هێزی بەرگری فەلەستینی نوێنەری رەوای گەلی عەرەبی فەلەستینمانەو ئامرازی تێکۆشانیەتیو دەستەیەکی بنچینەیی دەستەکانی تێکۆشانی عەرەبییەو لەسەرمانە هەمیشە یارمەتی بدەینو وای لێ بکەین چەکی لەسەر پێ بێ •

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البكر

هاوکاری

٨ لاپەڕە — ٢٥ فلس

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

مەڵبەندی رۆشنبیریو بلاوکردنەوەی کوردی • مەیدانی الخيلاني شەقامی • الجمهورية • بەغدا – ص.پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥ ـ ٥ خەت

سەر نووسەر : سعاد اديب علي

● دوو شەممە ١٨ی کانونی (١) ١٩٧٨ ژمارە ٤٥٣ ●

● الاثنين ١٨ كانون الاول ١٩٧٨ العدد ٤٥٣ ●

سەردانەکەی هاوڕێ صدام حسین بۆ یەکێتی سۆڤیێت و کوبا

بەرزترین مەدالیای دەوڵەتی کوبا بۆ هاوڕێ صدام حسین

لە بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندەو بەڕێز صدام حسین
بەشدارەکانی کۆبوونەوەی لیژنەی هەمیشەیی بەربەستی مۆنۆپۆلەکان سلاو لە پەیمانی کاری نەتەوەیی و کۆنگرەی بەرز دەکەن

بەشدارەکانی کۆبوونەوەی لیژنەی هەمیشەیی بەربەستی مۆنۆپۆلی دەوڵەتان سلاویان ئاراستەی ئەو دەستکەوتە مەزنانە کردوە کە بەسەر کردایەتی حزب و شۆڕش بەدی هاتوون لە رووی خۆماڵی کردن و پەیمانی کاری نەتەوەیی نێوان هەردوو وڵاتی برا عیراق و سوریاو کونگرەی بەرزی بەغدا •

ئەمەش لەو بروسکەیەدا بوە کە ناردویانە بۆ سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البكر و بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

ئێمەی ئەندامانی لیژنەی هەمیشەیی بەربەست کردنی مۆنۆپۆلی سەر بە کۆنگرەی بەرزی کرێکارانی وڵاتە خاوەن نەوتەکانین لە بەغداو لە هۆڵی یەکێتی گشتی نەقابەکانی کرێکارانی عیراق کۆبوینەتەوە بەڕێزەوە سلاو ئاراستەی دەستکەوتە مەزنەکانی شۆڕشەکەتان دەکەین بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ، بە تایبەتی دەستکەوتەی خۆماڵی کردنی نەوت و پیرۆزبایی پەیمانی کاری نەتەوەیی نێوان هەردوو وڵاتی برا عیراق و سوریا دەکەین کە لێدانێکی توندبو درا بە سەر مۆنۆپۆلی ئیمپریالی و زایونیدا لە ناوچەی عەرەبیدا ، دیسان سلاو لە کۆنگرەی بەرزی عەرەبی دەکەین لە بەگژاچونی چارەسەرەکانی خۆبەدەستەوە دانداو کونفرانسی کامپ دیڤیدو ویلرهاوس ، دیسان رێزمان هەیە بۆ هەنگاوی پێشکەوتنخوازانەتان لە پشت گیری کردنی بزوتنەوە رزگاریخوازەکانی نیشتیمانی عەرەبی و جیهاندا .

بحرين بە بۆنەی بیرەوەری هەشتەمی جەژنی نیشتیمانیەوە ئاهەنگ دەگێڕێ •

منامە –١٦– واخ –ئا.د.ع:

بحرين بەبۆنەی بیرەوەری هەشتەمی جەژنی نیشتیمانیەوە ئاهەنگی گێڕا

لە وتاریکیدا بەم بۆنەیەوە، شیخ عیسی بن سلیمان آل خليفه ، ئەمیری دەوڵەتی بحرين وتی کەوا وڵاتەکەی هەمیشە لە یەك خێزانی خەلیجیدا دەمێنێتەوە لە چوارچێوەی خێزانی گەورەی عەرەبداو واهەست دەکا کە هەر نزیك بوونەوەیەك لە هەر ئاستێکدا بووبێ ، پشتگیری کردنە بۆ هەولی ئەو یەکیەتیەی کە هەولی بۆ دەدەین •

محاکمەکردنی پۆستەیەکی تری هاونیشتمانە میسرییەکان

ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لە قاهیرە رایگەیاند کە محاکمەی پۆستەیەکی تری هاونیشتمانە میسرییەکان دەکرێ بە تاوانی ئەوەی کە لە راپەڕینەکەی ١٨و١٩ی کانونی دووەمی سالی رابوردوودا خەڵکیان هانداوە بۆ بەشداری کردنی راپەڕینەکە •

لە لایەکی ترەوە فایلێکی تایبەتی یەکێ لە مەحکەمە شکلییەکان پەردەی لەسەر ئەوە هەڵمالی کە دەزگا مەباحیسیەکانی سادات جۆرەها شێوازی ئازاردان و بێ ئابڕووانە بەکار دەهێنن بۆ ئەوەی وا لە گیراوەکان بکەن پێ لەو گوناهانە بنێن کە دراوەتە پالیان دووبارە فایلەکە ئەوەی دەرخستوە کە بەندیخانەکانی رژێمی سادات، رۆژی بە دەیان کەس لە پێشکەوتووخوازو نیشتمانییەکان دەکرنە خۆیان و بێ ئەوەی بە شێوەیەکی عادیلانە محاکمە بکرێن بە هەربیانۆیەك بێ فڕێ دەدرێنە بەندیخانەکانی ساداتەوە •

پەیوەندیی دیپلۆماسی لە نێوان ئەمەریکاو چیندا

ئاژانسی دەنگوباسی اف ب لە واشتۆن بلاوی کردەوە کە جیمی کارتەری سەرکۆماری ئەمەریکا رای گەیاند کە وڵاتەکەی بڕیاریدا دان بە چینی میلیدا بنێ و پەیوەندیی دیپلۆماسی لەگەڵدا ببەستێ و لە مانگی ئاداری سالی داهاتوودا بالوێزی خۆی بۆ پەکین بنێرێ •

بەیاننامەیەکی ئەمەریکاش کە دوای وتەکەی کارتەر بلاوکرایەوە ، روونی کردەوە کە پەیوەندیی بەرگری هاوبەشی ئەمەریکا لەگەل تایواندا • لە یەکەم رۆژی مانگی ئادارەوە کۆتایی پێ دێ •

هاوڕێ صدام حسین لە کاتێکدا مەدالیای دەوڵەتی کوبای خەلات کرا •

کۆنگرەی وەزیرانی «ئۆبیك» لە ئیش وکاریدا بەردەوامە

١٦ – ئاژانسەکان :

ئەمڕۆ لە (ابو ظبی) دانیشتنی ئێوارەی پەنجاو دووهەمین کۆبوونەوەی رێکخراوی وڵاتانی خاوەن نەوت ((ئوبیك)) • کۆتایی هات وەزیرانی ئوبیك لەو کۆبوونەوەیەدا بەوە قایل بوون کە لە کۆبوونەوەی داهاتووەوە قسەکان راستەوخۆ بە عەرەبی بگۆردرێت •

وە لەوە بکۆڵرێتەوە کە گۆڕینی زمانی وەیا هەر زمانێکی رەسمی تر چەندی تێ دەچێت و لەو بارەیەوە راپۆرتێك بۆ کۆبوونەوەی داهاتوویان ئامادە بکەن .

دوای ئەوە وەزیرانی ئوبیك لە راپۆرتی ئابوریان کۆلیوە سەبارەت بە راست کردنەوەی نرخی نەوت . لە کۆبونەوەی ئێوارەدا وەزیرانی جەزایرو کوێت قەتەر دەولەتی میرنشینەکان و نیجریا قسەیان کرد ، وە لە دانیشتنی بەیانیدا سەرۆکی وەفدەکانی تر قسە دەکەن ، وە هەر لەم کۆبوونەوەیەدا کات و شوێنی کۆنگرەی داهات و دیاری دەکرێت .

ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لەوە ئاگادار بووە کە لە کۆبوونەوەی ئێوارەدا کوێت سەبارەت راست کردنەوەی نرخی نەوت پێشنیارێکی پێشکەش کردووە بۆ ئەوەی نرخی نەوت ٣ر١٤٪ زیاد بکرێت ئەم زیادکردنەش بە جۆرێکی وەرزی بەچوار قۆناغ جێبەجێ بکرێت .

ئەوە بوو لە دانیشتنی بەیانیدا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەوت بەڕێز تایە عبدالكريم داوای ئەوەی کردبوو کە لە رێکخراوەکەدا زمانی عەرەبی ببێتە زمانێکی رەسمی ، چونکە لەو ١٣ ئەندامەی ناو رێکخراوەکە حەوتیان دەوڵەتانی عەرەبن ، بەڕێز وەزیری نەوت سووربوو لەسەر داخوازیەکەی وەختێ هەندێك لە ئەندامان ویستیان چاوپۆشی لەو داخوازیەکەی بکەن ، بە بیانووی ئەوەوە کە ئەم کارە ئەرکی زۆری ئەوێت و پارەیەکی زۆری تێ دەچێت بەلام ئەو دلنیای کردن لەوەی کە عیراق ئەو ئەرکە دەگرێتە ئەستۆی خۆی . ئەوەی شایانی باسە کۆنگرەی وەزیرانی « ئوبیك » سەعات دەونیوی سەر لە بەیانی رۆژی شەممەی رابوردو دەستی پێ کرد .

لەسەرەتادا وەزیری نەوت و سامانی مەعەدەنی دەوڵەتی میرنشینە عەرەبەکان دکتۆر مانع سعيد العتيبة بە سەرۆکی دەورەکە هەڵبژێررا وەوەزیری نەوتی ئەندەنوسیا پرفیسەر سوبورتو بە جێگری وەزیری نەوتی ئەکوادۆر رینیە اورتیز بە ئەمینداری گشتی رێکخراوەکە ،

کۆنگرەکە لە خشتەی کاروباری کۆلیوەتەوە تەنیا ئەو برگەیە نەبێت کە پەیوەندی هەبوو بە راپورتی لیژنەی ئابوورییەوە کە دەربارەی باسی چاك کردنی نرخی نەوت و ئەو زیادکردنەی پێشنیاری کردووە .

● چاك کردنی نرخی نەوت ، هەندی لایەن ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە بەشێوەیەکی مەبدەئی لەسەر ئەوە رێك کەوتوون کە نرخی نەوت زیاد بکرێت ، ئەو زیادکردنەش بە جۆرێکی وەرزی

بڕوانە ل : ٧

رژێمی سادات سوورە لەسەر مۆرکردنی پەیمانی رێککەوتن لەگەڵ دوژمندا

قاهیرە – ١٦ – ئا.د.ع ئاژانسەکان •

رژێمی سادات سەر لەنوێ ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە دەیەوێت پەیمانی رێکەوتن لەگەل زیونزمی دوژمندا مۆرکات لەگەل ئەو هەلوێستە لوت بەرزانەیەدا زیونیزم بەرامبەر ئەو هەموو مل کەچ کردنە دەینوێنێ کە سادات نیشانی دەدات •

وەزیری دەولەت بۆ کاروباری دەرەوە لە رژێمی ساداتدا بطرس غالی ئەوەی راگەیاندووە کە رێگا هەتاکو ئێستا کراوەیە بۆ رێکەوتنێکی یەك ژەمی لەگەل «ئیسرائیل»دا .

هەروەها لە گفتوگۆیەکدا کە ئەمرۆ لە قاهیرە بلاو کراوەتەوە وتوویەتی : گفتوگۆ هەر بەردەوام دەبێت لەگەل ئەوەدا کە «ئیسرائیل» پێشنیارەکانی ئەم دوایەی «میسری» رەفز کردووە .

هەروەها وتوویەتی : رژێمی سادات پێشنیاری تر پێشکەش دەکات بۆ مەبەستی ئەوەی کە هەردوولا بتوانن رێکەوتنێکی یەك ژەمی مۆر بکەن .

هەروەك هوندی سەرچاوەی رەسمی لە قاهیرە ئەمرۆ

بڕوانە ل : ٧

هەلبژاردن بۆ ئەنجومەنی بەرزی گەل لە کۆماری یەمەنی دیموکرات

عەدن – ١٦ – ئا.د.ع :

نزیکەی سێ سەد هەزار هاووڵاتی لە کۆماری یەمەنی دیموکرات رووی یان کردە سندوقەکانی هەلبژاردن بۆ هەلبژاردنی (١١١) ئەندام لە (١٧٥) هەلبژێرراو بۆ ئەندامەتی ئەنجومەنی بەرزی گەل لە کۆماری یەمەنی دیموکرات •

ئەمینداری گشتی حزبی سوشیالیستی یەمەن بەڕێز عبدالفتاح اسماعیل و سەرۆکی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی و وەزیران ئەندامی مەکتەبی سیاسی حزب بەڕێز علی ناصر محمدو هەموو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و کومیتەی ناوەندی حزب ، ناسراوترین هەلبژێرراوەکانن کە دایەرەکانی هەلبژاردنیان بەسەر پارێزگاکانی وڵاتەکەدا دابەش کراوە •

ئەوەی شایانی باسە، عەدەنی پایتەخت و پارێزگاکانی تر لەم رۆژانەی دواییدا ئامادەکاری و هەرەوەزکارییەکی زۆریان بە خۆیانەوە دی لە لایەن هەلبژێرراوەکانەوە کە هەلبژاردنیان هەتا رۆژی دووشەممە ئەخایەنێ •

دوای نیوەڕۆی دووشەممەی رابوردوو هاوڕێ صدام حسین یاریدەدەری ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بە سەرۆکایەتی وەفدێك بە سەردانێکی سێ رۆژی بۆ یەکێتی سۆڤیێتی، گەیشتە مۆسکۆ و لە فڕۆکەخانەی فنوکوفۆ پێشوازییەکی گەورە کراو هاوڕێ ئەلەکسی کۆسیگن ئەندامی مەکتەبی سیاسی لیژنەی مەرکەزی پارتی کۆمونیستی سۆڤیەت •

بەڕێز ڤاسیلی کۆزنتسۆڤ و ژمارەیەك لە کاربەدەستە گەورەکانی سۆڤیەت لە پێشەوەی پێشوازی کەرەکانەوە بوون . هەروەها بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەدانان کە بە سەردانێکی رەسمی لەوکاتەدا لە یەکێتی سۆڤیەتی بوو ، لەگەل بەڕێز مرتضی سعید عبدالباقی بالوێزی عیراق لە مۆسکۆو ئەندامانی بالوێزخانەکەو خێزانە عیراقییەکان و سەرۆکانی دەستە دیپلۆماسییە باوەڕپێکراوەکانی عەرەب لە مۆسکۆ لە پێشوازی کردنەکەدا بەشدار بوون .

دوای لێدانی سلاوی نیشتمانی هەردوو وڵاتی عیراق و یەکێتی سۆڤیێت و پشکنینی یاساولی شەرەف لە لایەن هاوڕێ صدام و هاوڕێ ئەلەکسی کۆسیگینەوە ، هاوڕێ و جێگرو هاوڕێ کۆسیگن فڕۆکەخانەکەیان جێهێشت و بە مەوکیبێکی رەسمی گەورە چوون بۆ کۆشکی میوانداری کە لەسەر گردەکانی لینینە .

لە سەعات ٥ی ئێوارەی ئەو رۆژەدا گفتوگۆ لە نێوان هاوڕێ صدام حسین و هاوڕێ ئەلەکسی کۆسیگین دەستی پێ کردو لە لایەنی عیراقەوە بەڕێز عزة ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆو بەڕێز طارق عزیز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەدانان و بەڕێز دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو بەڕێز مرتضی سعید عبدالباقی بالوێزی عیراق لە مۆسکۆ ، لە گفتوگۆکەدا بەشدار بوون .

لە لایەنی یەکێتی سۆڤیەتیشەوە بەڕێز بایباکۆف سەرۆکی لیژنەی دەولەت بۆ نەخشەدانان و بەڕێز سایمۆن سکاتشکۆف سەرۆکی لیژنەی دەولەت بۆ پەیوەندیی ئابووری دەرەوەو بەڕێز کۆرتنکۆ جێگری وەزیری دەرەوەو بەڕێز گرینفیسکی سەرۆکی دایەرەی رۆژهەلاتی ناوەڕاست لە وەزارەتی دەرەوەو بەڕێز ئەلەکسەندەر بارکۆفسکی بالوێزی یەکێتی سۆڤیەت لە بەغدا ، لە گفتوگۆکەدا بەشدار بوون •

لە گفتوگۆکەدا پەیوەندیی دووقۆلی نێوان عیراق و یەکێتی سۆڤیەت و باری ناوچەی عەرەبی و بەتایبەتی ئەو ئالوگۆڕەی دوای کۆنفرانسی بالای عەرەب لە بەغداو مۆرکردنی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەشی نێوان عیراق و سوریا ، لە ناوچەکەدا پەیدا بووە ، بە فراوانی باس کراو لە ئەنجامدا بەیاننامەیەکی هاوبەش لە نێوان هەردوو وڵاتدا دەرچوو کە هەردوولایان لە بەیاننامەکەدا بە توندی پەیمانەکانی کامپ دیڤیدو ئەو پەیمانەش کە ئێستا لە واشنتۆن لەسەر ئەم بنەڕەتانە رێك دەخرێ ، تاوانبار کردو وایان لە قەلەمدان کە هەموویان لە پشت عەرەبەوە سازدەکرێن و لەگەل بەرژەوەندیی ئەم نەتەوەیەدا ناگونجێن .

هەروەها لایەنی سۆڤیەت یەکخستنی هەول و تەقەلای هەردوو وڵاتی عیراق و سوریای بۆ هەلوەشاندنەوەی نەخشە خۆبەدەستەوەدەرییەکان پەسند کردو هەروەها ستایشی دەست پێشکەری عیراقیشی کرد بۆ بەستنی کۆنفرانسی بالای عەرەب و دووبارە هەردوولا لایەنگیری خۆیان بەرامبەر بزوتنەوەی بێ لایەن نیشان داو سەر لە نوێش هاوکاری خۆیان بۆ ئەو گەلانە دەربڕی کە دژی ئیمپریالیزم و زایۆنی و رەگەزپەرستی تێدەکۆشن و لایەنگیری تەواوی خۆشیان بۆ بزوتنەوەی رزگاریخوازەکانی نامیبیاو زمبابۆی و

بڕوانە ل : ٧

هێرشێکی چەکدارانە بۆ سەر ئۆردوگایەکی پاسەوانەکانی شای ئێران

پیرێ سەرچاوەیەکی سوپای ئێران رایگەیاند کە شەش سەربازی ئێرانی کوژران و دوازەی تر بریندار بوون کاتێك کە چەند چەکدارێك رۆژی دووشەممەی رابردوو هێرشیان کردە سەر ئوردوگایەکی پاسەوانەکانی شا نزیك کۆشکی نیاوەران لە تاران •

سەرچاوەکە وتی چەکدارەکان لە دەرگای ئوردوگای لویزاندا بە جل و بەرگێکی سەربازییەوە هاتنە ژوورەوەو بە رەشاشەکانیان دەستڕێژییەکی خەستیان لە سەربازەکان کرد .. سەرچاوەکە هیچ شتێکی تری لەمە زیاتر نەدرکاند •

شایانی باسە ئوردوگای لویزان دوو میل لە کۆشکی نیاوەران کە شاو خێزانەکەی تیادا دەژین دوورە •

لە شاری ئەسفەهانیشدا سەرچاوەیەك بە ناوی حاکمی سوپایی شارەکەوە رایگەیاند کە دەسەڵاتی عورفی دەستی گرتوە بەسەر کەرەستەی سوتەمەنی و تەقینەوەو هەندێ چەك و کتێب و بلاوکراوەی جۆراو جۆر دژی حکومەت لە ئۆتۆمبێلێکداو دووکەسیشی لە ئۆتۆمبێلەکەدا گرتوە . سەرچاوەکە وتی ئەو کەرەستەی تەقینەوەیە بەشی ئەوە هەیە کە سەدەها خانووبەرە برۆخێنێ •

لە شاری قمیشدا حاکمی سوپایی شارەکە بڕیاری داوە کە سەعاتێکی تر ماوەی قەدەغەکردنی هاتوچۆ زیاد بکا ، بە پێی ئەم بڕیارە قەدەغە کردنی هاتوچۆ لە سەعات نۆی ئێوارەوە تا سەعات چوارو نیوی بەیانی بەردەوام دەبێ .. سەرچاوەکە وتی هۆی ئەمەش بەردەوام بوونی خۆپیشاندانە لە سێ رۆژی رابردوودا لە شارەکەدا .

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

لەبڕیارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا

دەسەڵاتی نوێ بۆ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی

خالد عبد عثمان :

بڕیارەکە پێویستیەکانی ناوچەکەو ئاواتەکانی حزب و شۆڕش بۆ بەجێهێنانیان بەدی دێنێ

لە بڕیارێکی ئەم دواییەیدا، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەسەڵاتی نوێی دا بە دەزگاکانی ڕاپەڕاندن و یاسادانانی ئۆتۆنۆمی تا بتوانن ئەرکەکانی سەرشانیان بەباشترین شێوە بەجێ بگەیەنن ، ئەمەش دەقی بڕیارەکەیە :-

بەپێی ئەحکامی بەندی (أ)ی مادەی چل و دوومی دەستووری وەختەکی ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ٣٠-١١-٩٧٨دا بڕیاری لە سەر ئەمەی خوارەوە دا :

١ - سەرۆکی لیژنەی بەرزی کاروباری ژوورەوە بۆی هەیە بەفرمانێکی) نووسراو دەسەڵاتەکانی وەزیری پەیوەندیدار ، بە گوێرەی یاساو بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و نیزامەکان - هی شەخسی لێ دەرچێ - کە پەیوەندیان بەو چالاکیانەی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیەوە هەیە کە لە مادە چواردەی یاسای ئۆتۆنۆمی ژمارە (٣٣) ساڵی ٩٧٤ی دەسکاری کراودا باس کراون بەتەواوی یان بەشێوەی بەش بەش ، بدا بە سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ، ئەمیش بۆی هەیە کە هەندێکی بدا بە ئەمیندارە گشتیەکانی بەڕێوەبەرایەتیەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی .

٢ - سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەسەڵاتەکانی وەزیری پێوەندیداری دەدرێتێ - ئەو دەسەڵاتانەی وەزیری دارایی لێ دەرچێ کە لە یاسای بنەڕەتەکانی موحاسەباتی گشتی ژمارە (٢٨) ی ساڵی ٩٤٠ ی دەسکاری کراودا باس کراون - بۆ جێبەجێ کردنی بۆجەی ئاسایی ناوچەکە ، ئەمیش بۆی هەیە هەندێ لەو دەسەڵاتانە بدا بە ئەمیندارە گشتیەکانی بەڕێوەبەرایەتیەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی هەر کەسە بەگوێرەی بۆجەی ئەو بەشەی کە سەر بە ئەمیندارێتی گشتی پەیوەندیدارە .

٣ - سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەسەڵاتی وەزیری پەیوەندیداری دەدرێتێ - ئەو دەسەڵاتەی وەزیری دارایی لێ دەرچێ کە لە بەندی دووی ئەم بڕیارەدا باس کراوە - بۆ بۆجەی بەشی تایبەت لە ئەنجومەنی یاسا داناندا لە بۆجەی ئاسایی ناوچەکەدا ، ئەمیش بۆی هەیە هەندێ لەو دەسەڵاتانە بدا بە بەڕێوەبەری گشتی ئەنجومەن .

٤ - سەرۆکی لیژنەی بەرزی کاروباری ژوورەوە بۆی هەیە ڕاسپاردەی پێویست بۆ جێبەجێ کردنی ئەم بڕیارە دەربکا .

٥ - ئەم بڕیارە لە ڕۆژی بڵاوبوونیەوە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا جێبەجێ دەکرێ و هەموو ئەو کردارە داراییانەی کە بەر لە دەرچوونی کراون بەڕاست دەدرێنە قەڵەم ئەگەر لەگەڵ ئەحکامەکانیدا بگونجێن ، بەگوێرەی ئەو ڕاسپاردانەی کە بەپێی ئەم دەردەکرێن .

احمد حسن البكر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

لە لێدوانێکدا کە بەڕێز خالد عبد عثمان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری کار ڕێکخستن لەگەڵ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا لەبارەی بڕیارەکەوە کردی ، وتی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش هەمیشە هەوڵی ئەوە دەدات . کار بۆ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی ئاسان بکات تا بتوانن ئەو ئەرک و فرمانانەی خۆیان بەجێ بهێنن کە لە یاسادا وتراوە و ئەو کۆسپ و تەگەرانە لابەرێ کە لە کرداردا دەردەکەون و پەیوەندیان بەکاری ئەم دەزگایانەوە هەیە ، بەجۆرێک کە پێویستیەکانی ناوچەکە بەجێ بگەیەنێ و ئاواتەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بهێنێتە دی تابتوانێ لە هەموو مەیدانێکدا ڕاپەڕێنرێ .

هەروەها وتی بەندی یەکەمی بڕیارە گرنگە کە توانای ئەوە دەدا بە سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و ئەمیندارە گشتیەکان کە دەسەڵاتێکی زۆر بەدەستەوە بگرن لە بواری چالاکی و کارەکانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنا ، کە بەر لە دەرچوونی بڕیارەکە لە ئارادا نەبوو ، ئەمەش بوارێکی باش بۆ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی دابین دەکا تا دەوری خۆیان بە باشترین شێوە بەجێبهێنن ، پاش ئەو هەر کۆسپ و تەگەرەیەکی یاسایی کە لە بەردەم ئەمەدا هەبوو ، لابرا .

هەروەها بڕیارەکە دەسەڵاتی ئەوەی دایە سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان کە تەخمیناتی بۆجەی ئاسایی ساڵی ٩٧٩ پەسند بکاو بەرزی بکاتەوە بۆ لایەنە ناوەندیە تایبەتەکان .

بەڕێز وەزیر دووپاتی کردەوە کە وا بە پەیی ئەم دەسەڵاتانە . کاربەدەستانی بەڕێوەبردنی ئەو دەسەڵاتە داراییانە دەخەنە کار کە پەیوەندی بەجێ بەجێ کردنی بۆجەوە هەیە ، ئەمەش مەسەلەیەکە کە بایەخێکی زۆری لەو کارانەدا هەیە کە لایەنی دارایی هەیە .

هەروەها بەڕێز وەزیر ڕوونی کردەوە کەوا جێبەجێ کردنی بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئاسۆی فراوان و نوێ لە بەردەم دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا دەکاتەوە ، بەجۆرێک کە بێتە مایەی گەشانەوەی ناوچەکەو خۆشی پێشکەوتنی لە هەموو ناوچەکەدا. و دەبێتە هۆی خێروبەرەکەت بۆ ڕۆڵەکانی .

هەروەها لەکۆتایی قسەکانیدا ، بەڕێز وەزیری دەوڵەت وتی ، بڕیارەکە بەدەسکەوتێکی گەورە بۆ جەماوەری ناوچەکەو دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی دادەنرێ تابتوانن ئەرک و فرمانەکانی خۆیان بە باشترین شێوەو بەگوێرەی یاسا بەجێ بگەیەنن ، ئەمەش بەڵگەی ئەو بایەخەیە کە سەرکردایەتیمان دەیدا بەلابردنی هەموو ئەو کۆسپ و تەگەرانەی کە بەر لە کاری دەزگاکانی دەوڵەت دەگرن .

بەڕێز احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی وتی ئەم بڕیارەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، دووپات کەرەوەی ئەو بایەخەیە کە شۆڕش بە پشتیگری کردنی ئەم دەزگایانەی دەدا ....

هەروەها وتی ، ئەم دەسەڵاتانە دەبنەمایەی کار تاقیکردنەوەی ئۆتۆنۆمی .

هەروەها بەڕێز احمد عبدالقادر وتی لیژنەی تایبەتی دانراوە بۆ ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەی تەواو لە بارەی باری ئێستای بەڕێوەبەرایەتیەکانی ئۆتۆنۆمی و ئەو دەسەڵاتانەوە کە پێویستیان پێی هەیە ، لەبەر ڕۆشنایی ئەو گۆڕانکاریەی کە ئێستا ناوچەکە بە خۆیەوە دەبینێ و ئەم لێکۆڵینەوەیە تەواو لە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی بەرزی کاروباری ژوورە لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا ئەکرێ بۆ کۆلینەوە لەبارەیەوەو بڕیاردان لە سەری .

لەبڕیارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا

بژاردنەوەی ئەو درەختانەی کە لە زەویەکدا لێدراون و بەرەز دانراندرێن

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا خاوەن سەنەدی زەوی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ، ئەو دارە نێژراوانەی بۆ بژێرێ کە بەرەز دانارین ، ئەمەش بەدەر لە ئەحکامی مادەی هەشتەمی یاسای سنووردانان بۆ موڵکدایەتی کشتوکاڵی لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ژمارە (٩٠) ی ساڵی ١٩٧٥ .

هەروها ئەنجومەن لە کۆبوونەوەی ٥-١٢-٩٧٨یدا بڕیاریدا ئەو دامەزراوە چەسپاوانە بۆ خاوەن سەنەدی ناوبراو ببژێرێ کە ئەو لەو زەویەدا دایمەزراندوە کە سەنەدەکە دەیگرێتەوە ، بەگوێرەی ئەو بنەڕەتانەی کە لە ڕاسپاردەکانی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵدا هاتووە ، ئەمەش دەقی بڕیارەکەیە :

بەپێی ئەحکامی بەندی (أ)ی مادە چل و دووی دەستووری وەختەکی ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە لە کۆبونەوەی ڕۆژی ٥-١٢-١٩٧٦ یدا بڕیاری لەسەر ئەمەی خوارەوەدا :

یەکەم - بەدەر لە حوکمی مادەی هەشتەمی یاسای سنووردانان بۆ موڵکداریەتی کشتوکاڵی لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ، ژمارە (٩٠) ی ساڵی ٩٧٥٠٠ ئەم ئەحکامانەی خوارەوە بەسەر ئەو زەویە کشتوکاڵیانەدا دەخرێنەکار بەگوێرەی سەنەدی کۆن بە تاپۆ درابوون و تەسویە کردنیان یان مافی زەویتێیاندا لە کاتی لەکاردابوونی ئەو قانوونەدا نەچەسپابوو .

أ - ئەگەر خاوەنی سەنەدەکە ، ئەو زەویەی کە لە سەنەدەکەدایە یان بەشێکی بەدەستەوەبوو ، ئەوا مافی بەدەستەوەبوونی لەو بەشەدا دەچەسپێنرێ کە ساڵی بەر لەخستنەکاری یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥دا مافی بەدەستەوەبوونی تێیدا هەبوە ، بەمەرجێک پانایی ئەو زەویە لەو سنوورانە تێنەپەڕێ کە بەگوێرەی مادەی شانزدەیەمی یاسای زەوی سازی ژمارە (١٧) ی ساڵی ٩٧٠ بڕیاردراوە بەسەر جوتیارەکاندا دابەش بکرێن ، و ماوەی باری نائاسایی لەو ناوچەیەدا کە زەویەکەی تێدایە بە بیانووی بەجێ دادەنرێ بۆ بەدەستەوە نەبوونی فعلی زەویەکە ، ئەگەر هاتو خاوەن سەنەدەکە ساغی کردەوە کە زەویەکەی لە پێنج ساڵی بەر لەداهاتنی ئەو بارانەدا بەدەستەوەبوە .

ب - ئەگەر پانایی ئەو زەویەی کە ساغ دەبێتەوە خاوەن سەنەد بەدەستیەوەبوە ، لەو پانایی زیاتربوو کە بەگوێرەی بەندی (أ)دەیکەوێ ، ئەوا بەگوێرەی توانا لەکاتی دەستنیشانی کردنی پانایی ئەو زەویەی دەیکەوێ ، ئەوە ڕەچاو دەکرێ کە دامەزراوە چەسپاوکان و ئەو دارانەی لێی داون و هی ئەون بکەونە ناو ئەو زەویەوە .

ج - ئەوەی بە گوێرەی ئەم بڕیارە مافی بەدەستەوەبوونی زەویەکی بۆ ساغ دەبێتەوە ، نابێ لەوانەبێ کە ئەحکامی دەستنیشان کردنی موڵکداریەتی کشتوکاڵی دەیانگرێتەوە ، هەروەها ساغ بوونەوەی بەدەستەوەبوونی ئەو زەویەی سەنەدەکە دەیگرێتەوە نابێ ببێتە هۆی ئەوەی بەر ئەو ئەحکامە بکەوێ .

د - بژاردنی ئەو دارە لێدراوانەی کە بەرەز نازمێررێن و ئەو دامەزراوە چەسپاوانەی کە لەلایەن خاوەن سەنەدەوە . لەو زەویەدا کراون کە سەنەدەکە دەیگرێتەوە ، بەگوێرەی ئەو بنەڕەتانە دەکرێ کە لە ڕاسپاردەکانی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ ، ژمارە (١٤٧)ی ساڵی ١٩٧٧دا دانراون ، ئەگەر خاوەن سەنەد توانی بەدەستەوەبوونی زەویەکە ساغ بکاتەوە یان نا .

ئەو پارانەی لە بری بژاردنەوەی ئەو شتانە دراون بەگوێرەی ئەو ڕاسپادانە وەردەگیرێنەوە ، ئەگەر کەوتبونە ناو ئەو زەویەوە کە بە پێی ئەم بڕیارە دەیکەوێ .

هـ - ئەگەر ئەو زەویەی خاوەن کە سەنەد ساغی کردەوە کە بەر لە هاتنەکاری یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ٩٧٥ بەدەستیەوەبوە ، پاش هاتنەکاری یاساکە درابوو بە جوتیاران ، ئەوا سەرپشک دەکرێ لە نێوان وەرگرتنی زەویەک لە چوارچێوەی ئەو پانایی یەدا کە بۆ دابەشکردن لە بەندی (یەکەم-أ)ی ئەم بڕیارەدا پەنجەی بۆ درێژکراوەو بەو شێوەیەی کە ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ دایدەنێ ، یان بەنەقدی ئەو پارچە زەویەی بۆ بژێررێتەوە کە بەگوێرەی ئەو بنەڕەتی قەرەساندنەی کە لە یاسای زەوی سازیدا دانراون دەیکەوێ .

دووەم : ئەمینداری گشتی کشتوکاڵ و زەوی سازی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ، بەیاننامەیەک دەردەکا کە لە ڕۆژنامەی یان یەکێک لە ئامرازەکانی تری ڕاگەیاندندا بڵاوەدەکرێتەوە ، تێیدا داوا لەو کەسانە دەکات کە ئەو زەویانەیان

بروانە ل : ٧

لەژێر سایەی بایەخ و خەمخۆری تایبەتی شۆڕشدا

کۆنفرانسی گشتی کشتوکاڵی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەبەستری

ئەو بایەخ و بەتەنگەوەبوونەی کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بەرامبەر بەهەموو لایەن و ڕووەکانی پێشکەوتنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەدا ، شتێکە کە ئیتر پێویستی بە قسەو لێدوان نەماوە چونکە وەکو شتێکی مادی لە دەیەها پرۆژەی جۆراو جۆرو کرداری گەورە گەورەو لەچەندین وێنەی بەرزبوونەوەی ئاستی ژیانی کۆمەڵایەتی وئابووری خەڵکی ناوچەکەدا خۆی دەنوێنێ .

کشتوکاڵ یەکێکە لەو لایەنە گرنگانەی کە بەشێکی زۆریان لە خەمخۆری سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بەرکەوتوە چونکە پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە ژیانی کۆمەڵێکی گەورەی جەماوەرەوە هەیە ، بۆیە هەوڵی بێوچان ، لە هەموو لایەکەوە بەرەو پێشکەوتنی ئەم کەرتە گەورەیەی ئابووری نیشتیمانی دەدرێ و بۆ ئەم مەبەستە کۆنفرانس و کۆبوونەوەی ڕاوێژکاری لەهەموو یەکەکانی ڕێکخراوە کشتوکاڵیە دەوڵەتیەکاندا کراوەو هەموو توانای کارکەرانی ئەم کەرتە بۆ پێشکەوتنی کشتوکاڵ لەناوچەکەدا تەرخان کراوە. ئەو کۆنفرانسە ساڵانەیەی کە ئێستا لەپارێزگای هەولێر بۆ دانانی نەخشەیەکی سەرانسەری بۆ پوختەترکردن و پێشخستنی کەرتی کشتوکاڵ دەگیرێ ، وێنەیەکی دیاری ئەو بایەخەیە کە میری نیشتیمانی و دەزگا تایبەتیەکانی ئۆتۆنۆمی لەم بارەیەوە دەیدەن .

بۆ یەکەمجار کۆنفرانسێکی ساڵانەی کشتوکاڵی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەبەستری ، بۆ باس کردنی ئەوەی لە نەخشەی ساڵانەی کشتوکاڵی ئێستادا بەجێهێنراوو ئامادەکردنی نەخشەی کشتوکاڵی نوێ بۆ هەردو وەرزی هاوین و زستانەی داهاتو . ئامانجی ئەم کۆنفرانسە ، کە بەڕێز احمد عبدالقادر النقشبندی سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەیکاتەوە ، زیادکردنی بەرهەمی کشتوکاڵە ، چ لە بواری شینایی و چ لە بواری ئاژەڵدا ، ئەمیش بە بەکارهێنانی شێوەی بەرفراوان کردنی عەموودی لەکشتوکاڵدا و بەکارهێنانی شێوازی زانیاری پێشکەوتو لە زیادکردنی بەرهەمهێنانی کشتوکاڵیدا ، بەهۆی زیاتر کردنی بەکارهێنانی مەکینەو درەوکردن بە مەکینەو زبڵدان و پاراستنی لە نەخۆشی و بەکارهێنانی دەورەی کشتوکاڵیەوە .

بروانە ل : ٧

جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی تەندروستی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری کۆمەڵایەتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئێستاکە لە پارێزگاکانی ناوچەکەدا ئێستاکە خەریکی جێبەجێکردنی چەند پرۆژەیەکی تەندروستیە کە سەرجەمی ئەو پرۆژانە « ١٤ » ملیون و «٥٢٥» هەزار دیناریان تێدەچێت .

ئەو پرۆژانە کە لە مەڵبەندو ناحیەکانی ئەو پارێزگایانەدا بنیات دەنرێن برێتین لە « ١٣ » مەڵبەندی تەندروستی و (٣) خەستەخانەی گشتی «٤» جێگای خاوێن کردنەوەی سەر بە خەستەخانەکان و قوتابخانەیەکی برینپێچی و عەمارێکی دەرمان .

● ئێستاکە لە پارێزگای سلیمانیدا کار بەردەوامە بۆ دروست کردنی «٢١» مەڵبەندی تەندروستی لە گوندو دێهاتەکانیدا لەگەڵ چوار خەستەخانەی گشتی و عیادەیەکی پزیشکی سەرەکی ددانسازی ، لەگەڵ ئیش کردن بۆ فراوانکردنی خەستەخانەی قەزای قەڵادزێ .

● وە لە پارێزگای دهۆکیشدا ئیش و کار بەردەوامە بۆ دروست کردنی «١٩» مەڵبەندی تەندروستی و «٣» خەستەخانەی گشتی و عەمارێکی دەرمان و تاقیگایەک و خانوویەک بۆ پزیشکە نیشتەجێبووکانی خەستەخانەکان و خانوویەک بۆ سیستەرە برینپێچەکان و یەکێکیش بۆ چاودێری دایکایەتی و منداڵ و مەڵبەندێک بۆ لەناوبردنی نەخۆشی تەدەڕون و عیادەیەکی ددان سازی .

«هاوکاری» و کۆمەڵانی خەڵک

هەگبەی پۆستەی ئەم هەفتەیەی « هاوکاری و کۆمەڵانی خەڵک» پڕە لە نامەی خوێنەران . جا لەبەر ئەوەی ناتوانین هەموو ئەو نامانە ، لەم ژمارەیەدا وەڵام بدەینەوە ، ئەوا نامەکانی تر یەک لە دوای یەک ، لە گۆشەکانی تردا وەڵام دەدرێنەوە .

● **کاک دانا رؤوف - قوتابخانەی ناوەندی کانی ئاسکان - سلیمانی**

دەڵێ : «شەوی ٢٦-١١-٧٨ نەخۆش بووم و بە پەلە گەیەنرامە نەخۆشخانە . لەوێ پاش فەحس کردن دەرمانم بۆ نووسرا و لەبەر ئەوەی دەرمانەکە لە نەخۆشخانە دەست نەدەکەوت ، دەبوو لە دەرمانخانەکانی دەرەوە بکڕدرێ و پێمان وترا بچین بۆ دەرمانخانەی ئێشک گر بگەڕێین بەڵام ئەگەرچی سەعات لە هەشتی ئێوارە تێپەڕی نەکردبوو هەمو سلێمانیمان پشکنی یەک دەرمانخانەی کراوە نەبوو » .

کاک دانا ئێمە وا قسەکەت دەخەینە بەرچاوی سەرۆکایەتی تەندروستی پارێزگای سلێمانی وچاوەڕوانی وەڵامین .

● کاک شهاب حاجی خلیل -دیبەگە ، دەڵێ :

١ - کتێبخانەی دیبەگە ئەوەندە کتێبی تێدانیە کە تاسەی هەموو خوێنەران بشکێنێ کتێبە کوردیەکانی کەم بابەتن، لایەنی پاک و تەمیزی تێیدا خراوەتە پشتگوێ ، بۆ زستان سۆپەو بۆ هاوین ئاوی نیە !

٢ کارەبای شارەکەمە ڕۆژێک هەیە ودوان نیە ، بۆیە فانۆس کاری لە برەودایە .

٣- ئەو ئاوەی کە لە گوندی منارەوە دێ ، وەکو شیر وایە (چونکە) پاک ناکرێتەوەو ناپاڵێورێ)

٤- حەوشەی ناو قوتابخانەی ناوەندی دیبەگە هەموو چاڵ و چۆڵ و گردو تەلانە .

ئێمە وا وێنەیەکی هەرچوار خوختەکە دەدەین بە پارێزگای هەولێرو چاوەڕێی وەڵامین .

● بۆ دەستەیەک لە قوتابیان- کەرکوک : تکایە ناوی خۆتانمان بۆ بنووسن تا تێبینیەکانتان بڵاوکەینەوە .

● کاک یوسف هیوا -پۆلی دوەمی ئەلەکترۆن لە ئامادەیی پیشەسازی کارەبا - هەولێر : زۆر سوپاس بۆ هەستی دۆستانەت . هیوادارین هەمیشە لەسەر هەوڵ و کۆشش و گەڕان بەدوای وشەی شیرینی کوردیدا بەردەوام بیت . بەڵام تێنەگەیشتم مەبەستت لە هیوادارم جیاوازی نەکەن لە مابەینی ڕەش و سپی و ناسیارو نەناسیاردا چیە ؟ . قسەکانیشت، دەربارەی کەم- کەوتنە دەستی پاشکۆی ڕۆژنامەی عیراق، وا بەباشی دەزانم بۆ خۆیان بنووسی بەسوودترە .

لەبارەی ئەو نرخانە شەوە کە خاوەنی بەرهەمە ڕۆشنبیریە کوردیەکان دەیخەنە سەر بەرهەمەکانیان ، ئەوا من لەگەڵ تۆدا داوا لەو خاوەن بەرهەمانە دەکەم ، گیرفانی خوێنەران ڕەچاو بکەن و سوودی تایبەتی بخەنە لاوە .

● کاک جمال صالح محمد- گەڕەکی ڕزگاری- شاری هەولێر ، لە نامەکەیدا دەڵێ :

١ - شەقامەکانی گەڕەکی ڕزگاری لە ساڵانی ڕابردوودا قیرتاو کراون ، بەڵام قیرتاوەکە ئەوەندە خراپ کراوە کە ئێستا هەمووی بوە بە چاڵ و چۆڵ و هەرکە باران باری چاڵەکان دەبنە گۆلی گەورەی ئاوو چلپاو .

٢ - بنکەی لەناوبردنی نەخوێندەواری لە گەڕەکەکەدا نیە ، بۆیە ئافرەتان ناچار دەبێ بچن بۆ ئەو بنکەیەی کە لە گەڕەکی « زانیاری» هەیە ، ئەمەش دەبێتە مایەی زەحمەتێکی زۆر بۆ خۆیان و منداڵەکانیان چونکە شەقامەکان هەموو پاش باران بارین دەبنە قوڕوچلپاو . جاباشترین شت ئەوەیە بە پەلە هەرنەبێ ئەم شەقامانە چەورێژ بکەن، تا چارێکی تری بۆ دەکرێت .

٣ - خەتێکی پاس لە ڕزگاریەوە بۆ سایلۆ بکرێتەوە ، وەکو ئەوەی بۆ گەڕەکەکانی ئیسکان و ئازادی و مەنتکاوە کراوە ، چونکە ئەمە سوودی کۆمەڵێکی زۆری خەڵکی تێدایە ، بەتایبەتی قوتابیان .

کاک جمال :وا وێنەی نامەکەت دەدەین بە کاربەدەستانی پێوەندی دار لە پارێزگای هەولێرو چاوەڕوانی وەڵامین لێیان ، هەرکەسە بە پێی مەسئولیەتی خۆی .

● کاک فاتح یاسین عمر- قوتابخانەی ئامادەیی کشتوکاڵی « الطليعه »، خەڵکی دێی « گەنیاک » سەر بە ناحیەی شوان لە نامەکەی دا دەڵێ گوندەکەمان ئێستا بۆتە نزیکەی (٢٨) ماڵ بەڵام تا ئێستا قوتابخانەمان بۆ نەکراوەتەوە لەبەر ئەمە منداڵەکانمان ناچارن بچن بۆ دێیەکانی تر بۆ خوێندن . ئەمە جگە لەوەی ، کە نەبوونی قوتابخانە لە دێیەکەدا بۆتە مایەی گیروگرفت و ناخۆشی بۆ ئەو پیاوو ئافرەتانەی هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواری گرتوتیەوە چونکە دەبێ ئێواران بچن بۆ دێیەکانی دەوروبەر . کاک فاتح دەڵێ ، ئەگەر بێتو ماموستاو پێویستیەکانی تری قوتابخانەمان بۆ دابین بکرێ ، ئەوا خانوو ئاسانە چونکە خەڵکە کە دەتوانن دروستی بکەن .

کاک فاتح: ئێمە وا وێنەیەک لە نامەکەت لێرەدا دەخەینە بەرچاوی بەڕێوەبەری ناحیەی شوان و بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی تامیم وچاوەڕوانی وەڵامین .

● کاک بەختیار محمد - ناحیەی بنگرد قەزای دوکان لە نامەکەیدا دەڵێ بنگرد لە کۆنەوە ناحیەیە ، بەڵام هێشتا زۆر دواکەوتووە ئەم کەم و کوڕیانەی خوارەوەی دەخاتە بەرچاو :

١- نەبوونی ئاوی خواردنەوە .
٢- نەبوونی زێراب .
٣- قیرتاو نەکراوی جادەکانی .
٤- نەبوونی بەدالەو تەلەفۆن .

وێنە : بۆ بەڕێوەبەرایەتی ناحیەی بنگردو، قایمقامیەتی قەزای دوکان بۆچارەسەرکردنی کەم و کوڕیەکان و چاوەڕوانی وەڵامین .

لە دهۆك

خۆپیشاندان بەبۆنەی دەستپێکردنی هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواریەوە

ڕۆژی ٣٠-١١-١٩٧٨ ، بەبۆنەی دەستپێ کردنی هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواریەوە ، خۆپیشاندانێکی گەورە ڕێکخرا کە تێیدا هەموو قوتابخانەو ڕێکخراوو دام و دەزگاکانی دەوڵەت لەشاری دهۆک بەشداریان کرد .

لەسەعات پانزدەو نیوی ئەو ڕۆژەدا ، خۆپیشاندەران لە شەقامی نەخۆشخانەوە بەرەو شەقامی گشتی کەوتنەڕێ و هەموو دروشمی جۆراوجۆریان هەڵگرتبو کە دووپاتکەرەوەی سووری جەماوەری گەلەکەمانە لەسەر نەهێشتنی نەخوێندەواری .. پاش ئەوە خۆپیشاندەران لە شوێنی دیاری کراو کۆبوونەوە .

لەسەرەتادا پارێزگاری دهۆک ماموستا یحیی الجاف وتارێکی خوێندەوە پاش ئەو نوێنەری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ماموستا مظهر مطنی وتارێکی خوێندەوە ئینجا نوێنەری بەرەی نیشتیمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز ماموستا فریق میرخان وتاری بەرەی خوێندەوە . لە کۆتاییدا نوێنەری نیقابەی ماموستایان ماموستا مصطفی موسی وتاری ماموستایانی خوێندەوە . هەموو ئەوانەی وتاریان خوێندەوە ، باسی گرنگی ئەم هەرەوەزە پیرۆزەیان کردو ئەوەیان دووپات کردەوە کە ئەم هەرەوەزە کردارێکی گەورەیە بۆ ڕووناککردنەوەی بیری هاووڵاتیان و گەشە کردنی وڵات و داوایان لە کۆمەڵانی خەڵک کرد بە زووی خۆیان ناونووس بکەن و قۆڵی چالاکی لێهەڵماڵن . هەروەها دەوری گەورەی ماموستایانیان لەم کردارە گرنگەدا دەرخست و داوایان لێکردن لە هەموو هەوڵ و تەقەللایەک لەم بابەتەوە درێغی نەکەن .

پ . هاوکاری لە دهۆك

شیعرێکی بڵاونەکراوەی ئەحمەد موختار جاف و هەندێ باری سەرنج

ئەحمەد سەلام

لەم رۆژانەدا قوتابی یەك ئەم پارچە شیعرەی (ئەحمەد موختار جاف)ی بۆ هێنام و ووتی ئەمەم لە زمانی باوکمەوە نووسیوەتەوە ، منیش بۆ دڵنیایی جارێکی تر چاوم بە دیوانەکەی (٢) شاعیردا گێرایەوەو بەوەش نەوەستام بە دیوانەکەی طاهر بەگی جاف (٣) یشدا چوومەوە لە هیچیانا ئەم نموونەیەم بەرچاو نەکەوت ، نایەتە خەیالیشم . تا . ئێستا لە هیچ رۆژنامەو گۆڤارێکی کوردیدا بڵاوکرابێتەوە بۆیە بە باشم زانی لێرەدا بیخەمە روو تا خوێندەواران و ئەو کەسانەی خولیای ساغکردنەوەی بابەتی کەلەپوری نەتەوایەتیان هەیە تیشکێکی زیاتری بخەنە سەرو هیمەتێکی دڵسۆزانە بدەن بۆ دۆزینەوەو پاراستنی ئەو نموونانەی لەم بابەتانەن ٠٠ شیعرەکە لە چەند شوێنیکدا لەنگی و ناتەواوی تێکەوتوە. لە رووی مەبەستەوە لە بابەتی شیعری (غەزەلی) یەو وا دەردەکەوێ بۆ ئافرەتێکی (ئافتاو) ناو ووتراوە ! ٠

وا لە خوارەوە دەقی شیعرەکە (وەك چۆن گەیشتۆتە دەستم) بێدەستکاری دەیخەمە روو پاشان باری سەرنجی خۆمی دەخەمە سەر

ئـافـتـاو

(٤)

— ١ —

رۆژی ئەزەل بوو کە من دیم سنعەتی چاوانی تۆ
تێگەیشتم دڵ ئەبێ ئاخر بریانی تۆ (١)
گەر موقەدەر بێت و بسوتێنێ پەرچەم و سینەو دڵم
فور بە سەر خۆم با بنالم من بەدەس هیجرانی تۆ
وا ئەزانن من کافرم بێ خەبەرم ئەهلی زەمان (٣)
کێ ئەزانێ سینەی من چۆنە لەبەر هیجرانی تۆ
کافرم ناخودموسڵمان جولەکەم یا ئەرمەنم
(زەمزەم و کەوسەرم ناوێ خەیلی زولخەندانی تۆ)
ئەتپەرستم وەك سەنەم من عیبادەت بۆ خوا ناکەم
دەستی قودرەت بۆت ئەکێشێ دڵ ببێ حەیرانی تۆ
ئەی دڵی مسکین ئەترسم تا ئەبەد ئاوارە خۆم
دەستە ئەژنۆو فور بەسەر وەك ئەوی بێچارە خۆم

(٥)

— ٢ —

شەرتە ئەو رۆژەی کە تۆم دی تاجی عەشقم کردە سەر
کاغەزەی نامەی ژیانم خستە بەر لوتفی نەزەر
نامە ئەولاوە بەجارێ برین و رشتنی خوێنی جگەر
خەنجەرەی خوێنی رەقیبم بێسەوا بەستە کەمەر
ئەی دڵی مسکین ئەترسم تا ئەبەد ئاوارە خۆم
دەستە ئەژنۆو فور بە سەر وەك ئەوی بێچارە خۆم

— ٣ —

شەرتە بمداتێ ئیلاهی زینەتی باخی ئیرەم
تاجی خوسرەو بێ لەگەڵیا پاکی عێراق و عەجەم
ئەوروپا هەمووی بەجارێ بێتە ژێر سایەی عەلەم
بۆ حسابی سەروەتم قەد تێنەگات فکری قەلەم
ئەوساکە سینەکەم بەبێ تۆ پڕ بێ لەغەم (٦)
. . . . . .
ئەی دڵی مسکینی ئەترسم تا ئەبەد ئاوارە خۆم
دەستە ئەژنۆو فور بەسەر وەك ئەوی بێچارە خۆم
ئافتاوە خوێنی دڵمی بێخەتا وا رشتوە
کەسێ نەبو بڵێ ئەم کوڕەت لەسەر چی وا کوشتوە
بمارێ ئاگر بەسەرما رووت بم و سەر بێ کڵاو
رۆژی جارێ ببینم پەرچەمی رووی ئافتاو
وا ئەزانم ملکی دنیا هی منەو بەزمی بەناو
شەرتە ژینم من لە دووریت دائیمە خوێناویە
خوێنی وەختی ئیصالت خواردن و شەکراومە

ئەی دڵی مسکین ئەترسم تا ئەبەد ئاوارە خۆم
دەستە ئەژنۆو فور بەسەر وەك ئەوی بێچارە خۆم

× ×

ئەگەر سەرنج بدەین لە نیوەی دووەمی دێری یەکەمدا (تێگەیشتم دڵ ئەبێ ئاخر بریانی تۆ)دەبینین لەنگیە کی تێکەوتوەو لەوە دەچێ ووشەیەکی لێ پەڕیبێ !

لە نیوەی دووەمی دێری دووەمیشدا دەبینین کۆتای سەرواکە (قافیەکە) بە (هیجرانی تۆم) هاتۆتەوە ، کەچی هەر لە دێری سێیەمیشدا دیسانەوە بە هەمان سەروا (هیجرانی تو) کۆتایی هاتۆتەوە ئەمە ئەمانخاتە گومانی ئەوەوە کە باری بە سەروای یەکێ لەو دوو دێرە کراوە ، چونکە شاعیرێکی لێهاتووی وەك ئەحمەد موختار جاف کە بەسەر شیعردا زاڵ بووبێ زەحمەت هەڵەی وای لێبوەشێتەوە لە دێری چوارەمیشدا لە نیوەی دووەمیدا بە بڕوای من بە هەڵە ئەم دێرە (نەقل) کراوە ئەوەتا دەڵێ :

(زەمزەم و کەوسەرم ناوێ خەیلی زولخەندانی تۆ)
ئەوەی من بۆی بچم (خەیلی) نییە ئەشێ (غەیری) بێ هەروەها (زولخەندانی تۆ) نییە بەڵکو ئەشێ یا روو خەندانی تۆ بێ یا زولف خەندانی تۆ) بێ ! ٠

هەر دوای ئەوە ئەم نیوە دێرە کە دەڵێ :

(ئەتپەرستم وەك سەنەم من عیبادەت بۆ خوا ناکەم)لەوە دەچێ موسیقاو کێشانەی شیعرەکە بەم حاڵەی تێکچووبێ و وا دەردەکەوێ ووشەی زیادی خرابێتە سەر یا هەڵگێڕ و داگێر بە ووشەکانی کرابێ ٠

بەپێی کوپلەی یەکەم وا دەردەکەوێ کە هەر دوای پێنج دێرە شیعرو ئەم دێرەی خوارەوە دووبارە کراوەتەوە:

(ئەی دڵی مسکین ئەترسم تا ئەبەد ئاوارە خۆم دەستە ئەژنۆو قور بە سەر وەك ئەوی بێچارە خۆم) ئەگەر ئەم پێوانەیە راست بێ دەبوایە هەمان دەستور پەیڕەو بکرابایە بۆ دێرەکانی تریش کەچی لە کوپلەکانی دووەم و سێیەم و چوارەمدا ئەمە نابینین بەوەدا بۆمان دەردەکەوێ کە شیعرەکە بە ناتەواوی کەوتۆتە بەر دەست ! لە کۆپلەی دووەمدا لە دێری یەکەمیدا (کاغەزەی) بەم شێوەیە لەنگی دەخاتە ناو شیعرەکەوە دەشێ لە ئەسڵا (کاغەزی) بووبێ ٠٠

لە دێڕی دووەمی کوپلەی دووەمدا سەرتاپای دێرەکە لەنگی پێوە دیارە ! لێرەشدا دەشێ لەبری (خەنجەرەی). خەنجەری بووبێ ٠٠ هەروەها ووشەی (بێسەوا) (بێ سەواد) بێ چونکە لەم حاڵەتەیاندا مانای(نەزان)دەبەخشێ بۆ مانای دێرەکەش ئەممانایەیان زیاتر هەڵدەگرێ و لە مەبەستەکە نزیك دەبێتەوە ٠٠

لە کوپلەی سێیەمیشدا دیسانەوە لە چەند شوێنێکدا شیعرەکە بە لەنگی بەرگوێ دەکەوێ ئەوەتا لە نیوەی دووەمی دێری یەکەمدا ئەمە بەزەقی دەبینین . هەروەها لەم نیوە دێرەشدا دووبارە ئەو لەنگیەمان بەر چاو دەکەوێ

(ئەوساکە سینەکەم بە بێ تۆ پڕ بێ لە غەم) لە کۆپلەی چوارەمدا سەرەڕای ئەوەی کە دەشێ سەرجەمی کوپلەکە وەکو کوپلەی دووەم و سێیەم بە ناتەواوی هاتبێ لە گەڵ ئەوەشدا دیسانەوە لەو چەند دێرەی لێرەدا هاتون جێ دەستکاری پێوە دیارە ٠٠ لەم دێرەدا کە دەڵێ :

(شەرتە ژینم من لە دووریت دائیمە خوێناویە خوێنی وەختی ئیصالت خواردن و شەکراومە) جگە لەوەی دێرەکە لە رووی سەرواوە (کانیەوە) نارێك و ناتەواوە لەوەش دەچێ هەڵگێڕ و داگێر بە چەند ووشەیەکی ناو شیعرکە کرابێ . بە بڕوای من ساغ بوونەوەی دێرە شیعرەکە بەم چەشنەی خوارەوە لە راستیەوە نزیك دەبێتەوە :

بروانە ل : ٧

مەوزوعیەت و راستگۆیی و لطیف هەڵمەت

بیرورای سەربەست

فوئاد حەمە خورشید

لەژمارە (٤٣٨)ی رۆژنامەی هاوکاری و لە کۆشەی (بیرورای) سەربەست) دا شیعر دۆستێك ووتارێکی بڵاوکردبوەوەو سەرناوێکی وەهای بۆ دانابوو کەوا « لطیف هەڵمەت هەموو شیعری نوێی کوردی نیە ٠٠! » کۆتاییشی بەم چەند ووتانە هێنابوو :

« برایان ٠٠ تۆزێ مەوزوعییەت ٠٠
کەمێ راستگۆیی ٠٠
بەزەیی یەك بەخۆتانەو ئەو قسە « زلانە »دا کە دەیانکەن ٠٠! »

لەوانەیە خوێنەرە بەرێزەکانی ئەم رۆژنامەیە ناوەرۆکی ووتارەکەیان لە بیر مابێ و لە مەبەست و ئامانجی خاوەن ووتار گەیشتبن کە نازناوی (شیعر دۆستێك)ی بۆ خۆی هەڵبژاردبوو !! ٠ من حەزم نەدەکرد وڵامی ئەو وتارە بدەمەوە بەڵام سێ لایەنی زەق ناچاریان کردم کە بێمە دەنگ ٠ ئەم سێ حاڵەش ئەمانەن : ـ

١ ـ ووتارەکە لەحەشەی ئەدەبی و پاك نیهادی لە ووتو وێژو بگرەو بەردەدا بێ بەشەو لەکیانی نامەوزووعیەتدا نوقمە .

٢ ـ فرمێسك هەڵوەڕانی خاوەن ووتار بۆ ئەوشتانەی کە ناوی بردوون بە (مەوزوعیەت)و (راستگۆیی) کە هەر خۆی بەتەواوی لەووتارەکەیدا پشت گوێی خستوون ٠

٣ ـ کرتنە بەری رێگەیەکی تازە بۆ تێك دان و شێواندنی بیروڕای هەندێ کامڵ و رەخنەگرانەی بەکامڵ و گۆڕاندن بۆ ووتارێکی. من کە لە ژمارە (٦١٨)ی رۆژنامەی (العراق) لەژێر ئەم سەرناوەدا « دفاعا عن الشعر الكردي المعاصر ٠٠ دفاعا عن الشاعر لطيف هەڵمت » بڵاوم کردبووەوە ٠ کەوا هاتووە خوێنەران چەواشە بکات و دیمەنی بەردواز لە ووتارەکەم بخاتە روو بیکا بە هۆیەك هەرچی قین و تووڕەیی هەیە بە توندوتیژی و لابەلا بەسەر سەری لطیف هەڵمەتی شاعیردا بڕێژێ و بەناوێکی کەس نەناسیشەوە ٠ !

جا لەبەر ئەوەی ئەم شیعر دۆستە به (نامەوزوعیەتی) من لە ووتارەکەمدا هەستی رووشاوە . ئەوا پوختەیەکی خەستی ووتارەکە پێشکەش بەخۆینەرە خوشەویستەکانی هاوکاری دەکەم بەتایبەتی بۆ ئەو کەسانەش کە چاویان بەدەقی عەرەبیەکەی نەکەوتووە . لەووتارەکە دەڵێم : ـ

« کە سەیرێکی کاروانی ئەدەبی کوردی بە شێوەیەکی گشتی و جووڵانەوەی شیعری کوردی بەتایبەتی بکەین . دەبینین هیچ دیوانە شیعرێك یان کۆمەڵە شیعرێك ئەو رەواجەی نەدی کە کۆمەڵە شیعری نوێی لطیف هەڵمەت بەخۆیەوە دی کە ناوی ناوە ـ پرچی ئەو کچە رەشماڵی گەرمیان و کوێستانمە ـ ئەوە بوو لەچەند حەفتەیەکدا هەر دوو هەزار دانەی کتێبەکە لەکتێبخانەکاندا نەما و خوێندەواران و شیعر دۆستان ئەم دەست ئەو دەستیان پێدەکردو هەر کەسە وەکو هەرکتێبێکی بە نرخی تر دانەیەکی لێ دەخستە ناو کتێبخانەکەیەوە ٠

به باوەڕی من ئەم دیاردە سەرنج راکێشە نیشانەیەکی ئاشکرای چەسپاندنی جووڵانەوەی شیعری هاوچەرخی کوردییە ؛ هەروەها بەڵگەیەکە بۆ ئەوە کە گەل باوەش بۆ ئەم شیعرە دەکرێتەوە کە ئاوات و خواستەکانی دەردەبڕێ . ئێمە کە وەسفی شیعری کوردی بە (هاوچەرخ) دەکەین مەبەستمان ئەوە نییە هەرچی لەم رۆژانەدا لە رۆژنامەو گۆڤاراندا لە جامخانەی شیعرو بەسەرناوی شیعر ئامێزەوە بڵاو دەکرێتەوە کوایا ئەمانەش شیعری نوێ و هاوچەرخن . نەخێر . ئەوەمان گەرەك نییە چونکە نووسینی سادەی بەخشان شێوەی ئەمانە . لەراستیدا ، زبانیکی زۆر بە جووڵانەوەی شیعری هاوچەرخی کوردی دەگەیەنن و مایەی سەر لێ تێك چوونی خەڵك و هۆی دوور خستنەوەیان بوون لە شیعر ناماوەیەك ٠

رابەرانی جووڵانەوەی شیعری هاوچەرخی کوردی ژمارەیەکی کەمی هەڵبژاردەی چاکی شاعیرە لاوەکانمانن . لطیف هەڵمەتی شاعیریش بەراستی قوتبێکە لەقوتبەکانی ئەم جووڵانەوەیەو یەکێکە لەوانەی کە هیوای ئەوەیانلێ دەکریت پایەیەکی دیاریان هەبیت لە سەرکردایەتی کردنیدا ٠

لەگەڵ ئەوەشدا ، ئەم شاعیرە ، بەتایبەتی دووای دەرچونی کۆمەڵە شیعرەکەی ئەم دواییەی دوای ئەوەیش کە کۆمەڵانی گەل پەسندیان کرد لە ستەمکاری و رەخنەی ناڕەوای هەندێ نووسەری تازە پێگەیشتوو رزگاری نەبوو ٠ ئەوانەی کە شارەزایی و شیاوی ئەوەیان نییە بێنە مەیدانی رەخنەی دیوان و کۆمەڵە شیعران ٠

روونی بینایی و ٠رەنگینیی نیگاری هونەری ٠ زمانی پاراوو ، دوور کەوتنەوە لە ئاڵۆزی و زۆر لە خۆکردن و رەمزبازی تەمومژی ئەمانە نیشانەیەکی ئاشکراو دیاری شیعری لەتیف هەڵمەتن ، کەوا ئەمڕۆ یەکێکە لەرابەرە پایەدارەکانی جووڵانەوەی شیعری هاوچەرخمان و یەکێکە لەو شاعیرە کوردە کەمانەی بەماوەیەکی کەم ناوبانگێکی گەورەیان لەناو گەلدا پەیدا کرد ٠ ئەمڕۆ دەنگێکی جەماوەریی خوشەویست و جیاوازەو خاوەن بانگێکی ئاشکراو نەترسە بۆ پشتیوانیی رەنجبەران ٠٠ »

تا ئێرە ئەوەبوو کاکڵی ئەو ووتارەی من کە بینی (شیعردۆست)ی وەتەنگەوە هێناوەو دەستی کردووە بە شێواندنی واتاو هەڵگێڕانەوەی ناوەرۆکەکەی ، تا بڵێ : ـ

« یەکێك ئەم ناونیشانە بخوێنێتەوە ، وا دەزانێ هەموو قورسایی شیعرو شاعیرانی هاوچەرخی کورد لەسەر دەستی لطیف دانراوەو هەر دەستی بلەرزێ ئیتر هەموو لاڵ و پاڵ لێی دەکەون و هیچمان نامێنێ !!»

جا ئێوە بڵێن ئایا ئەم بەدەمەوە نانە ناڕەوایە بەهیچ بارێك لەگەڵ ئەو قسانەدا دەگونجێت کە ئێمە لەووتارەکەدا کردوومانە ؟ ئایا هیچیان (تووڕەیی)و (اعلانی حالەتی طوارئ)و (عاتیفە)و(هەڵچوونی بۆش) دەکەیەنن هەر وەکو (شیعر دۆست) حەزدەکا بە ووشەی کلۆر مانا لێبداتەوە ٠ . پاشان ئەمە لەوە دەوەشێتەوە کە بەزمانی منەوە بڵێ : ـ « ئەگەر لطیف نەبێ شیعری هاوچەرخی کوردی هیچ نیە!!» ئایا ئەمە ئەو موزوعیەت)و (راستگۆیی)یەیە کە کاکی (شیعر دۆست) فرمێسکیان بۆ دەبارێنێ ! ٠٠

ئەوەی شایانی باسە تا ئێستا دەربارەی شیعری لطیف هەڵمەت دوو جۆرە نووسینی رەخنەگرانە نووسراوە :ـ

جۆری یەکەم : ئەو ووتارە بەرچاو روونانە دەگرێتەوە کە دوارۆژێکی رووناك و گەشەدار بۆ ئەو شاعیرە لاوە بەهەرە بەکوڵ و بەئاواتە رەچاو دەکەن ، چونکە دەڕوانن ئەوا بە بەڵگەو شایەدیی گەلێك رەخنەگرو شاعیرو شیعرناسان لەگەڵ تەمەنی شاعیریتی کورتیدا توانیویەتی پایەیەکی شیاو لە جووڵانەوەی شیعری کوردیدا بگرێت ٠

جۆری دووەم ٠٠ بریتییە لەو ووتارە نامەوزووعیەو شکانەی کەنووسەرەکانیان بەبەرتەسکیەوە دەڕواننەخەرمانی شیعرو خاوەن شیعر .

با بە ئاشکرا بڵێم ، ووتارەکەی من سەر بەجۆری یەکەمە ، لە کاتێکدا کە ووتاری (شیعر دۆست) لە باوەشی جۆری دووەمدا کیرساوەتەوە ، هەر لێرەدا دەتوانرێ هۆی تەواوی نووسینی ووتارەکە بەئەنجام بدرێت٠

بەڵام ، بەراستی نازانم ٠ وە مایەی ئینساف نییە هەڵوێستێکی سلبی لەو شاعیرە بووەستین و بەشداریی بە شیعرو هەڵوێستی مەبدەئیانەو بلەی ئەدەبی بخەینە پشت گوێ و خۆمانی لێ نەناس بکەین ، یان چ نەبێ دەستەدەستە بەرامبەر بەو ووتارە بووەستین ٠٠ چونکە ئەم شاعیرە ، وەکو هەموو دەزانن ، توانیویەتی پێشی چەند شاعیرێك بکەوێتەوە کە زووتر لەو دەستیان بە هۆنینەوەی شیعر کردووە ٠ نووسەرێکی دڵسۆزی دەروون پاکی خاوەن سەرنجێکی مەوزوعی و کەڵك خواز ، لە رەخنەو یان لە هەرشتێکی تردا ؛ هەر کە دیاردەیەکی سلبی یان چەوتی دیت پێویستە بە جەرگ و بێ پێچ و پەناو بێترس بەدی لێبگرێت و پێشنیاری چارەسازی بۆ بکات ٠

ئیتر لە دواییدا دەڵێین ، ئەوە بوو کە دەربارەی (لطیف هەڵمەت)و شیعری ئەو نووسیبومان ئەوەی راستی و موزووعی نەبێت نەمان گوتبوو٠

خۆزگە ئەوەی بۆ (موزوعیەت)و(راستگۆیی) بە تەنگەوەیە بۆ خۆیشی **هەروەها بوایە ٠**

پاییز و ئاوارەیی و دڵی "خەیاڵی"

ـ عوسمان محمد صالح ـ

کە هەرەسی زوقمی دڵتەزێن بەرەو کەناری ئەسرەوتن و گێنکڵ خواردن کشا ، هانای هەناو ئەگاتە مەڵبەندی دۆستانی گیانی و هۆگرانی وشەی بەرین ، ٠٠٠ دەنگدانەوەی گیانیی هاودەردانیش ئاسۆیەکی گەش و فراوان بەدی دێنێ و ، گزەی ئاڵۆسکاوی ناخی خۆشەویستان بەرباد ئەکات و ، هەزار و یەك جار خوتووکەی هەستی شادی ئەخاتە ناخی بوونی ورشەداری دوور لە ژەنگ هەڵهێنان ٠٠٠

ئەو سەردەمەی سەرتەڵی گۆزپەی کوڵانەی ئاسکی پاییز ٠ بە گزەی بەرەبەیان ئەژاکێ و ٠ بە ڕوڵەت تەرز و خونچەی گەش ڕەش هەڵئەکەڕاین.نیشانەی پێشەنگی بەختی ورشەدارە و لوتکەی گەزەکان خەڵاتپۆش ئەکات . نوێبوونەوەی خولی ژین جوولەی هێردەر ئەبەخشێ ٠ ٠٠٠٠ بەڵێ لەم وەرزەدایە ٠ شەرچەرەی میوانی ئامیانی هەستی بێ گەرد ، ناخ و هەناو ئەکرێتە باوەش و ٠ چاوەڕێی شەوکاری ڕووی دووەمی پاییزی هەزار و یەك ڕەنگە ٠٠٠٠

پاییز ٠ هاودەمە خەمکینە هەستبزوێنەکەی شەیدایانی ناخی قووڵایی خۆشەویستیی گەش و ئەمرەو ٠ لە هەر وەرزێکی پاییزی ژیانابە ٠ بولبولی وێڵی کوڵی کۆنا ژاکاوی ڕەوانی‌یە و لە جوانترین وێنەی دڵداری و دڵدارانا ، بەجۆشترین و بەکوڵترین ئاوازی هەست و دەروون بە جیهانی تایبەتی نازدارانا بڵاو ئەکاتەوە و کرۆك و ناخی دڵ ئەهەژێنێ ٠٠٠

ئەوەتا لە ڕوانگەی دەروونی شاعرانی هەست ناسکا ٠ وەرزی پاییز هەزاران وێنەی هەمە ڕەنگ و دڵکێش ئەنەخشێنێ ٠٠٠٠ « مەلا خەیاڵی پاوەیی » ش ، کە هاوچەرخی (مەولەوی) بووە و نامەیان بۆ یەکتر نووسیوە (١) . یەکێکە لە شاعرە کلاسیکییە بەرزەکانمان ٠ کە لە چوارچێوەیەکی پوخت و زادەی هونەری دووربینیا ٠ دیمەنی کوێستانی زۆر خەمکینی پاییرمان بۆ ئەکێشێ و ، لە نامەیەکی هەناوی هەڵقرچاویدا ٠ دەردی ئاوارەیی و دەربەدەری و دوورکەوتنەوەی لە کەس و یارانی بۆ (فیکری)(٢) ٠ کە شاعرێکی پایەبەرزی هاوچەرخی خۆی بووە ٠ هەڵئەڕێژێ و٠لە لەئامێتەی سۆزی سووتێنەرا ٠ پاییزو ئاوارەیی کۆ ئەکاتەوەو ، تەم و کزەی دەروون ئەدا بە ئەوێڵی باردکای کەردوونا ٠٠٠٠

مەر شنۆی چراخ دووریی ئازیزەن
یا وادەی ئامای هەوای پاییزەن (١)
زەعفەران ڕەنگەن درەختان ، باخان
تەم گرتەن دەشتان ، کوان ، وەر زاخان(٢)
گوڵان ڕەنگا ڕەنگ ، واڕیان جە ڕەنگ
بڵبڵان ماتەم وێنەی نەخش سەنگ(٣)
باد وەیشوومە و نەشئەی سەردی دەی
تەئسیر دان داران ، مەنمانان چوون بەی(٤)
تیپ خەزانان زایف و ڕەنگ زەرد
مەڕێزان ، مەشان پەرەی هەردە و هەرد(٥)
سەردیی لەیلاخان زۆرش ئاوەردەن
جەیرانان هەوای گەرمەسێر کەردەن(٦)
چەمەتان بێ ناز ، کوان گشت ماتەم
حەوزان ، شەتاوان یەخ بەستەن وە هەم(٧)
سەر بەرزان لیباس کافووری پۆشان
مەلان جورعەی جام برووەدت نۆشان (٨)
هەوای تۆف سەرد سوپا ئاراشەن
بەی دەریای مژدە زەلان ئاماشەن (٩)
ناڵەی باڵەبان ڕەعد تۆ پەی پەی
مەیۆ وێنەی کووس کەیانان کەی(١٠)
بادە هووی صەرصەر وەردان نە کاوان
گێج دان وە هەمدا وە ڕووی شەتاوان (١١)
فەڵەك ئارەزووی کەلەك بەستەشەن
موقەددەرەی زام جە نۆ گەستەشەن (١٢)
ڕای وەصڵ یاران لێم بەردەت نە بەس
دیسان پەرەی هوون من گەردەنش قەس (١٣)
تەدبیر هیجران ئازیز هاشی نە سەر
پای وەصڵ خەیاڵ هیچ نەبوش گوزەر (١٤)
دەخیلەن (فیکری) وادەی تەگبیرەن
دیققەت کەر نە کار ، ئینە تەقدیرەن (١٥)
بەڵکە تەسکینێ پەی دڵەی ئەوگار
مومکین بو جە لات ، نەیوون گرفتار(١٦)
ئی دەردی غوربەت پەی من کافی‌یەن
زیاد جە فیراق ، بێ ئینصافی‌یەت (١٧)
وەسەن جەفا و جەور هیجران دووری
سوچیا یانەی سەبر و سەبووری (١٨)
ئەر دەوا و مەڵهەم پەی دڵەی پەڕ ئێش
مەوجوودەن جە لات زام کەرو ساڕێش(١٩)
وە گەر نە تەگبیر ئێدەن پەی نەجات
لاتوون نە دەرگای (قاضي‌الحاجات) (٢٠)
واچوون یا کەریم کارساز کاران
یا شادیی دەروون خاتر خەمباران(٢١)
فەریاد ڕەسیم کەر بەشێوەن حاڵم
با وەس بو عەزاب دڵەی زوخاڵم (٢٢)
با وەس پەرەی من کۆ بۆ کۆگای خەم
با وەس جە ئاهم کوان گێران تەم (٢٣)
با وەس بناڵوون جە دەست گەردوون
با وەس جاری بۆ نە چەم سەیل هوون (٢٤)
(خەیاڵی) جە لات با نەبۆ مەحرووم
نەواڵۆ هەر دەم فەردەکەی مەعدووم (٢٥)
فەلەك داخ وە دڵ خەستەمدا بەردی(★)
ژار دووریی گیان ئازیز پێم وەردی (٢٦)

١ ـ مەر : مەگەر ـ شنۆ : شنە ـ چراخ : چرا ـ ئامای : هاتنی ٠

٢ ـ کوان : کێوەکان ـ وەرزاخان : بەردەمی شاخە سەختەکان ٠

٣ ـ واڕیان : گۆڕراون ـ سەنگ : بەرد (٤) وەیشوومە : کزە و بای توندی پاییز ـ تەئسیردان : کاری کردوودتە ـ مەنمانان : ئەنوائینن ٠

٥ ـ خەزانان : گەڵای زەردباوی پاییز ـ مەڕێزان: ئەوەرن ـ مەشان : ئەچن ـ پەرەی : بۆ ٠٠ (٦) لەیلاخان : کوێستانەکان ـ ئاوەردەن : هێناوە ـ جەیرانان : ئاسکە کێوییەکان ـ گەرمەسێر : گەرمیان ٠

٧ ـ چەمەنان : چیمەنەکان ، شوێنە سەوزەکان ـ یەخ : سەهۆڵ ٠

٨ ـ پۆشان : پۆشیوە ـ برووەدت : زوقم ـ نۆشان : نۆشیوە ٠

٩ ـ بەی : بۆ ـ زەلان : بای‌بەهێز٠ڕەشەبا٠(١٠) باڵەبان : ئامرازێکی مۆسیقایە ، وەك زوڕنایە ـ پەی : خێرا خێرا ـ مەیۆ : دێ ـ کووس : تەپڵ (١١) هەرصەر : زۆر سارد ـ وەردان : بەرداوە ـ کاوان: لوتکەکان ٠

Institut Kurde de Paris

وشە ون بووەکان

لە خەستەخانە کەوتبووم کتێبێکم گیر کەوت · دەتگوت لە بێرونێکی ئیسکارۆ تووشی کانیاوێکی ساردو ڕوونی «بەر ئریفەی مانگەشەو» هاتووم بە تاسەوە خوێندمەوە ، هەوەڵ پارچەی ((وشەون بۆکان)) لە نوسینی کاتۆل مندیس نووسەری بە ناوبانگی چەرخی ١٩ی فەرانسەبوو · ویستم وەری گێڕم بەڵام لێکەم داوە زمانەکانمان لێك دوورن و تام خوێی نامێنێ بیرەکەم لێ وەرگرت و بە کوردێکی لادێیی ساکار دامڕشتوە · وشەو تەعبیرەکان ئی منن بەڵام بیرەکە ئی ئەوە ·

خەستەخانە ٢٥-١١-١٩٧٨

سەردەمێك لە مەلبەندێکی زەنوێرو سازگاری پڕ بەهەشتی بەرین پەریزادێك ڕایدەبوارد کە لە شۆخ و شەنگی و جوانی و چەلەنگیدا هاوتاو وێنەی نەبوو بەڵام لە بێ بەزەیی و قین لەزگی و دەسرەشی و دڵڕقیشدا کەس دەسکی لە دوو نەدەکرد لە مەڵبەندەکەی ئەودا کە ناوچەیەکی گەورەبوو لەم جیهانە پان و پۆڕەدا خەڵك زن و پیاو پیرو لاو خورت و زارۆك بەشێکی باشیان لە داهاتی خۆرسك پێ بڕابوو ·

کەس نەیزانی پەریزاد بۆ لە پڕ ڕقی لە خەڵکی ئەو مەڵبەندە پڕ خێرو بێرە هەستاو بۆ ئاگری توورەیی پەریزاد بۆ بڵێسەی بەرز بۆوەو بۆیە هاتە سەر ئەوەی بەگژیاندا بچێ ·

لە پێشدا بیری کردەوە تۆفانێکی توندو بەسام بەرپا بکا کۆشکان بڕوخێنێ · خانووبەران برمێنێ ، کۆخان تێکتەپێنێ ، کەپران ڕابێنێ ، تاوڵ و ڕەشماڵ و چیغان ڕافێنێ تا شوێنەواری مان و ژیان لەو نێوە نەمێنێ · پاشان خەریك بوو هەموو گوڵە جوان و بۆن خۆشەکان هەموو گیا شلك و تەڕەکان هەموو دارە سەوزو بەرزەکان سیس و ژاکاوو کلۆر بکا تا کەس خۆڕسکی دلگر نەبینێ و مەڵبەندەکە بکا بە بیابانێکی کاکی بەکاکی بێ ئاوو بێ بیرو نێکی ئیشکارۆو خۆڵێنی و شۆرەکاتێکی سووتاو ·

دوایە ها تەسەر ئەوەی شۆخ و شەنگ و لەبارو چەلەنگ و دەلال و نازەنینەکان بکاتە بەڕموزنەی دزێو ، پیرێژنی سەر بەسۆدرە ، یاڵ پابووی لاجانگ بەرشك و پوور گوڵنەتەڵەی ئەفسانەیی ، تا ئەوین و دڵداری و ژوان و شەڕاوو چاوبڕەکێن و دەسبازی و شەوگوردو ڕازو نیاز دوایی پێ بێنێ ·

بەوەشەوە زەرد نەبوو ویستی ڕەهێڵەو لەنگێزەیەك لە بەرد لە ئاگر لە مشکی و خۆڵەمێش و ژیلەمۆ بەسەر خەڵكدا ببارێنێ · هەموویان لەبن ئەوانەدا بنێژێ ·

پاشان ئەو خەیاڵەی کەوتە سەر هەتاو داپۆشێ و تیشکی گەرم و ژیان بەخش بتارێنێ تا تاریکی و سەرماو سیخوارو سەهۆڵبەندان کاری خۆیان بکەن و زیندەوار نەهێڵن ·

دوایەکەی وەك کۆنە دزێکی دیواربڕ کەلێنی دۆزیەوەو پاش وزد بوونەوەو بیر لێکردنەوە بڕیاریدا ڕستەیەکی ئینسانی و سێ وشەی ئاسمانی لەبیر هەموان بەرێتەوە : « تۆم – خۆش – دەوێ » ·

\- ٢ -

لە پێشدا خەڵك نەیاندەزانی چیان لێ قەوماوە ، تووشی چ بەڵایەك هاتوون ، چۆنیان تان و بۆلێ تێکچووە · تەنیا هێندەك دەیانزانی لەم نێوەدا شتێك بزربووە · بەڵام هەستی پێ ناکرێ · کیژە جوانەکان کە جارو بار وێڕای دەزگیرانەکانیان دەچوونە سەیران و گەڕان و نۆبووکە نازدارەکان کە لە گەڵ زاوا تازەکان دەچوونە نێو پەردە هەستیان دەکرد دەبێ ڕستەیەکیان گوێ لێ بێ و بەشەرم و نازەوە وڵامی بدەنەوە · بەڵام کام ڕستە ؟ هیچ لەبیریان نەمابوو · دەیانزانی ئەم ڕستە تەعبیرێکی شاعیرانەیە لە چەند وشەی زۆر ناسك و شیرین دورووست بووە ، پڕە لە تاسەو ئاوات پڕە لە ڕازو نیازو هەست دەبزوێنێ و ئەوین دەجوولێنێ · بەڵام زمانیان گرێدرابوو ، پەشۆکابوون ، سەرسام بوون دەیانویست بپرسن بارمەتی لە یەك بخوازن بەڵام هەموو بێهۆش و سەرگەردان بوون چیان بەبیردا نەدەهات ·

زەمان تێدەپەڕی ، کەچی خەم و پەژارەی خەڵك هەر زێدەتر دەبوو · خەڵك ئەوەندە هەراسان و پەرێشان بوو دەتگوت : هەموویان جگەرگۆشەی شیرینیان لێون بووەو ڕۆڵەی ئازیزیان بێسەرو شوێنە · هەرچی دەیانکرد ڕەمزی بەختەوەری جاران و ڕازی شادی پێشوو بدۆزنەوە نەدەکراو نەدەلوا ·

وردە وردە هەودای دۆستایەتی پسا ، بڵێسەی خۆشەویستی دامرکا ، پشکۆی ئاشنایەتی ژیلەمۆی نامۆیی بەسەرداکرا · تەنانەت نینکەبەری و دڕدۆنگی و دوژمنایەتی سەری هەڵدا · وشە شیرین و خۆشە باوەکانی وەك : « گیانەکەم » « جەرگەکەم » « چاوەکەم » « باوکم » « دایکم » « ڕۆڵەم » « کچم » « کوڕم » بەتەواوی تەرخ کران ·

گراوی لە کوڕەحەیران نۆران چونکە دەیانویست ڕستە خۆشەکەیان لێ ببیسن · ئەوانیش چاریان بێچار بوو · نۆبووك زاوابان بۆ پەردە ڕێ نەدا چونکە لایان وابوو ساربوونەوە بۆیە ڕستە خوشەکەیان بەزاردا · ڕێگای کانی و دەراوان نەدەگیران و ژوانگەکان چۆڵ بوون « هەی بەقوربێ گیرێ جێ ژوانی چۆڵ » خودایا ئایا ئەم جیهانەی تۆدا بێ هەستی ئەوین هیچ شتێك خۆش و بەتامە ؟ ئایا ئەگەر ئەو پەریزادە ڕق ئەستوورو خێ پەرستە ئەو مەڵبەندەی بە یەکجاری ویران و خاپوور کردبایە باشتر نەبوو لەوەی هەستی ئەوینی تێدا بمرێنێ ؟

\- ٣ -

لەو مەڵبەندەدا شاعیرێکی لاوو خاوەن هەست و دڵتەڕ دەژیا حاڵی ئەو نەك لە خەڵکەکە باشترو خۆشتر نەبوو بەڵکە پەشێوترو تاڵتربوو · بۆ دەربڕینی هەستی ئاسرینی دەروونی خۆی لە ڕستە ونەکە دەگەڕا · بە تایبەتی پێش ئەوەی پەری بەدناکار بڕیاری ناهەمواربدا ئەو غەزەلێکی پڕ سۆزی دەست پێکردبوو کە قافیەکەی وشە پیرۆزەکانی « تۆم – خۆش – دەوێ » بوو شاعیری داماوو دڵسۆتاو نەیدەتوانی غەزەلەکەی تەواو بکا ئاخر وشەکانی نەدەهاتەوە بیر ·

\- ٤ -

بەرە بەیانێك شاعیری خەمناك و دڵتەنگ لە دەرەوەی ئاوەدانی لەبن دارێك دەستەو ئەژنۆ دانیشتبوو ، بیری دەکردەوە · خودایا ! بو وام بەسەر هاتوە ؟ بۆ بیرم شیواوە ؟ بۆ وشك بووم ؟ بۆمن وەستای شیعر نەبووم ؟ خودای قافیە نەبووم ؟ بۆ ئێستا ناتوانم غەزەلەکەم تەواو بکەم ؟ بۆ ؟ بو ؟ ·

بەهەڵکەوت لەم بەیانە دڵڕفێنەدا پەری تیژباڵ و دڵڕەق ڕێی کەوتە ئەم شوێنە تا شنەی بەیان بمژێ ، بۆن بە گوڵانەوە بکا ، قاسپەی کەوان و وڕینگەی بلبلان ببیسێ خوڕەی ڕووباری خۆڕێنی گوێ لێبێ ، لەپڕ چاوی بە شاعیری تێگیراو کەوت · دڵی داچڵەکی ، دەریای ئەوین و خۆشەویستی لە دەروونیدا خرۆشا ، دێوانەی شاعیری لاوبوو · خۆی هێنا سەرلاچونگی کیژێکی خونجیلانەو نەشمیل و لە پەنای دانیشت و بە نیگایەکی پڕ هەوەس و لەنجەو لارێکی نازدارانە دڵی تەڕو ناسك و جوانی پەرستی شاعیری لاوی ڕفاند · دەستی ئاوێشتە ئەستۆو لێوی بە لێوەونا · تێری ڕاموسی و لە دەریای خۆشی و کامەرانیدا نوقمی کرد · شاعیری ناکام بەو ئەوینەکوت و پڕەو بەو هەموو لەزەتە خۆشە بەکپارچە بوو بە ئاگرو لە باتی خوێن ئاسنی داغی بەنێو دەمارانیدا گەڕا · لە ئامێزی وڕێناو گیان و لەشی خۆی پێشکەش کرد ·

بە فەرمانی پەری دەروازەی ئاسۆی شین کرایەوە پەری و شاعیر وەك جووتە کۆترێکی تیژباڵ بەرەو ئاسۆی بێکەنار فڕین · دەریایەك ئەستێرەی پڕشنگدار وەك خەرمانێکی ئەلماس بە دەوریاندا سووڕان و سووڕان · کالێسکەیەکی زێڕ کە ئەسپێکی سپی باڵدار ڕایدەکێشا ئامادەبوو ، سواری بوون و بە پانایی ئاسماندا گێڕانی · نازانین ئەم مەستی و ڕابواردنە چەندی درێژەکێشا ئەگەر ساڵێك بوو بە تاوێ تێ پەڕی و ئەگەر تاوێ بوو لەساڵێ تێی پەڕاند ·

شاعیرو پەری هاتنەوە سەر زەمینی خاکی و هەر لەو مێرگ و چیمەنەدا ئارامیان گرت ·

شاعیری لاو وێڕای قاسپەی کەوان و جریوەی مەلان بەدەنگێکی زوڵاڵ غەزەلی پڕسۆزی وای بۆ پەری خوێندەوە کە ئاگری لە هەناوی بەرداو ئۆقرەی لێ بڕی · پەری هەرگیز دەنگی واخۆشی نەبیستبوو · کەچی بەو حاڵەوە شوێنی خەم و پەژارە ڕوخساری داگرتبوو · لەپڕ دڵۆپی فرمێسك وەك دەنکی مرواری لە چاوانی هەڵوەری · شاعیر بیدەنگ بوو ، واقی وڕما بە سەرپێیانی داکەوت و گوتی : فریشتەی جوانی من چت لێ قەوماوە ؟ بۆ خەمناکی پاش ئەو هەموو کەیف و ڕابواردنە بۆ دەگری ؟ ئایا کەس بێ ئەمەگی لەگەڵ کردوی ؟ ئایا شتێك خەباڵت ئازار دەدا ؟ پەری لە کاتێکدا فرمێسکی گەرمی لەڕووی لەگوڵ ناسکتری دەسڕیەوە گوتی : « بەڵێ خۆشەویستم بەڵێ لەو ماوەدا کە ئێمە پێکەوە ڕامانبوارد تۆ لەبەردڵی من هەموو شتکیت گوت مەگەر شتێ نەبێ کە هەر لە هەوەڵەوە گیانی من تینووی بیستنی بوو تۆ پاش پێ گەیاندنی ئەو هەموو لەزەتە پێت نەگوتم : « تۆم – خۆش – دەوێ » ·

هیشتا ئەم قسە لەزاری پەری نەهاتبوە دەر کە شاعیر هاواری شادی لێ بڵند بوو ، و خۆی هەڵاویشت · ون بووەکەی ئەو هەموو ڕەنج و کوێرە وەری و ئازارەی لە پێناویدا دیبوو دۆزیەوە وەك مەلێکی تیژ باڵ و بەرزەفڕ بەسەر مێرگ و چیمەندا فڕی گەیشتەوە شارو لە گۆشەیەك دانیشت و غەزەلەکەی تەواو کردو ئەمجار بۆ خەڵکی خوێندەوە · شیعرەکە خەڵکی خستە شادی و هەڵپەڕین · ژیان دەستی پێ کردەوە ، ئەوین چۆوە نێو دڵان · دڵبەرو دڵدار پێك شادو شوکور بوون · گراوی و کوڕە حەیران ئامێزیان بو بەك کردەوە ، کیژە ڕەوەکان بەرەو ژوانگە بوونەوە · هەتاوی بەختەوەری و هومێد تیشکی بڵاوکردەوەو تاریکی سەرمای ناهومێدی ڕەوی ·

بەڵێ لەم جیهانەدا ئەگەر شیعر نەبووبایە هیوا ، خۆشی ، ئەوین پێك گەیشتن مانای نەبوو · ئەگەر شاعیر نەبووبایە تا پەیامی ئاسمانی و ئیلهام بەخشمان بداتێ سەرماو سۆڵی ژیان ڕەقی دەکردین ·

خەستەخانە ٢٥-١١-١٩٧٨

هێمن

داستانی ژیانم

شارلی شاپلن

ئەمین شوان لە ئینگلیزییەوە کردوویە بەکوردی

فەسڵی چوارەم

\- ١ -

ساڵی ١٩٩٩ ساڵی بزن ریشان بوو · زۆربەی خەڵك مووی دەوروبەری چەناگەیان دەهێشتەوەو ئەوی تر ، سمێڵی لێدەرچێ ، پاك دەتاشرا · پاشاکان ، پیاوە سیاسیەکان ، سەربازەکان ، پاپۆڕەوانەکان ، ئاشچیەکان ، تزارەکان ··· هەموو تاقمە جۆراوجۆرەکانی تر ، بە گوێرەی مۆدەی ئەو ڕۆژگارە ، لەم جۆرە ریشەیان هەبوو · بەراستی چەرخێکی بێ ماناو سەیر بوو · لەلایەکەوە دەوڵەمەندیەکی لەدەست دەرچوو ، ولەلایەکی ترەوە هەژاری ونەبوونیەکی یەکجار سەخت · خەڵك هەر لە خۆیانەوە ، لەسەر ناکۆکی سیاسی بێبناغەو ئەساس بە درێژە شیروتیریان لەیەك دەسوو · بەڵام ئینگلتەرە دەریایەکی ئەوەندە قووڵ و بێبن بوو ، کە بە چەند شەپۆلێك شێلو نەدەبوو نەدەشڵەژا · هەندێ جوتیاری «بوێر (١)»ی لە ترانسڤلی ئەفەریقادژی ئێمە چەکیان هەڵگرتبوو ولەپشت بەردو کەپۆسکە شاخەوە خۆیان قایم کردبوو پەیتاپەیتا سەربازە چاکەت سوورەکانمانیان دەدایە بەر سێرەی تفەنگ و دەیان ئەنگاوتن · ئەمانیش بەو چاکەتە سوورەوە ، نیشانی یەکجار چاك بوون · دەوڵەت بیری کردەوە چبکا ؟ پاش بیرکردنەوەو لێکدانەوەیەکی زۆر خواکردی وەزارەتی جەنگ فێڵەکەی دۆزیەوە : فەرمان دەرچوو چاکەتە سوورەکان بکرێن بە هی خاکی !

من نەمدەزانی جەنگ چییە · لەگۆرانیە نیشتیمانیەکان و سکێچە کۆمیدیەکانی سەرشانۆو وپاکەتە جگەرەکاندا کەوێنەی جەنراڵەکانی پێوەبوو ، نەبێ هەر ناویشم نەبیستبو · دوژمن ، بێگومان ، بە خراپترین دڕندەی بێشەرەف و غیرەت باس دەکرا · خەڵك زۆر بە جۆش و خورۆشەوە باسی شەڕیان دەکرد · لە کوتاییدا ئێمە بردمانەوە ، باشتر وایە بڵێم وامان بردە مێشکی خەڵکەوە کە خۆمان بردمانەوە · هەموو خەڵك باسی ئەم شەڕەی دەکرد دایکم نەبێ دایکم تەنیا کەسێك بوو کە بیناسم و هەرگیز ناوی شەڕی نەیەتە سەر زار · ئەوشەڕی خۆی هەبوو کەدەبوو قۆڵی لێ هەڵماڵێ و چاکی لێ بە لادا بکا وبیسمیلای لێبکاو خۆی تێ هەڵکاو بە چوار لادا شیر بوەشێنێ و بجەنگێ ·

سیدنی وا گەیشتۆتە چواردە ساڵ و خەریکە دێتە بەرهەم و بۆتە پۆستەچی لە پۆستەخانەی ستراند · بە مانگانەکەی ئەوو ئەوەی دایکم بە درومان و گرێ چنی پەیدای دەکا وەزعمان نەختێ هاتۆتە ڕەهایی و نەبوونی چنگی لێ شل کردوین · دایکم بە پارچە بۆ موغازەیەکی جل فرۆشتن ئیشی دەکرد · ئەگەرچی ئەوەی کە دەستی دەکەوت ، مانگانەکەی سیدنی نەگەیشتایەتە فریای ، هی ئەوە نەبوو نانی وشکیشمان بۆ دابین بکا · جگە لەمە ، سەرەڕای باری ژیان ، قیستی مەکینە بۆریش سەری مانگان لەبەردەمدا قووت دەبۆوە ·

بەڵام لە ناکاودا بەڵای ناگەهان لەو دیو کەلەوە گوێی دەرخست · سیدنی دەستێك جلی هەبوو ، ئەوەندەی لەبەرکردبوو کەڵکی هیچیان پێوە نەمابوو وچەند جار ئاوەڵەکانی توانجیان تێگرتبوو · هەر لەبەر ئەمە ، دوو یەکشەممە نەیتوانی لەماڵ دەرچی ، ئەگەرچی هەر یەکشەممە مافی پشودان و حەسانەوەی هەبوو · دایکم ناچار بەهەر حاڵێك بوو دەستێ جلی بۆی کری · بەڵام ئەمە کەلێنێکی وای خستە گیرفانیەوە ، کە دایکمی ناچار کرد ڕۆژانی دووشەممە – کە سیدنی دەچۆوە بۆ سەرئیش و جلی ئیشی لەبەر دەکردەوە ، دەستە جلەکەی بە ڕەهن لای کابرایەك دانێ و لەجیاتی ئەوە حەوت شلینك بەقەرز وەرگرێ · ڕۆژی شەممە قەرزەکەی دەدایەوەو جلەکانی دەهێنایەوە ، کاك سیدنیش ڕۆژی یەکشەممە کوڕێنی خۆی پێوە دەکرد ! ساڵێکمان بەم جۆرە ڕاکێشا ، تا جلەکەی لەچەند جێگەوە پواو ئیتر کابرای موغازەچی کەوتە بروبیانو · لە ناکاودا شتەکە چەقی ! بەیانیانێکی دووشەممە کە جلەکەی بردەوە بۆ کابرای موغازەچی کابرا ئەمدیوو ئەودیوێکی کردو ئینجا هەڵوێستەیەکی کردو سەری هەڵبڕی و ڕووی کردە دایکم و وتی : خاتو چاپلین ، بەداخەوە جلەکە یەکجار کۆنەو ئیتر کەڵکی ڕەهن کردنی نەماوە لەبەر ئەوە ئیتر ناتوانم لە جیاتی حەوت شلینگەکە گلی دەمەوە ·

— ئاخر ، بۆ !

— سەبرکە · سەرئەژنۆی پانتۆڵەکە یەکجاری چوە

— بەڵام ڕۆژی شەممە پارەکەت دەدەمەوەو جلەکان دەبەمەوە کابرا سەرێکی ڕاوەشاندو وتی بەداخەوە هەر بۆ چاکەت و یەلەگەکە دەتوانم سێ شلینگت بدەمێ **وهیچی تر نا ·**

دایکم کەمتر فرمێسکی لەچاو دەهاتە خوارێ · هەر بە دڵ دەگریا · بەڵام دیاربوو ئەمجارە پشکۆبوو چزا بوو بە جگەریا ، بۆیە هەرهاتەوە ماڵ ، تێر هەنسکی دا ·

ڕاستە وتوبانە نەگبەتی کە سەری کردە پیاو ، بەیەك و دووەوە ناوەستێ · بێ سیپالی هەر بە سیدنیەوە نەوەستا ، منیش پڕپۆل نەما لەبەری کەم · ئەو جلانەی کە لە کاتی تیپی « هەشت لاوەکەی لانکشایەرەوە » مابووم ، هەمووی بەرە بەرە دڕابوو

بڕوانە ل : ٧

دەقی یاسای هەرەوەزی نیشتمانی بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری بە ئیجباری

بەندی (١٣)

یەکەم : یاسای خزمەتی مەدەنی بەسەر ئیشکەرانی دەزگای ڕاپەڕاندندا دەخرێتە کار ·

دووەم : فەرمانبەرانی دەزگای ڕاپەڕاندن یاسای ئینزیباتی فەرمانبەرانی دەوڵەت و یاسای خانەنشینی مەدەنییان بەسەردا بەکاردەهێنرێ ·

بەندی (١٤)

یەکەم : سەرۆکی ئەنجومەنی بەرز ، بەبەیاننامەیەك کە لە ڕۆژنامەی ڕەسمی و ئامرازەکانی تری ڕاگەیاندندا بڵاو دەکرێتەوە ، دەست کردن بە هەرەوەزی نیشتیمانی سەرتاپاگیر بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری بە ئیجباری ڕادەگەیەنێ و هەموو لایەنە پەیوەندی دارەکان ئەوفرمانانەیان کە لەم یاسایەدا باس کراون ، دەگرنە ئەستۆ ·

دووەم : سەرۆکی ئەنجومەنی ناوچەیی لەناوبردنی نەخوێندەواری لەپارێزگادا بە بەیاننامەیەك کە لە ڕۆژنامەکانی ناوخۆو ئامرازەکانی تری ڕاگەیاندندا بڵاو دەکرێنەوە ، دەست کردن بە هەرەوەز لە پارێزگایان لە هەرناوچەیەك یان یەکەیەکی ئابووری سەر بەخۆیدا ، سێ مانگ بەر لەوەی نەخوێندەوارەکان بچنە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری ، ڕادەگەیەنێ ·

سێیەم : ئەنجومەنی بەرزو ئەو ئەنجومەن و دەستەو دەزگاو ڕێکخراوانەی کە پەیوەندیان بە لەناوبردنی نەخوێندەواریەوە هەیە ، بەهاوکاری لەگەڵ وەزارەتی ڕاگەیاندندا ، هەزەوەزێکی هوشیاری لە نێوان نەخوێندەواراندا ڕێك دەخەن کە تێیدا ئەو ئاکامە ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتی و پیشەیی و یاساییانەیان بۆ دەردەخەن کە دەکەونە ئەستۆیان ئەگەر لە خۆ گەیاندن بە مەڵبەندەکانی لەناوبردنی نەخوێندەواری دوا بکەون ·

چوارەم : پێویستە لە سەر دایەرەکانی دەوڵەت و کەرتی سوشیالیست و تێکەڵاو تایبەتی ، لەو کاتەوە کە دەست کردن بە هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواری لەناوچەکانیاندا یان لە جێگاکانی کاریاندا یان لە ناو پیشەکانیاندا ڕادەگەیەنرێ ، پابەند بە ئەمانەی خوارەوە بن بەرامبەر بەو نەخوێندەوارانەی کە لە خۆگەیاندن بە مەڵبەندەکانی لەناوبردنی نەخوێندەواری بە ئیجباری دوادەکەون :

آ – دانەمەزراندنیان لە هیچ کارێکدا ·

ب – هیچ عیلاوەو بەرزکردنەوەو زیادەیەکیان نەدەنێ ·

ح – هیچ قەرزێکی بانق و ئاسانکاری کشتوکاڵی و ئیئتمانی و پیشەسازی و هی خانوبەرەیان نەدەنێ · یان بۆیان تازە نەکەنەوە ·

پێنجەم : ئەنجومەنی بەرزو ئەنجومەنە ناوچەییەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری پاداش و بەخشیشی دارایی دەدەن بەوانەی لە خوێندندا پلەی بەرز دێنن و میهرەجانی میللی بۆ ڕێز لێنانی دەرچوان پێك دەهێنن ·

شەشەم : هەر دایەرەیەك یان یەکەیەکی ئابووری یان نیقابە یان کۆمەڵەیەك نەخشەیەك دادەنێ کە تێیدا پابەندیەکانی خۆی بەرامبەر بە هەرەوەزی نیشتیمانی سەرتاپاگیر بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری بە ئیجباری دەستنیشان دەکات و بە پێی ئەوە حیسابی لەگاڵدا دەکرێ ·

حەوتەم : لە بواری لەناوبردنی نەخوێندەواریدا ، لە نێوان ناحیەو قەزاو پارێزگاکاندا پێشبڕکێ دەکرێ و ئەنجومەنی بەرز شەهادەیەکی ڕێزلێنان دەدا بەو کەرتەی کە سەرکەوتوە ·

ماوێتی

پێشانگاکەی خوشکە گوڵنار و چەند سەرنجێك

ئاشکرایە هونەری ڕەسەن « ڕەنگدانەوەی پوختی ناخی هونەرمەندە کەسروشت و ژیانی کۆمەڵایەتی وەرئەگرێ و بەرەنگێکی کاریگەرتر ئەیداتەوە بەکۆمەڵ » بەڵام هەر هونەرمەندە بەپێی جۆری بەرهەمەکەی پێشکەشی دەکا ، بۆ نموونە وا هونەرمەندی لێهاتوو – گوڵنار عومەر – دەیەوێ لەبواری وێنەکێشانەوە ڕێچکەی هونەری خۆی لەتوێی ڕەنگینی تابلۆکانیا بڕەخسێنێ ·

ئەوەتا لەم دواییەدا دووەم پێشانگای خۆی کردەوە ، هەرچەندە ماوەی نێوان دوو پێشانگاکەی زۆرنییە ، ژمارەی تابلۆکانی ئەمجارە زۆربوون ، شتێکی بەڵگە نەویستە کە چەندێتی مەرجی سەرکەوتنی بەرهەم نییە · لەهەندێ تابلۆی کەمدا ڕەنگ و بۆی واقیعی گەلەکەی تێدا بەدی دەکرا ، دەبێ ئەو ڕاستیە ڕەچاوبکەین کە «ژیانی جەماوەر ، کەرەسەی گشت بەرهەمێکە » کەوابوو پێویستە هونەرمەند ناخی ئەو شتانە شی بکاتەوە کە ڕۆژانە بەبەر دەمیا گوزەر دەکەن بۆ ئەوەی نەمری لەزمانی ڕەنگینی تابلۆ نازدارەکانی دابڕێژێ و هەرگیز گەردی نەمانیان لێ نەنیشێ · دوای بینینی پێشانگاکەی خوشکە – گوڵنار – ئەم سەرنجانەم بەبیرداهات بۆیە ویستم بیخەمە ڕوو ئەمەش سەرنجەکانمە :

١- باشتر وابوو هونەرمەند بەرهەمەکەی زیاتر قاڵبووی هونەری واقیعی بکا ئەوسا بەرەو هونەری نوێ – الفن الحدیث – هەنگاوی بنایە ·

٢ – ئەوی بەزەقی لەزۆربەی تابلۆکانیدا بەدی دەکرا دەسکورتی هونەرمەند بوو لەڕەنگ تێکەڵ کردنا ، هەرچەندە ئەمەش نابێتە کەم و کوڕی هەمیشەیی بۆ هونەرمەندێك لەسەرەتادابێ ·

٣ – سەرنجێکی تر کە لە پیشانگاکەدا بەدیم کرد ، چۆنێتی هەڵبژاردنی ناوی تابلۆکان بوو ، چونکە وادەردەکەوت کەبەبیری هونەرمەند دانەنرابوو ، بۆ نموونە برادەرێك لەبارەی ناوی تابلۆی – پیری بلیمەت – پرسیاری لێکرد ، لە وەڵامە کەیداوا دەرکەوت کە خۆی ئەو ناوانەی دانەناوە ئیتر نازانم لە پیشانگاکەدا گۆڕراوە یاخود هونەرمەندێکی تر دەستکاری سنعەتەکەی کردووە ·

٤ – بینەران لەبارەی ناوەرۆکی تابلۆکانیەوە پرسیاریان لێدەکرد بەڵام وەڵامەکانی کۆك نەبوون ئەمەش مانای نەبوونی زەمینەیەکی ڕۆشنبیری هونەرییە ، بەواتا دەگەڕێتەوە بۆ بەلەکردنی · لەو هونەرە ، وەنەبێ هەچ هونەرمەندێك توانای وێنە کێشانی هەبێ ئیتر پیشانگای تایبەتی بکاتەوە ، بۆ نموونە مامۆستای – گوڵنار – کە هونەرمەند – عەتا قەزازە – نزیکەی سێ ساڵ دەبێ پیشانگای تایبەتی نەکردۆتەوە ، هونەرمەندانی کارامەشمان زۆرن کە تائێستا پیشانگای تایبەتیان نەکردۆتەوە وەك « کامل ئەحمەد ، قادر میرخان ، نوری ئیسماعیل » لەگەڵ ئەوەشدا خوشکە گوڵنار دەتوانێ بەشداری خۆی بە چەند تابلۆیەکی بەهادار بکا لەپیشانگای هەرەوەزیدا ئەوسا بەڕای من سەرکەوتنی زیاتر وەدەس دەهێنێ ·

● باشتر وابوو خوشکی هونەرمەند دیراسەی – مۆدیل و دەموچاوی مرۆڤ و هونەری – تشریح –ی بکردایە ·

لەگەڵ ئەم کەم و کوڕیانە پیشانگاکە سەرکەوتووبوو ، ئەوەشمان لەبیربێ کەلە هونەری ئافرەتانمانا خوشکە گوڵنار بە هونەرمەندێکی پێشەنگ دەژمێردرێ ، لەکۆتاییدا داوامان لە هونەرمەندانمان ئەوەیە کە گشت دووان و زمانێك لە ئاوێنەی تابلۆکانیانا بدرەوشێنەوە ، گەلەکەمان پێویستی بە هونەری – سریالی و تەجریدی – نییە ! بەڵکو پێویستە هونەرمەند مەودای کاریگەری ناوەرۆکی ئەو تابلۆیانە بۆسەر دڵ و دەروونی گشت مرۆڤێك بخاتە ڕوو ، بەتین و هێزی قامکە ناسکەکانیان هەزاران خەم و ناسۆری دەروون و باری ژیانی مرۆڤ بنەخشێنن چونکە واقیعی دەوروبەر ناوەرۆکی بەرهەمەکان هەڵدەبژێرێ ، ئێمە گەشە بەبینینی ئەو بەرهەمانە دەکەین کە لە خزمەتی ئێمەدان بۆئەوەی گشت تارمایی ڕێگەمانی تێدا ببێتە پردی پەڕینەوە بۆ ئاسودەیی گشتمان ·

بورهان مستەفا مەعروف

Institut Kurde de Paris

هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری لە پارێزگای سلێمانیو چالاکی لیژنەی راگەیاندن

حمەسعید حمەکریم فرج
پ· هاوکاری لە سلێمانی

● هەروەکو هەموو پارێزگاکانی تری وڵات پارێزگای سلێمانیش بە بۆنەی رۆژی دەست پێکردنی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواریەوە ئاهەنگی گێراو لە رۆژی ٣٠-١١- رابوردودا خۆپیشادانێکی جەماوەری گەورە رێکخرا کە نزیکەی ٢٥ هەزار کەس هاوبەشی تیاکرد کە بریتی بوون لە هەموو لایەنەکانی رێکخراوە گەلیو پیشەییەکانی پارێزگاو هەموو فەرمانبەرانی دائیرەو دامەزراوە گشتیەکانو لە پارێگای سلێمانیدا کۆبونەوەو لەوێ میهرەجانی وتارخوێندنەوە دەستی پێکرد کە بریتی بوو لە وتاری ئەنجومەنی ناوخۆیی هەڵمەتەکەو وتاری لیژنەی بەرەی نیشتمانی نەتەوایەتی پێش کەوتنخوازو وتاری رێکخراوە گەلیو پیشەییەکانو لە کۆتاییدا هەمووان بروسکەیەکیان ئاراستەی سەرۆکی تێکۆشەر احمد حسن البکرو هاوڕێ صدام حسین کرد کە تیایا پەیمانیان تازەکردەوە بۆ جێبەجێکردنی ئەم یاسا پیرۆزە بەوپەڕی دڵسۆزیو لەخۆبوردنەوە ·

● ئێمەش بەم بۆنەیەوەو چونکە لیژنەی راگەیاندنی پارێزگای سلێمانی لیژنەی سەرپەرشتی ئەم میهرەجانو خۆپیشاندانەبوو وەباشترین شارەزاییان هەیە لەم روەوە چاومان کەوت بە چەند ئەندامێکی ئەم لیژنەیە لەسەرەتادا هاوڕێ عبدالرزاق فارس راستگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی ناوخۆییو سەرۆکی لیژنەی راگەیاندنی پارێزگای سلێمانی وتی ·

× ئاهەنگە کە رۆژی دەست پێکردنی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری شێوازێکی مێژوویی و جەماوەری جیاوازی هەبوو ، تەنها لەشاری سلێمانیدا نزیکەی ٢٥ هەزار هاووڵاتیان بەژنو پیاوەوە هاوبەشی خۆپیشاندانی ئەو رۆژەیان کردو لە یاریگای سلێمانیدا میهرەجانێکی وتارخوێندنەوەمان سازکرد، کە وتاری ئەنجومەنی ناوخۆیی هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێندەواریو سکرتاریەتی لیژنەی بەرەی نیشتمانیو وتاری رێکخراوە گەلیو پیشەییەکانی تیابوو · بەرێز جعفر عبدالکریم حسین جێگری پارێزگاری سلێمانیو هەموو سەرۆک دائیرەکان ئامادەبوون: پێکهێنانی خۆپیشاندانو میهرەجانی وتارخوێندنەوە لە ئەنجامی دڵسۆزیو بەتەنگەوەهاتنی هەموو لایەنەکان بوو من بەناوی ئەنجومەنی ناوخۆیی هەڵمەتەوە لە سلێمانی زۆر سوپاسی هەموو هاوبەشانو هیلاکبوانی ئەم رۆژە ئەکەمو هیوادارم لەمەودواش قۆڵی کاری دڵسۆزی لێهەڵکەن بۆ جێبەجێکردنی هەموو یاساکە ·

● هەروەها هاوڕێ عبدالرزاق درێژەی بە دوانەکەیداو وتی ·

× چالاکیەکانی لیژنەی راگەیاندن لە پارێزگاکەدا بوە هۆی راکێشانی جەماوەر بەهەموو چینەکانیەوە بەرەو وەرگرتنو بڕواهێنان بە یاساکەو هەموو ناوەرۆکەکەیو هەر ئەمەش بوە هۆی ئەوەی کە هەموو جەماوەری ناوچەکە لە چونیەتی کەڵکەکانی ئەم کارە پیرۆزە نیشتمانیەو لایەنە چاکەکانی لە قۆناغی ئێستای گەلی عیراقدا شارەزابین ، بۆ بەدی هێنانی پاشەرۆژێکی زامنو پێشکەوتوانەی ئەم سەردەمە بۆ خۆشگوزەرانی هەموو جەماوەری گەلی عێراق ·

دوای ئەوە خوشکە صبیحە صالح کریم سەرۆکی یەکیەتی ئافرەتانی سلێمانیو ئەندامی لیژنەی راگەیاندن دەربارەی گشتی هەڵمەتەکە وتی ·

× یەکیەتی ئافرەتان شادمانە بە دەستپێکردنی ئەم کارە پیرۆزە مێژوویە کە ئافرەتان کەڵکی سەرەکی لێ وەرئەگرنو بەهۆیەوە لە مێردەزمەی نەخوێنەواری رزگاریان ئەبێتو ئێمەش بەهەموو توانایەکمانەوە ئامادەین بۆ رەخساندنی هۆکانی سەرکەوتنی ئەم هەڵمەتە نیشتمانیە کە ئەرکی سەرشانی هەموانە جێگا دەستی خۆیانی تیا دیاری بکەنو هەوڵێ تەواوی بۆ بدەن ، چونکە ئەم یاسا گەورەیە پەیوەندیەکی راستەوخۆی بە هەموو گۆرانکاریەکانی کۆمەڵگای ئەم سەردەمەمانەوە هەیە ، بە تایبەتی ئەو گۆرانکاریانەی کە گەلی عێراقمان بەدیهێناوە لە سایەی شۆرشی ١٧ی گەلاوێژی پیرۆزدا · جا ئیتر ئەوەی شایانی باسە ئەم یاسایە ماوەیەکی فراوانی دروستکردوە بۆ ئافرەتان بۆ هاتنەکایەی تێکۆشانەوە شان بەشانی پیاوانەلە هەموو بوارەکانی ژیاندا کە ساڵەهای ساڵە بێبەش بووە لە هەموو جۆرە مافێکی تایبەتی خۆی ·

● بەرێز مامۆستا مهدی غفور شریف نەقیبی مامۆستایانی سلێمانیو

باسایە ئەکەوێتە سەر شانی جەماوەری مامۆستایانو هەر لەم روەوە ئێمە هەوڵێ تەواوی خۆمان خستۆتەکار بۆ پێکهێنانی هەموو پێداویستەکانی هەموو مامۆستایانی ناوچەکەمانو گەلێ کۆڕی فراوانمان بۆ پێک هێنانو داوامان لە هەموان کردوە کە دڵسۆزانە قۆڵی هەوڵی لێ هەڵکەنو گیانی لەخۆبووردنی تایبەتیان تیابێت بۆ سەرخستنی ئەم یاسا پیرۆزە مێژوویە کە بنەرەتێکی سەرەکیە بۆ پێشخستنی وڵاتەکەمان لە هەموو رویەکی ژیانەوەو خوابارێت لە هیچ بوارێکدا کەم تەرخەمی ناکەینو دوارۆژیش ئاوێنەی هەموو هەوڵو تەقەلایەکی لایەنەکانە ·

● مامۆستا مهدی دەربارەی کاروباری لیژنەی راگەیاندن وتی·

× لیژنەی راگەیاندنیش لە پارێزگاکەدا هەوڵو تەقەلای تایبەتی خۆی داوە بۆ رەخساندنی بارێکی چاک بۆ رۆشنبیرکردنی جەماوەر بۆ پێشوازیکردنی هەموو بەندەکانی یاساکە بەوپەڕی پێخۆشحاڵیو دڵسۆزیەوە · هەروەکو وتمان رۆژی دەستپێکردنی ئەم یاسایە پیرۆزترین رۆژن لە مێژوی رۆشنبیری گەلی عیراقدا چونکە دەستکردنە بە نەهێشتنی دەردێکی

سکرتێری لیژنەی راگەیاندن وتی·

× رۆژی دەستپێکردنی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێنەواری رۆژێکی مێژوویە لە ژیانی گەلی عیراقمانداو بەشی زۆری جێبەجێکردنی ئەم

کۆمەڵایەتی هەزار ساڵە کە بۆتە هۆی دواکەوتنی وڵاتمان لە زۆر روەوە ·

● هەروەها کاک صباح میرزا ئەندامی لقی یەکیەتی قوتابیانی کوردستانی سلێمانیو نوێنەری قوتابیان لە لیژنەی راگەیاندندا وتی ·

× یەکیەتی قوتابیانی کوردستان لقی سلێمانی هەر لە سەرەتای خۆ ئامادەکردنەوە بۆ سەرخستنی ئەم هەڵمەتە نیشتمانیە هەموو لێهاتنو هێزو توانایەکی خۆی خستە کار بۆ سەرکەوتنی ئەم کارە پیرۆزە کە دیاردەیەکە بۆ دوارۆژی روناکتری گەلەکەمان · بە گوێرەی داخوازیەکانی سەرکردایەتی سیاسی حزبو شۆرشو هەر لەم روەشەوە یەکیەتیەکەمان پلانێکی فراوانو گەورەی ئامادەکردوە بۆ سەرکەوتنی جێبەجێکردنی یاسای نەهێشتنی نەخوێنەواریو لە خۆیشاندا نەکەی رۆژی دەستپێ کردندا هاوبەشیەکی دیاریمانکرد کە جەماوەری قوتابیان هەمووی ئامادەبوون ئامادەشین هەتا کۆتایی جێبەجێکردنی یاساکە باشترین هەوڵێ دڵسوزانە بدەینو بە ئەرکی سەرشانی خۆمانی ئەزانین کە لەم بوارانەدا خۆمان هیلاک بکەین·

● هەر لەم روەوە بەرێز عمر شێخ لطیف سکرتێری نوسینگای رۆشنبیریو راگەیاندن لە یەکیەتی نەقابەکانی کرێکارانی سلێمانیو ئەندامی لیژنەی راگەیاندن وتی ·

× ئێمە لەلایەن خۆمانەوە باشترین هەوڵمانداوە بۆ بەدی هێنانی باشترین باری رەخساو لەناو جەماوەری کرێکاراندا بۆ سەرخستنی ئەم هەڵمەتە پیرۆزەی کە یەکێکە لە بنەرەتەکانی پێشکەوتنی وڵات لە هەموو بوارێکی ئەم سەردەمەدا کە هەموو پێشکەوتنەکان بەهۆی خوێنەواریو زانینەوە پەرە ئەستێنن ·

یەکیەتیمان هەرچی چالاکی هەیە تەرخانی کردوە بۆ سەرخستنی ئەم یاسایەو هەر لەم روەوە گەلێ لیژنەی سەرپەرشت کەرمان پێک هێناوە لە هەموو کارگەو دامەزراوەکاندا ، بەتایبەتی لە هەرچی جێگایەکدا کە لە ١٠ کرێکاری زیاتر تیا بێت ·

هەروەها هاوبەشی راستەوخۆی خۆپیشاندانەکەی رۆژی دەست پێ کردنمان کردو جەماوەرێکی زۆر لە کرێکارانی پارێزگای سلێمانی ئامادەبوون·

● لەکۆتاییدا بەرێز مامۆستا جمال فتاح کریم بەرێوەبەری نەهێشتنی نەخوێنەواری سلێمانیو سکرتێری ئەنجومەنی ناوخۆییو هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێنەواری لە سلێمانی وتی ·

× ئەنجومەنی ناوخۆیی هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێنەواری لە پارێزگای سلێمانیدا بەردەوام لە خۆ ئامادەکردندابووەو گەلێ کاری کردوە بۆ جێبەجێکردنی هەموو پێداویستیەکانی سەرکەوتنی یاساکەو لەم دوایەدا کۆبونەوەیەکی فراوانیکرد کە هەموو سەرۆک دائیرەو دامەزراوە رەسمیەکان ئامادەبوونو گەلێ بریاری گرنگی داو یەکێك لەوانە دروستکردنی لیژنەیەك بوو بۆ سەرپەرشتیکردنی ئاهەنگەکانی رۆژی دەستپێکردنو ئەم لیژنەیەش کۆبوەوەو گەلێ بریاری بەکەڵکیدا بۆ سەرخستنی ئەم ئاهەنگانەو لەوانەش پێکهێنانی چوار لیژنەی بۆ ئاسانکردنی ئیشوکاری لیژنە تایبەتیەکەو ئەوانەش بریتی بوون لە لیژنەی ئامادەکردنی ئاهەنگەکان بۆ سەرپەرشتی هەموو پیویستیو سەرخستنی ئاهەنگەکانو لیژنەی رێکخستنی رێرەوی گەورە کە رۆژی ٣٠-١١ پێکهێنرا ، ئینجا لیژنەی دارایی کە سەرپەرشتی هەموو خەرجکردنو پارە سەرفکردنێك ئەکاتو دوالیژنەش لیژنەی چاودێری جێبەجێکردنی بریارەکانە کە بەوردی لە هەموو بریارەکان ورد بنەوەو ئاگاداری جێبەجێکردنیان بکەنو هەر لەو کۆبونەوەیەدا بریاردراکە رێرەوەکە هەروەکو بینرا لە بەردەم ئامادەبی بیشەسازیەوە دەست پێبکاتو بروات بە شەقامی مەولەویو کاوەو سەیواندا هەتا ئەگاتە یاریگای سلێمانیو ئیتر لەوێ میهرەجانی وتارخوێندنەوە سازکرا·

هەروەها تەبارەی هێزی ئاسمانی نوقلو شیرینی فرێدایە خوارەوەو بەسەر جەماوەرەکەدا گەڕان · لە کۆتایی میهرەجانەکەشدا هەموان بروسکەیەکیان دابە سەرکردایەتی هەڵمەتی نیشتمانی کە باوکی تێکۆشەر سەرۆك احمد حسن البکرەو ئامادەیان نیشاندا بۆ سەرخستنی یاساکە ·

بەرەو هەڵمەتی نیشتمانی گشتی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری

نەریمان

ئاقیکردنەوەی چینی میللی

پێش ئازادبوونی چین نەخوێندەواری لەناو شارەکاندا لە ٨٠٪و لە دێهاتەکاندا گەیشتبووە لە ٩٠٪ ،وەختێك کۆماری چینی میللی لە ساڵی ١٩٤٩ دامەزرا سەرۆك ماوتسی تۆنگ داوای بزوتنەوەیەکی رۆشنبیری کرد لە سێبەری بزوتنەوەی ئابوریدا · لە ساڵی ١٩٥٥دا بە شێوەیەکی فراوان دەستکرا بە نەهێشتنی نەخوێندەواری، جاران جوتیارەکان یەکەیەکەو هەرکەسە بۆ خۆی ئەچوە بەرکار بەڵام لەحوکمی سۆشیالیستیدا بەکۆمەڵ کارئەکەنو بەرهەم ئەهێننە بەر ·

لەسێبەری شۆرشی رۆشنبیریدا شۆرشی فێرکردن شێوەیەکی قوولو بەردەوامی وەرگرتوە · گەلیچین کە لە هەشت سەد ملیۆن کەس پترە زۆربەی زۆریان فێری خوێندەواری بوونو ئێستاکە سەد ملیۆن کەسیان لە قوتابخانەکاندا خەریکی فێربوونن ، لە لای کەمی لە دێهاتەکاندا پێنج ساڵ لەناوشاردا حەوت ساڵ ئەبێت هەرکەسە بچێتە بەرخوێندن جا وای لێهاتوە ئێستاکە ئەبینیت ئەو جوتیارانەی جاران لە خوێندنو نووسینەوە بێبەش کرابوو ئێستا بوەتە هونەرمەندێکی تەواو ئەو کرێکارەی کرێ گرتەبوو پاش فێربوون بوەتە پسپۆر

ئەگەر بە گشتی بروانینە کاروباری نەهێشتنی نەخوێندەواری لە چیندا دەبینین کە ··

١ - ئەو هەڵمەت بردنە شێوەیەکی نیشتمانیوەرگرتبوو بەوەی رێکخراوەی لاوانو ئافرەتانو قوتابیانو جوتیارانو کرێکاران شان بەشان یەك لەناو جەماوەردا کەوتبوونە کارەوەو سوودیان بە هاووڵاتیەکان ئەگەیاند · باش گەیشتن لە گرنگیی نەهێشتنی نەخوێندەواری زۆربەی جەماوەر رووی ان کردە فێربوونو زانین

٢ - پەیوەندی پتەوپەیداکردن لەنێوان خوێندنو نووسین لە لایەکەوەو زانیاری سیاسیو زانستیە جۆربەجۆرەکان لە لایەکی ترەوە تاوەکو بەمە کرێکارانو رەنجبەران لە تیۆری بە شۆرشگێرییەکان بگەن بەمەش هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە وولاتی چیندا بۆ خزمەتی شۆرشو بنیاتنانو پەرەسەندن بەکار ئەهێنرێت ·

٣ - لە وولاتی پانو بەرینی چیندا کاروباری نەهێشتنی نەخوێندەواری گەلێ شێوەی جۆربەجۆری گرتبوە بەر تاوەکو بتوانێت لەگەڵ بەرژەوەندیەکانی کرێکارانو رەنجبەراندا بگونجێنرێت · لە دێهاتەکاندا وا لەرە رەنجبەرەکان کرابوو کە لە خۆیانەوە بچنە بەر خوێندنو بە پێی کاتو وەختی گونجاوی خۆیان فێربین · کۆمەڵەی ئەوتوو پێکهێنرابوو هەر ئەندامێکیان دوو نەخوێندەواری لە نەزانین رزگار ئەکرد هەندێك لە قوتابخانە سەرەتاییەکانیش وەك (مامۆستابەکی بچووك) لە ماڵەوە باوكودایکی خۆیان فێری خوێندەواری ئەکرد·

٤ - لەناو ئافرەتانیشدا هەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەستی پێکرد · ئافرەت سەرەرای ئەوەی لە یوختەکردنی کاروباری ناوماڵدا فێر دەکرا بە چالاکیەوە هەوڵی فێربوونیان ئەدرا تاوای لێهات ئەوبیروڕا کۆنەی ئەوسا پلەی ئافرەتی لە پلەی پیاو بەنزمتر دائەنا هاتەسەر ئەوەی پیاوو ئافرەت لە هاوتای یەکتردا دابنێن بەوەی ئافرەتیش وەك پیاو ئەتوانیت بەرهەمی هەبێت ·

٥ - بۆزاڵ بوونە سەرگیروگرفتەکانی سەر رێگای خوێندن پشتیان بە جەماوەرنەستور بوو ، بەوەی لە هەوەڵ ساڵەکانی ئازادبدا ژمارەی مامۆستا کەمبوو ، لە ناو جەماوەردا ئەوەی خوێندەوارە نەخوێندەواری فێرئەکرد ، خوێندەوارە تازەکانیش پاش ماوەیەك وەك مامۆستا ئەهاتن خەڵکی دیکەیان فێرئەکرد بەم شێوە بەردەوام بوونە لەسەر فێربوونو فێرکردن لە ماوەی بیستو پێنج ساڵ دوو ملیۆن کەسێك لەو دێهاتانە رادەی سەرەتاییان تەواو کرد ·

٦ - لەسەر زەمینی چین نەتەوەی جۆربەجۆر هەیە هەریەکەیان بە زمانی میللیخۆی فێری خوێندن ئەبێ · لە زۆربەی وڵاتی چیندا پیتی (هان) بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری بەکار ئەهێنرێتکە بریتیە لە سێ هەزار پیتو ئێستا هەندێکیان لێ قرتاندووە تا بوەتە هەزارو دووسەد · ئەوی شیاوی باسەزمانی نووسین جیاوازیەکی زۆری هەیە لەگەڵ زمانی گفتوگۆ پێکردنیش · ئەمانە هەموو هەندێك لەو گیروگرفتانەن کە زانایانی چین هەوڵی چارەسەرکردنیان ئەدەن ·

لە کتێبی (التقریر النهائی والتوصیات) وە وەرگیراوە لاپەرە (١٠٢٧) ·

هەلبەندێ پیروکالا لدهوکێ

پ· هاوکاری

کالێت بێکەسو مروفێت سەقەت وەکی ئەم زانینلهەمی عیراقێ گەلەکن · هەلبەت ژ بێکەسیاخو خاستنێ دکەن لسەر شەقاما بناڤێ ڤان ژێ گەلەك کەسا پیشەیاخویاکریە خاستن · بێگومان ئەڤ تخمە کەسە ژلایەکێڤە دیدارەکێ نەشرینە لبازێرا ئو ژلایەکێ دیفەتوشی نەساخیت چڤاکیو تەندروستێ دبن ·

بەرێ سێ مەها میری مەلبەندەك بو ڤان تخمە کەسا ئەکر تاکو لێ کومکەنو خودانکەن · برادەر صلاح‌الدین سعید جێگیرێ رێڤەبەرێ‌گوت ژنوی مە بێ بدەست بێکرنا وەرگرتنێ بێکرێ نهو سێ مێرکو ژنکەك بێلنك مە نفستین · حەیتا گەلەك کەس گرتبون ل سەر شەقاما باشێ مە بەردان پشتی کەفالەت ب سێ سەد دینارا مە ژێ وەرگرتی کو خاستنێ نەکەن ب راستی ئەڤە دەمەکە خاستن لپارێزگەها دهوکێ گەلەك باکێمبوی بەلێ وەکی مەگوتی ئەڤ مەلبەندە بێ نوبیە هەکە بدەست بێکرێ نافو دەنگێت وی بخرابی بچن خەلك دێ ژێ فەجنقن بەرێ خو نادەنێ بەرڤێ چەندێ یافەرە ئەمانە تا گشتی چافێخو باش لێکەت زوی فەرمانبەرا بودەست نیشان کەت برادەر صلاح‌گوت « تاکو نهو مە لهەمی مەلبەندێ یەك فەرمانبەر بێ‌هەی ئەرێ برادەرینە کار چاوا دێ برێڤەچیت بێ‌فەرمانبەر ئەڤە ژێ زیانەکا مەزن دێ گەهینیتە مەلبەندی زێدەبار نهو وەسا لناف خەلکێ یا بەلاڤە کو ئەڤ مەلبەندە وەکی بەندیخانێیە » برادەر صلاح‌گوت « یافەرە بەرپرسیار هاریکاریا مە بمکەن تاکو هزرشەکا راگەیاندنا هوشیاری لناف خەلکێ بکەین ئارمانج یاسایێت وی بوروهن کەین » ·

هەکە برادەرێت بەرپرسیار زێدەبار ئەمانەتا گشتی بڤێت کار راستو سەروبەر برێڤەبچیت تڤێت ڤان کێماتیا پر کەن ·

أ - ترومبێلەکێ بو ترخانکەن چمکی گەلەك کارێ وان بێ‌روژانە بێ ل بازاری ·

ب - تێلەفونێ بو بکێشن ج مەلبەندو فەرمانگەهێت بێ تێلەفون نینن ·

ح - فەرمانبەرا بو دەست نیشان کەن ·

و - یاژهەمیا ل گرنگتر وەرزشیو مژیلکرنێ بو ئەوێت نفستی‌کرن ·

و - یاژ هەمیاگرنگتر یافەرە توژینەرەکێ چڤاکی بو مەلبەندی دەستنیشان کەن ·

Institut Kurde de Paris

مێهرەبانە
بارانەکا بێ عەشرە

– صدیق ئامێدی –

ساخکرن و چاپکـرن و نویژەنکرنا فلکلورو تـورێ کوردی زێدەبار ژیـان و بەرهەمێت هوزانڤانێت بەرەو بەرزەبوون و نەمانـێ دچن تشتەکێ هنگی بێژی یێ گرنك و بنرخە هەر کەسـێ تورەڤانەکی ژڤەرسەنگێـت مرنێ رزگارکەت بەرهەمێ وی دیارکەت بو خەلکێ ، ستێرەکا نوی دێ دئەسمانێ کوردیدا چرسکینیت .

بەلێ مخابن هندەك كەسان بێ دەستاهاڤێتنیێ هندەك تورەڤانا لنك خو دخولقینن و چێدکەن و ناڤا بو دادنن . هەلبەت بەرهەمێ ژی بـو دادرێژن و دەهینن . ئەدویرە ئەڤ کەسە دهزرا خـودا خزمەتا تورێ کوردی بکەن . بەلێ پێکولانا ڤان یا بـێ بنیاتەو ربانەکا مـەرن دێ کەهینە تورێ کوردی .

هیچ نەبیت دێ بیتـه ئەگەر کو چەند کەسەك پشتا خو بدەنە تورەڤانێت کـورد یێت راستا ئو یێت خـودان بەرهەم دسەر وێرا هێـدی هێدی بەرێ گەلەك رەوشەنبیرا دێ کەفیتە درەوا . کـورد دبێژن :

« یێ رویسی جانگی دخەوا خودا دبینیـت » ئـەز بێژم ئەم ژلایێ هوزانڤاناڤـە درویـن نینین کو تورەڤانا دخەوا خودا ببینین .

ژ هوزانڤانێت ئەڤە چەنـد ساله خەلك پێ مریـل حەزد کەین راستیەکێ ژێ بزانن و ژێ دیارکـەین

« مێهرەبان خاتوینا مایە » .

خودێ ژێ رازی انور مایی لسالا ١٩٤٤ هەیڤا مـارت **دگوڤارا «دەنگێ گیتی تازە»دا** ژمـارە دوو بەرگـێ دووێ گوتارەك لسەر نڤیسیبو پشتی هنگی گەلەك کەسێت دی ژی لسەر نڤیسی وەکی علاء الدین سجادی گوڤارا « جیا » ژمارە دوو . جـەبار جەبـاری د « هاوکاریێدا » . انـور دبێژیت سەدیت هـەژدێ یـا بوی ئو جـەبار جـەباری دبێژیت لسالا ١٨٥٨ یا بـوی کچا مەلا حسێنێ مایە . گوڤارا « جیا » دبێژیت سەرەتایـا سەدیت هەژدێ یا هاتیە سـەر دنیایێ . علاء الدین سـجادی دبێژیت لسالا ١٨٥٨ - ١٩٠٥ یا ژی . پاشی انور دبێژیت حەژ بسمامێ خو دکر « فەقـە ئەحمەدی » . «میرێ ئامێدیێ» ژی خاست بەلێ شـوی پێنەکر . هوزانەك ڤەهارـد بو میری ڤرێکر تێدا دیارکر کو حەزناکەت شوی بمیـری بکەت چمکی حەژ کورێ مامێ خو دکر « فەقی احمدی » . لبەر ڤێ چەندێ میری بـەلا خو ژێ ڤەکرو هێلا .

بێ گومان ژنەکا هوسـا یـا زیرەك و شەهرەزاو ئێکەهشتی ئو یا ب جەرگ و چو پوتـە بمیری و کەنکەنـەبا وی نەکەت لەرسمامێ خو یـێ هەژارو دەست کورت جهـێ سەربلندیە بو هەمی کوردا .

بەلێ هەکە مروڤ بنهێـت بەرێ خو بدەتە گوتاریت لسەر هاتینە نڤیسین کـومان پەیدا دبیت . بەلێ ژنکـەك هەبو نافێ وێ مێهرەبـان هوزان دادرێتن و ڤەدهاندن ئو سەدیت ئازدێدا دژیا بەلـێ ئەگەر میـرێ ئامێدیـێ خاستیـەت و شـوی پێنەکریبیت لەر بسمامێ خو « فەقێ ئەحمـەدی » ئێرە جهێ گومانییە چمکی :

١ - خاستنا میری ئـو شوی پێنەکرنا وێ دا دەنـگ ڤەدەت ، تاکو نهـو ژی دا باهـرا پێتـر پیرەمێرو پیرەژنکێت بەهدینان زێدەبـار بەرواری دا زانن ، ئاکـو دویرنەبو خەلکێ بفێ رویدانێ ستران گوتبانا .

٢ - یەکەم کەس نافێ مێهرەبانێ ئێخستیـە سەرکاغەزێ انور مایی بـو . بەلێ ماموستا « ملا طە مایی » گوت : سالەکێ ئەزو « مـلا انور » لمالا مە بوین من گوتە بابێ خو ملا انور دبێژیـت ژنکەك لگوندێ مە هەبـو نافێ وێ مێهرەبان بو هـوزان دڤەهاندن شاعربو میـری خاست شوی پێنەکر . گوت : مـن ئەڤە گولێ نەبیەو ئـەز ڤێ نزانم بەلێ بیرا من دهێت ژنکەکا شل لگوندێ مە هەبـو ناڤێ وێ مێهرەبان بو لداوەنـا ستران بو خەلکێ دگوتـن ، ئـەڤـرە یا ڤەرە ئـەم بزانین شیخ مظهر مایی نێزیکی (٩٠) سالا بو لسەر ڤـێ هندێ دا هەر تشتەکـی ژ مێهرەبانێ زانیت . چمکـی لدویف گوتاریت لسـەر هاتینە نڤیسین گەلەل بـەری وی نەبویە .

هەلبەت ئـەم نەشێـن بێژین مێهربان ستران بێـژو هوزانڤانبو ئو میری خاستبـو چمکی ستران بێژ هوزانڤـان نین ، ژخەلکێ و فلکلـوری سترانا وەرگرن دیسـان میر ژنکەکا لەنگ و ستران بێـژ ناخازیت هیچ نەبیـت لوی دەمی خەلکێ بچاڤەکـێ سڤك و خراب بەرێ خـو ددا هونەرمەندا .

٣ - یا ژهەمیا گرنگتـر هەمی کەسێت لسـەر مێهرەبانێ نڤیسین نافـێ زێدەرێ ئەصلی نەنڤیسیـە ئەڤەژی بەلگەیە کو ئەڤـە بابەتەکێ « چێکریە » چـو بنیات بو نینە .

٤ - هوزانڤانەکا هوسـا بەری سەد تاکـو سـەدو پێنجی سالا ژیبیت هـیچ نەبا دا چەند هوزانێت دی یێت وێ لنك خەلکێ مینن بوچـی دێ هەمی بەرزەبن و چـەند رێز بنێ لێ مینن ؟ دسـەر ڤێرا دهوزانا بەلافکری چـو بەحسێ ڤیانا خودگەل «فەقی ئەحمدی » ناکەت هیچ نەبا دا نافێ وی تێدا هێت .

ئو بەلگە چیە کو ئـەڤ هوزانا هـەی یا مێهرەبـان خاتوینێیە ؟ لچو عەردا نافـێ وێ ناهێت کو بێژن بەلـێ یا وێیە .

لدویماهیێ هیڤـی ژخوبندەوارا دکەم هەکـە ئیکی بەلگەیەك هەبیت لسـەر ڤی بابەتی بلا بەلافکەن یـان ئەگەر گومان دگوتارێ مندا هەبیت بلا دیار کەن .

دلو نارینج

تە های ژێیە ..
چ ئارونکە
کەتی دلو هناڤێت من ؟ـ
تە گولێیە ..
چ زنگێنە ..
کەتی گەهو هەستییێت من ؟
ئەفجا دلو .. هو نارینێ
دالەهیا ژ مڕانەکە
بۆ هەیامێت وێ ئەڤینێ
باوەربکە ..
هەر وەکی هەر ئەز هەڤالم
وەلێ جەرگێ بریندارە
لەوما هوسا
ژ کەڤنا برینا دنالم

. . .

تە های ژێیە ..
پێلێت روبارو کانیکا
چ پوسیدەو هارو گێژن ؟.
وەکی ژ نەهالا توورەنە
..خو دهاڤێژن
تە گولێیە ..
گونیێت نیف شەڤا طاری
، چاوا بهەوارو گرینە ؟ ..
ژ کوڤانا مە ..
زێمارەکێ .. حەیرانەکێ
.. وێ دبێژن
ئەفجا لوما ئەکە نارین
گەر جارەکێ

..

.. ئەژی کەنیم
..باشی گریم
پاش بزانە
گەرتو نەبای
کەنی نەدبوو

..گری نەدهات
ئەگەر گریا تە نەبایە
عەورو مژا نەدکر گری
.. (کانی بهاریك) نەدزان
ئەگەر کەنیا تە نابابە
بهار نەدهات

زوبرك و بەتەن بۆ کەسك ببان
گەر گرنژینا تە نەبا
ساڤاك چو جا نەدبشکورین
.. هەر دا گرین

ئەگەر بەژنا تە یا زراڤ
نەبا نارین
چ شەنگەبی
لبەر لێڤ جوا
نەدڤەهەژین
نەشووردکرن بسك و کەزی
هو فسەر ملێت خودا بەرددان
گەر هەر دوو چاڤێت تە نەبان
.. دەریا مەزن

خڕ دا هشکارەو زوهابیت
دێمێ تەیێ زەلال نارین
.. ئەگەر نەبا
هەیڤ نەدهەلات
دا ئاڤابیت و بەرزەبیت

ئەزێ .. ئەرێ
گەر تو نەبای
کە ڤرو بەرو چیا نەدبوون
چ دار بەرۆزی کنێر نەدبوون
لێ تو یا هەی ..!
ئەژی یێ هەی ..
ژیانا هەی ..
ڤیانا هەی
. هیف یا هەی
.. هیفی یا هەی

– محفوظ مایي –

بـبورە ئەڤ بەحرە من نەشیلایە

تێلی ئەمین

رۆژا» ٢١-٩-١٩٧٨»برادەر رەشید فندی کورەکێ ئەدەبی ل دهۆکێ گێرابو بنافێ کارنێ کرنا (احمدێ خانی)ل سـەر حاجی قادر کویی .ئەڤ کورەمن بو رۆژنامـا عیراق ئامادەکربوو وهاتە بەلاڤکرن لرۆژا ٢-١٠-١٩٧٨ .

رۆژا ٢٠ ١١ ١٩٧٨ماموستا « زیرەڤان گوتارەك نفیسـیل رۆژناما هاوکاری ژمارە ٤٤٩ لسەر نڤێسینا من ل رۆژناما عیراق بعەرەبی . ماموسـتا زیرەڤان گەلەك ب دویـر و درێژی پەیڤیبو . هـندەك مەسەلێت کوبر ڤەکولابـون . گەلەك ب نەخوش و توژەیـی رەخنە ل مە کرتبوە . ئـەزو راستی ژدویری ئێك ڤەدابوین . ماموستا دبێژیت دفیا ئەڤ گوتێت نڤیساری نەهاتبانـە بەلاڤەکرن . چونکە ئـەڤ نەراستیبە ب چو رەنگـا چاڤ ژێ ناهێنەگرتن .ماموستا ل پێشیا گوتارا خو دهێتـە سـەر باسێ ئەوروپا دەمێ وەکی (کەلەبابا اهەڤرویشـن سـەرێ ئێك و دو دبـون . ماموستای ژبیر چو کو ئـەوی خو زڤراندە سەر ڤی ئەخشێ ئەوروپا کەڤن ل سـەدێ بیستێ.ئەڤە جونکو چ ئەگـەر نینن ماموستا « زیرەڤـان » هندە تورە بیت . بهنا خـو تەنك بکەت.ڤ سەرێ بنـێ ب کەڤت.ئو ئەگەر سـەیـدا نەشێت جاڤا بکریت ژراستیێ هەر هوو کەسەك نکاربـت بەرسڤا چەوتیا سەیدایـێ زیرەڤان نەدەت . دسـەر رێزا بلند بو سەیدای دکرین. بێتقی نەبو دسەردا بـەت. نەخێر خوبنەڤانێت کـورد ئەڤرو هند بێ سەودا نینن . ئەڤ « غافلن » . ماموسـتای زبلی کو ئاخفتنا من پارچەکر دابگوهوریت .شروڤەکـا بێ بناغو ژدەف خو دایـێ. سەیدایێ زیرەڤان ل گوتـارا خو دبێژیت ئەڤە دەقـێ نڤێسینا برادەر (تیلی ئەمین)ە ل رێزا حارێ ب زمانـێ عەرەبی « وان احدا قبله لم یتطرق الی هذا الموضوع طوال تاریخ الشعر والادب الکردی» ئانکو بەری برادەر رەشید فندی کەس ب ڤی بابەتـی بدربژاهیا دویروکا هۆزانێ و تۆرێ کوردی نە ئاخفتیـە ، ئەڤ بابەتە نەخریە .» .نهـو باش بنێرن من چ گـوت و سەیدایێ زیرەڤان چـەوا تێگەهشت . ئەڤا خارێ براستی بێبرین و خارو خیچ دەقـێ نڤێسینا منە ل رۆژنامـا

عیراق «تحدث المحاضر عـن الشعر القومي الكردی وبدایاته وکیف ان خانی هو موءسس المدرسه الفکریه للشعر القومی، وان احدا قبله لم یتطرق الی هذا الموضوع طوال تاریخ الشعر والادب الکردی ..»

ئەرێ تشتەکێ چـەوت و نەراست دڤێ چەندێ داهەیە؟ ئەرێ نە درستە کەسەکـێ بەری خانی شیعرا نەتـەوی نەگوتیە ؟ ئەرێ سەیـدا زیرەڤانی بو چی ئاخفتنا مـن بری؟ ڕستە ب درسـتی نەنڤیس ؟ .

ئەرێ من ل کێرێ گوتیـە کەسەکێ بەری رەشید فندی بابەتی دوریرکا هۆزان و توری کوردی نەڤەکولایە ؟ چـەوا سەیدایی زیرەڤان خویندەڤانا تێ دگەهینت . ئـو سەروکانیا ل سەر ڤـی بابەتی دهژمێرت و نافێ خـو بێ ئاشکەرا ل گەلەك جهـا ددانیت ؟.

ئەرێ راستە ماموسـتا زیرەڤان عەرەبیێ چـاك نزانیت ؟ یان خو نێناگەهینت؟ ئو ئەگەر تێنەگەهت گونەها من چیە؟ ئو ئەگەر تێگەهـت ژبەر چ ئاخفتنا من سـەرو بن کر ؟ لدوماهیێ هیڤیا من ژ خویندەڤانا بگەرنە گوتـاری مـن ل رۆژناما عیراق و بەروەردەبکەن دگەل گوتـارا سەیدایی،دێ چەوا دیـارو خوبابت کا ئەز یان سەیـدا ئاخفتنا ژنگ خو دنڤێسین ، بابەتێت بێ ووج و بهـا ڤەدکەن . ئو ئەو ئاخفتنـا سەیدایێ زیرەڤان مە ڤەنـای تشتەکێ چەند ژراسـتیێ دویرە.دێ ئاشکەرابت مـن ئەڤ بەمرە نە شێلایـە . ئەهند نەفامین ئەزو بـرادەر رەشید و رۆژناما عیراق ئەڤێ ڤەسێ بێژین . هیڤیا مـن ژسەیدای گوتارێ من دوبارە بخوینت و بێژت « قەسا مـە وەرە ڤە » ئەمازە سـەیدا « زیرەڤان » ئێك ژنڤیسارێت کوردە یێ گو ل رێزەکا بلند و هێژایە ئەم هەمی چـاف لێ بکەین .

دێ دگەهاو

کۆلان .. کۆلان
کۆزو کۆتان
من تێك ڤەدان
دەرزێت بەری
دەری ... دەری
من تێك شێلان
تەراش .. تەراش
پیش و هەلاش
من دانە بای و
مـن هێـلان
بەڤێت پێت من بوونە چام
لتە دکەرهـام

(٢)

پشتی لنك مە بوویە تەمار ..
مژو کـادی
هات و لمن بووری رەڤەندی
سڤك سلاف کرە کوندی
نە وەکو خەلکی ژێ دکۆچن
نە یا کوبڤی
وا ددلێ خۆدا ئاڤابـوو
بری هیفی ..
هات سویتاوەك

بۆری بەری
نە گەهشتم بچمە سـەری
نەشیـام ژبەر ڤـان جیرانا
بێژم سترین
کۆرە مارێ درنکا تەدا بوویە کێری
(٣)

شرینا جوان
ئەڤ جـار وەرە
ببنە جهی نـە بسەرەدان
ب رامیسانا هەردو رویێت من بکۆلە بکە نیشان
ڤیانا تە وا ددلێ مندا بـۆز دبیتن
شاکارا دهێلیت کەسك دبیتـن
مەرن دبیتن
شەنکە کولیکێت حەملا وێ خوینا منن
هەردو چاڤێت کەڤنە ... کەڤنە یارا منن
بەلکێت وێ ژ کە سکاتیا
لهەمی پاییزا دئەڕنت
ئەزەر دبـن .. ئو ناکـەڤـن
بێهنا ئەڤینا نـە شرین
منویژانـە
مار ژێ درەڤن
ئو دبـر دکـەڤن
بامرنێ

ــ محسن قوچان ــ

سەخەراتی نڤیسینەکا دروست

● فیصل مصطفى ●

چـار /

٦ - دەمـێ پەیڤەکـێ پالدەینە(١) پەیڤەکا دی ، ئامرازەك(٢) دکەڤیتـە دناڤبەرا واندا کو « ێ » بـۆ نێرەکی و « ا » بۆ مێیەکێ و « یت »(٣) بۆ کۆ(٤)یا نێرو مێ بە ، یا دروستڕ ئـەوە دکەل پەیڤا ئێکێدا بهێتـە خویندن و نڤیسین . وەکو :

دەست + ێ + درێـژ = دەستێ درێژ - نێرەك

مـال + ا + ئاڤـا = مالا ئاڤا - مێیـەك

چاڤ + ێت + بەلەك = چاڤێت بەلەك - کـۆ

تاکو ڤێرێ تشتەکـێ ئاشکرابەو نڤیسەڤانێت مـە هەمی بساناهی و دروسـت بکاردئینن .

هەلبەت یائاشکرایە کـو ئەڤ هەرسێ پیتە (ێ ، ا ، ێ) پیتێت لڤاندنێنە ، لـەوازی هەکە دویماهیکا پەیڤا ئێکـێ ب پیتەکا لڤاندنێ(٥) هـات ئەڤ هەردوو پیتە ناکەڤنـە دویڤ ئێك و دێ پیتا (یـ) (٦) ئێخینە بەری ڤی ئامـرازی دا بکەڤیتە دناڤبـەرا هـەردو پیتێت لڤاندنـێ داو ئـەڤ ئامرازە دێ بیتە (یێ ، یـا ، یێت) ، وەکو :

برا + یێ + خۆشتڤی = برایێ خۆشتڤی

تا + یـا + گـران = تایا گران

جۆ + یێت + ئاڤـێ = جۆیێت (٧) ئاڤێ

تاکـو ڤێـرێژی یـا بساناهیبەو نڤیسەڤانێت مـە بدروستی بکاردئینن ، بەلـێ یا پیچەك گران و ئالۆز ئـەوە هەکو دویماهیکا پەیڤا ئێکـێ ب پیتا (ی)یا لڤاندنێ دهێت، وەکو :

کیڤی ، کەزی ، ماسـی ، گولی ، گوری ، ئاشتـی ، خانوی ، توی ، روی ، مازوی ، بەڕوی .. تد لڤێرێ یـا دروست ئەوە هەروەکـو پیتێت دی (یێ ، یا ، یێت) دگەلدا بکاربینین :

کیڤی + یێ (یێت) + مـەزن = کیڤییـێ مـەزن (کیڤییێت مەزن) .

کەزی + یا (یێت) + درێژ = کـەزییا درێـژ (کەزییێت درێژ) .

کیڤیێ مەزن ، کیڤیێت مەزن کەزیا درێژ . کەزیێت درێژ خانویێ هەڕفتی ، خانویێـت هەڕفتی

تویا نەگەهشتی ، تویێـت نەگەهشتی

هەلـەت ئەڤە بۆ نڤیسینێ و خویندنێژی بساناهیتـرەو . ئەز دبێـژم ژ رویـێ ڕێزمانیڤەژی یا دروسـتە . هەرچەندە رەنگە هندەك کەس

خانوی + یێ(یێـت) + هەڕفتی = خانویـێ هەڕفتی (٨) .

خانوییێت هەڕفتی

تـوی + یا(یێـت) + نەگـەهشتـی = تویـا نەگەهشتی تویێت نەگەهشتی

بەلێ هەکە ئـەم هوبـر هزرا خۆ د ئاخڤتنا خـۆدا بکەین ، دێ بینین سڤکیەکـا د ڤان پەیڤێـت هۆسـادا هەی نەوەکو ڤێ نڤیسینێبە.. ئەوژی یا هندێیە ئەم ڤـان دوو (یـ) یا ئێکدەبن و دکەبنە ئێك پیت ، وەکو :

سێژن : ئەم دێ چاوا زانیـن ئەڤ (یـ)یە پارچـەکا پەیڤا ئێکێیە ئان پارچەکـا ئامرازییە ؟

(برایێ = برا + یێ

کیڤیێ = کیڤـی + ێ (کیڤ + یێ) ؟

تایا = تا + یا

کەزیا = کەزی + ا (کەز + یا) ؟

بەرسڤا ڤان برادەرازی یا د سـەرێ خەلەکا ڤێ جـارێدا هاتی کو ئەڤەبە :

هەکە دویماهیکا پەیڤا ئێکێ ب پیتەکا دەنگدار هـات ، ئێکسـەر دێ (ێ ، ا ، ێت) وەرگریت .

ڤێجا بەیڤێـت (کیڤـی ، کەزی..تد) هەکە (کیڤ ، کەز .. تد) بان ، دا بنە :

کیـڤ + ێ (ێـت) = (کیڤێت)

کەز + ا (ێت) = کەزا (کەزێت)

ژبەرهندێ ژێکجوداکرنـا پەیڤێ دگەل ئامرازیدا یـا بساناهیـە .

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

بژاردنەوەی (پاشماوە)

ئەم بڕیارە دەیانگرێتەوە ، کە داوا کاری ساغ کردنەوەی بە دەستەوەبوونیان بۆ سەرۆکایەتی ئەو ناوچە کشتوکاڵیانە پێشکەش بکەن کە ئەو زەویانە دەکەونە سنووریانەوە ، لەگەڵ بەڵگەی پاسایدا ، لە ماوەی نەوەدرۆژدارۆژی بڵاوکردنەوەی بەدەستەوەبوە کە ئەحکامی بەیانەکەوە لە رۆژنامەی رەسمیدا ، تا بدرێ بە لیژنەکانی زەوی‌و داگیرکردنی تایبەت بۆ ئەوە لێی بکۆلرێتەوە .

سێیەم :

آ ـ لیژنەکانی زەوی‌و داگیرکردن ، پاش ئەوەی بە هۆی دایەرەکانی تاپۆوە ، لەراستی وێنەی ئەو تۆمارو بەڵگانە دڵنیا دەبێ کە پێشکەشیان کراوەو ئەو زانیاریانەی کە تێیدایە ، دەبێ کەشفی مەوقیعی بکاو سەنەدەکان لەگەڵ زەویەکە بەراوردبکاو لە بارەی بەدەستەوەبوونی فیعلی خاوەنەکانیەوە بکۆلێتەوەو بە گوێرەی ئەحکامی ئەم بڕیارە بڕیاردەرکا ، لەبەر تیشکی ئەو کارانەی کە لە راسپاردەکانی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ ژمارە (٣)ی ساڵی ٩٧٠ ـ دەسکاری‌کراو ـ دانراون .

ب ـ ئەگەر هاتو سنووری سەنەدەکە لەگەڵ ئەو زەویەدا رێك نەکەوت کە داوای بەدەستەوەبوونی دەکرێ ، لیژنەکە بڕیاردەدا داواکە بداتە دواوەو خاوەن پەیوەندیەکان تەبلیغ دەکرێن .

چوارەم :

آ ـ پەیوەندی دارەکان‌و سەرۆکایەتی ناوچەی کشتوکاڵی تایبەت ، بۆیان هەیە لای ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ یان ئەوەی کە دەسەڵاتی دەداتی ئیعتیراز لەو بڕیارانە بگرن کە بەگوێرەی ئەم بڕیارە دەردەکرێن ، لەماوەی (٣٠) رۆژدا لە رۆژی تەبلیغ بوونەوە بە بڕیارەکە .

ب ـ ئەو بڕیارانەی کە ئیعتیرازیان لێ‌کراوە یان نەکراوە بەر ئەو تەسدیق‌و راستکردنەوەیە دەکەون کە لە یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ٩٧٥و ئەو راسپاردانەی کە بەپێی ئەو دەرکراون ، دەکەون .

پێنجەم ـ ئەم بڕیارە لە رۆژی بڵاوکردنەوەیەوە لە رۆژنامەی رەسمی‌دا دەخرێتە کار .

احمد حسن البكر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ئەوەی شایانی باسە ، مادەی هەشتەمی یاسای سنووردانان بۆ مولکداری کشتوکاڵی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ژمارە (٩٠)ی ساڵی ٩٧٥ هەموو ئەو زەویانەی بە میری دانابوو کە تەسویەنەکراون یان بڕیاری چەسپاندنی مافی بەدەستەوەبوونیان بەگوێرەی یاسای زەوی سازی نەگەیشتۆتە دوایلە .

ئەوە ، ئەو زەویە کشتوکاڵی‌و رەزانەی نەگرتبۆوە کە بە گوێرەی سەنەدی تاپۆی تەواو مولکی سرف‌بوون ، هەروەها ئەو زەوی‌و رەزانەی کە وەقفێکی راست‌بوون بە گوێرەی سەنەدی تاپۆ یان حیجەی وەقفی تەواو ئەو زەویانەی کە بەدار لێدراون بۆ ماوەیەك کە لە (١٠) ساڵ کەمتر نەبێ‌و لەهەر دۆنمێکدا لە (٤٠) دار کەمتر نەبێ‌و ئەو زەوی‌و رەزانەی کە بڕیاری ژمارە (٧٠٢)ی ساڵی (٩٧٣)ی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەیانگرێتەوە .

کۆنفرانسی گشتی (پاشماوە)

هەروەها یەکێك لە ئامانجەکانی تری کۆنفرانسەکە زیادکردنی توانای بەرهەمهێنانی هێزە کارکەرەکانە لە کەرتی کشتوکاڵدا لە پێناوی زیاتر کردنی بەرهەمی کشتوکاڵیداو بۆ باشترکردنی داهاتی لادێ نشینەکان .

لە بواری بەرهەمی ئاژەڵدا ، ئەو نەخشەیەی کە کۆنفرانسەکە باسی دەکا ، زیاتر بایەخ بە سامانی ئاژەڵ‌و پشتگیری کردنی پەروەردەکردنی چاککردن وزیادکردنی وپیشکەش کردنی خزمەتگوزاری بەیتالی پێ‌ی‌و پوختە تر کردنی پاوانەکان دەدا .

کۆنفرانسەکە ، لەبەر تیشکی ئەنجامی لێکۆلینەوەکانی کۆنفرانسە کشتوکاڵیە ناوچەیی‌یەکانی پارێزگاکانی هەولێرو سلێمانی‌و دهۆك ، نەخشەی کشتوکاڵی بۆ هەموو ناوچەکە دادەنێ .

(١٥) لیژنە کە لە لایەن ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی کشتوکاڵ‌و زەوی‌سازی ناوچەی ئۆتۆنۆمیەوە بۆ ئامادەکاری بۆ بەستنی کۆنفرانسەکە پێك هێنراوە

لە هەمان بواردا ، رۆژی کۆنفرانسەکە ، لەبەر پێنجشەممەی رابردوو ، کۆنفرانسی ساڵانەی چوارەمی کشتوکاڵی پارێزگای سلێمانی کارەکانی خۆی کۆتایی پێ‌هێناو کۆمەڵێك راسپاردەو نەخشەی کاری دایەرەکانی کەرتی کشتوکاڵی بۆ ساڵی داهاتوو دارشت .

بە گوێرەی ئەو نەخشەیە (٦٣٦) هەزارو (٦٠٦) دۆنم بە داهاتی زستانە لە کەرتی‌سوشیالیستی تایبەتیدا دەچێنرێ لەمە (٤٠) هەزارو (٤٦٠)دۆنم بە کشتوکاڵی پێشرەوی گەنم‌و (٢)هەزار دۆنم بە جۆو (٦٤) هەزارو (٨٧٠) دۆنم دەکرێ بە داهاتی هاوینە لە هەردو کەرتەکەدا .

لە بواری بەرهەمی ئاژەڵدا کۆنفرانسەکە بڕیاری داوە قەسابخانەیەکی عەسری گەورە بۆ مریشك دروست‌بکرێ‌و (٨) ماڵ بۆ بەخێوکردنی جوجەڵە دروست‌بکرێ (٨) پرۆژە بۆ دابەستنی مەڕو (٦) پرۆژە بۆ دابەستنی گوێرەکە ، بخرێتەکار .

لە پارێزگاکانی هەولێرو دهۆکدا ، دوو کۆنفرانس لەو وێنەیە گیراون بۆ باس‌کردنی نەخشەی‌کشتوکاڵی ئەم دووپارێزگایەو باس کردنی ئەو کارەی لە بواری نەخشەی کشتوکاڵی‌ی‌ئێستادا کراوە .

هێرشێکی چەکدارانە

ئەوەی شایانی باسە ئەمە دووەمین جارەو لە ماوەی دوو هەفتەدا کاتی قەدەخەکردنی هاتوچو زیاد ئەکرێ‌و جاران لە سەعات ـر١١ی ئێوارەوە بو دوایی کرا بە سەعات ـر١٠ .

لەهەمان کاتدا دوێنێ شەو رادیوی تاران بڵاوی کردەوەکە پێنج کەس کوژراون‌و ژمارەیەکی‌تر بریندار بوون ،

(پاشماوە)

ئەویش لەکاتێکدا بوە کە سەربازەکان تەقەیان لە خۆپیشاندانێك کردوە لە گوندێکی نزیك سنووری تورکیا رووی‌داوە .

دوێنێش شاری زنجان کە ٢٠٠ کم لە سەرووی رۆژئاوای تارانەوەیە مانگرتنی گشتی دەست‌پێ‌کردوە .

لە دەرەوەی سنوور (پاشماوە)

یەخەیان گرتبێ بە تایبەتی ترسناکترین رێگە کە لە «دریان»ەوە دەست پێ ئەکات تا ئەگاتە « کیپ تاون » ی خوارووی‌رۆژ هەڵاتی رۆخەکانی ئەفریقا .. بانی کریستینا » لەم ڕووەوە ئەڵێت : خێرایی ئاوی دەریاکە لە سەعاتێکا گەیشتە چوارکیلۆمەتر .. ئەم خێرایی‌یە بە تەواوی تۆقاندمی بە تایبەتی باتوندەکە کە گەڵێ جار بەبەرزایی ١٢ مەترو هەندی جاری تر ١٣ مەتر شەپۆلەکانی بەرزئەکردەوە .. رێ نیشاندەرە ئۆتۆماتیکیەکەی پەكخست ، بەڵام هەرچۆنێك‌بو «٢٦٩٥» میلم دەریا بری تا «مازۆرك»ی خۆشەویست بۆ خۆی لەدورگەکانی کەناری «لاس بالماس» گیرسایەوە .. لەم ماوەی گەرانەشما..خۆشی بوبێ یان ناخۆشی .. بە هۆی ئێزگەی بێ‌تەلەوە هەمو رۆژی ٣ ـ ٥ ـ دەقیقە ، رۆژی وابوە دە دەقیقە زیاتر گوێم لە دەنگی مێردەکەم‌بووەو هەمو جارێك رێ‌و شوینی بۆ دائەنام‌و ئامۆژگاری ئەکردم .. ئیتر ئەو کاتانەی کە لەمە بەدەربون تەرخانم کردبون بۆ چاودێری کردنی مەکینەو جیهازو پلەی گەرما .. کە هەندێ جار ئەگەیشتە رادەیەك مەکینەکان بئالوزێنێ .. پەردەو مەکینەکانم ئەلاواندەوە جارجاریش لەگەڵ ئەو ورچە یاریم ئەکرد کە لە «هانۆی» خەڵاتم کرابو .. ورچەکە گەورەبو شوێنێکی واش نەبو کە جێگەی تیا بکەمەوە لەبەر ئەوە ناچار ئەمهێنایە پێشەوە لای خۆم .. بەڵام وەنەبێ ئەم ماوەیە هەروا بە هێمنی‌و ئاسایش رۆشتبێ .. کەوتومەتە گەرداوی واوە کە بە تەواوی پەکی خستوم‌و وای لێ‌کردوم تەنانەت نەتوانم هەندێك پەردە بگوزرم .. لەناوەراستی یەختەکەدا لەسەر پەردەیەکی سەرەکی دائەنیشتم‌و ئاو ئەگەیشتە تەوقی‌سەرم .. تاریکیەکی سامداری دۆقینەر ، وەك شەوەزەنگ باوەشیان بە مێشکما ئەکردو وایان لێ ئەکردم کە بە تەواوی ورەبەر بدەم‌و دەست لە خۆم شۆم .. ئەم دەست لە خۆشتنەم سێ جار توش‌هات بە تایبەتی وایان لێ‌کردبوم کە جڵەوم لەدەست بەربێ‌و هەرگوێ بۆ گرمەو شریخەی کەژو سروشت راگرم . بەڵام لەم سێ جارەدا بەخت یارمەتی زۆردام .. هەروەها بۆم لوا کە ئەم گەشتە دەریایی‌یەم بەختیارم بکا ئەویش بە گەیشتنەوەم بۆ لای نیشتمان‌و کەس‌و کارەکەم .

پایزو (پاشماوە)

٢ ـ جە نۆ : لە نوێ

١٣ ـ هوون : خوێن .

١٤ ـ نەبۆش گوزەر : هاتوچۆی نەبێ .

١٥ ـ ئینە : ئەمە .

١٦ ـ نەبوون : نەبم .

١٧ ـ ئی : ئەم .

١٨ ـ سوچیا : سووتا ـ یانەی : ماڵی .

١٩ ـ ئەر : ئەگەر ـ زام کەرۆ : زام بکات .

٢٠ ـ ئێدەن [illegible]یە ـ لاڵوون : بپارێمەوە ، بلاڵێمەوە .

٢١ ـ واچوون : بڵێم .

٢٢ ـ فەریاد ڕەسیم کەر : فریام کەوە .

٢٣ ـ کۆ بۆ : کۆ بێتەوە ـ گێران : بگرن .

٢٤ ـ نە چەم : لە چاو ـ سەیل هوون : لافاوی خوێن .

٢٥ ـ نەوانۆ : نەخوێنێ ـ فەرد : تاکە هۆنراوە .

٢٦ ـ ژار : ژەهر ـ پێم وەردی : دەرخواردت دام .

پەراوێز : ـ

١ ـ بڕوانە مەلا عبدالكريمی مدرس ، دیوانی مەولەوی ، ١٩٦١ ، پەراوێزی لاپەرە ٣١ـ٣ .

٢ ـ (أ) یەکێ بووە لە مریدەکانی (کاك ئەحمەدی شێخ) ، حاجی قادری کۆیی دەربارەی وتوویەتی : یەکێ تر بوو محمدی فیکری مووی دە ئەنگاوت بە تیرێکی فیکری

« لە دەسنووسی کاك (احد محمد) ەوە ، دیوی یەکەمی پەڕەی ژمارە (١٠١) »

ب ـ ناوی مەلا محمدە ، زانا و شاعرێکی پایە بلند بووە ، قەلەندەر و سۆفی ڕەوشت بووە ، لە شاری سلێمانی و سەقز ژیانی بەسەر بردووە ، لە کۆتایی ساڵی (١٨٨٥) دا کۆچی دوایی کردووە .

« لە دەسنووسی کاك (ئومێد کاکە ڕەشـ) ەوە ، ئەویش لە ژین ژمارە ١٢٧٧ ، ساڵی ١٩٥٥ »

مەلا عبدالكريمی مدرس ، دیوانی مەولەوی،١٩٦١ل٤٩٨

شیعرێکی بلاونەکراو (پاشماوە)

(شەربەتی ژینم لە دووریت دائیمە خوێناومە خوێنی وەختی ویصالت خواردن‌و شەکراومە) ئەوەندەی باری سەرنج‌و بۆچوونم پەی بە شیعرەکە بردبێ خستومەتە روو هەرکەسێکی‌تر شتی زیاتری لایە لەم ڕووەوە هەق‌وایە تیشکی بخاتە سەرو بابەتەکە زیاتر روون کاتەوە ..

سەرچاوەو پەراوێزەکان

١ـ دەستنووسی شیعرەکەم لە قوتابی (زاگرۆس) ەوە دەست‌کەوت کە ئێستا قوتابی‌یە لە سێ‌ی ناوەندی سانەوی سەر لە ئیوارانی کوران سلێمانی .

٢ ـ دیوانی ئەحمەد موختار جاف چاپخانەی کامەران سلێمانی ٢٥٧١ك ـ ١٩٦٠ ز

٣ ـ دیوانی طاهر بەگی جاف چاپخانەی هەولێر ٢٥٧٨ك ـ ١٩٦٦ ز

٤ـ دەقی شیعرکەم هەر بەو ڕێنووس‌و ئیملایە هێشتەوە کە قوتابی‌یەکە نووسیویەتی

٥ ـ جیاکردنەوەی کوپلەکان‌و دانانی ژمارەی دێرەکان خۆم دەستنیشان کردوە بۆ مەبەستی روونکردنەوەی شیعرەکە .

داستانی ژیانم (پاشماوە)

ئانیشك‌و سەر ئەژنۆم ، هەموو پینەبوون . پێڵاوو گۆرەویەکانیشم هەر باسیان مەکە . بۆ بەدبەختی لەم‌کاتەدا ، رۆژێك لوتم تەقی بە لووتی برادەرێکمدا کە لە ماڵی کۆلۆنێلەوە ناسیاریم لە گەڵیدا پەیداکردبوو. کە لەوێ بووم وای دەزانی ماڵی کۆلۆنێل ماڵی خۆمانەو بۆ بەدبەختی منیش خۆم نەشکاندو نەموت وانیە . کە بەم دیمەنەوە بینیمی ، هەر ئەوە نەبوو ببم بە دڵۆپێك ئاو . ناجسنە هەر سەیری پێڵاوەکانی دەکردم کە چەند پینەیان بە جەستەوەبوو . ناچارمام بڵێم ، ئەم جلە کۆنەیەم [illegible] ، چونکە بۆ هەوای نەفس خەریکم فێری دارتاشی ببم ! بەڵام ئەو دیار بوو ئەم سەرتاشین ئەو رۆژە بۆ ئافرەت باو نەبوو. منداڵەکانیش لێ‌نیشتبو لەوەی کورە خانەدانێك بەم جۆرە ببینێ بۆیە لەمەسەلەکە لای داو کەوتە پرسیار کردن لەبارەی دایکمەوە . هەرجۆرێك‌بوو بە هانەیەکم دۆزیەوەو خۆم لە پرسیاری تر قورتار کردو پاش خواحافیزی هەریەکە بەلایەکدا چرپەمان لێ‌کرد .

هەندێ کردەوەی دایکم زۆر جار ڕقیان هەڵدەساندم . رۆژێکیان پێکەوە لە نەخۆشخانەی برامپتنەوە دەگەڕاینەوە ، دیتمان هەندێ منداڵ گەوتوونەتە دوای ژنێکی لێقەوماوی جل شرو گاڵتەی پێدەکەن . دایکم وەستا بۆ ئەوەی منداڵەکانی لەکۆڵ بکاتەوە . ژنەکە سەری هەڵقاچرابوو ، کە سەرتاشین ئەو رۆژە بۆ ئافرەت باو نەبوو . منداڵەکانیش لە تیزکردن‌و پێکەنین ناکەوتن‌و پاڵیان بە یەکەوە دەنا بۆ سەر ئەو وەکو ئەگەر لێی بکەون نەخۆشی لێ‌بگرنەوە . ژنە بەسزمانەکە رەق راوەستابوو وجوڵەی نەدەکرد . دایکم منداڵەکانی لێی پاس کرد. کە چاوی بەدایکم کەوت گەشایەوەو وتی لیل ئەوە خۆتی ؟ـ لیل ناوێك بوو کە برادەرانی سەرشانۆ بۆ خۆشەویستی لە دایکیمان نابوو ـ ئامناسیەوە ؟ من ئیڤالیستۆکە ؟ دایکم یەکسەر ناسیەوە . من نەختێك لەوان تێپەرم کردبوو ، چونکە پێم خۆش نەبوو ئەم پیرێژنە‌پیس‌و پۆخڵەمان لەگەڵ بکەوێ . منداڵەکان بە تەکمدا ، بە پێکەنین‌و توانج تێ‌گرتنەوە ، رەت بوون . هاورێکم دایەوە تا بزانم دایکم چی‌لێ‌هاتوە . هەو ! واپێکەوە ، لەگەڵ ژنەدا شان‌شان‌بەشان خەریکن بەرەو لای من دێن .

کە گەیشتنە ئاقارم ، دایکم رووی کردە ژنەکەو وتی : چارلی‌یە بچکۆلت لە بیرە ؟

ـ **ئەی چۆن** لەبیرم نیە ؟ هەرنەبێ دەیەها جار لەباوەشم گرتوە . چارلی‌گیان ئاوەرە ماچێکم دەرێ .. تەنانەت بەم لوتف نواندنەشی ، ژنەکەم نەچوە دڵەوە چونکە ئەوەندە پیس‌و پۆخڵ ودەست لە خۆشتو دیار بوو کە هی ئەوە نەبوو پیاو حەز لە ویلاشایەتی‌بکا . کاتێك کە ناچار بووم لەگەڵ ئەوو دایکمدا بکەومە رێ ، هەستم بە جۆرە نارەحتیەك دەکرد ، بە تایبەتی کە دەمدی خەڵك بەتەکمان رەت‌دەبن‌و سەیرمان‌دەکەن.

وەکو دایکم باسی دەکرد ، کە هەرەتی لاوی‌و نەردی بوو ، لەناو کۆری کۆمیدیستانا ناوی «ئیڤاڤیتە» بوو چونکە ئەوەندە قیت‌وقۆزو سرك‌و رۆح سووك بوو تا بڵێی جوان‌و رێکوپێکیش بوو .

کە دانیشتن‌و حەسانەوە ، باسی سەرگوزەشتەی خۆی بۆ دایکم کرد کە چۆن چەند مانگ بە نەخۆشی لە نەخۆشخانە کەوتوەو پاش دەرچوونی هیچ جێگایەکی نەبوە تێیدا بسرەوێ . بۆیە بە سەگەردانی هەر لە ژێر تاق‌و لەمەڵبەندەکانی «سوپای رزگارکردن »دانوستوەو بە رۆژیش لەو سەرجادانە سوڕاوەتەوە .

لەپێشدا ، دایکم ناردی بۆ گەرماو ، لەپاشدا کاتێ سەیر دەکەم وا خەریکە خولکی دەکات لای ئێمە بمێنێتەوە تا « خوا دەروویەك دەکاتەوە» خەریك بووم لە داخدا شەق‌بەرم . یەکجاری لەوە دەهری بووبووم کە دایکم لەسەر قەنەفەکەی سیدنی دەینواند‌و نوێنەکانی ئەویشی دەدا بە خۆیدا . سەرتان نەیەشێنم، دایکم هەرجلێکی زیادە کە هەیبوو دەیتوانی دەستی لێ هەڵبگرێ بۆی کردە بوخچەوەو ودای پێی . تا سەریشی دێتەوە دوو بسکە بارۆکەشی لەسەری قایم کردو لەچەکێکی کردە سەری . لەو رۆژەوە ئیتر ئەو ون‌بوونەی ون بوو ، جارێکی تر نەمان دبتەوە .

ماوێتی .

سەخمەراتی (پاشماوە)

بۆ خەڵەکا دهێت

(١) پالدان : اضافة .

٢ ـ ئامراز : اداة .

٣ ـ هندەك دبێژن : یَد ، ین .

٤ ـ کۆ : جمع .

٥ ـ ژبلی دەنگێ (ە) کو نامینیت‌و ئێکسەر فی ئامرازی وەردگریت چونکی یێ کورت‌و سفە ، وەکو : شەهیانە : شەهیانا (شەهیانێت) ، شویشە : شویشێ (شویشێت) .

٦ ـ ئەف پیتە دەنگدارە ، هندەك (ئـ) شوپنی بکاردئینن ، (برائێ ، تائا .. تد) .

رژێمی سادات پاشماوە

ئەوەیان بڵاو کردۆتەوە کە رژێمی سادات هەوڵ‌و تەقەللا یەکی راستەقینەدەدات بۆ پەیمانی رێکەوتن لەگەڵ دوژمندا مۆربکات لەگەڵ ئەوەدا کە حکومەتی زایونیزم ئەو پێشنیارانەی ئەم دواییەی رەفز کردووە کە وەزیری دەرەوەی ئەمریکا سایروس فانس بردبودی بۆ فەلەستینی زەوت کراو .

● **دایان : ناکشێینەوە !**

وەلەخاکی داگیرکراوەوەوەزیری دەرەوەی زایونیزم موشی دایان سەر نوێ هەڵوێستی حکومەتەکەی دوپات کردۆتەوە کەهێزەکانی‌زایونیزم لەبەری رۆژ ئاواو کەرتی غزەی داگیرکراوناکشێتەوە هەروەها وتویەتی: حکومەتەکەی بەربەستی هەرزۆر لێ کردنێك دەکات لە هەرلایەکەوە بکرێت بۆ گۆڕینی سیاسەتیان بەوەی لەو ناوچانە بکشێنەوە .

سەرهەڵدانی هاوڕێ صدام

خوارووی ئەفەریقا خستە روو .

پاش تەواوبوونی گفتوگۆکە .. هاوڕێ صدام حسین سوپاسێکی زۆری لیژنەی مەرکەزی پارتی کۆمۆنیستی سۆڤیەتی کرد بۆ ئەو میوانداری‌و پێشوازی‌یە گەورەیەی کە لە کاتی سەردانەکەدا بۆ خۆی‌و وەفدەکەی کراو دوای سەردانێکی رەسمی کە سێ رۆژی خایاند بەرێز لینانێکی زۆرەوە بەرەسمی بەڕێ‌کراو لەپێشی بەڕێ‌کەرەکانەوە هاوڕێ ئەلەکسی کۆسگین سەرەك ئەنجومەنی وەزیرانی یەکێتی سۆڤیەت ئامادەبوو .

لە پاشاندا هاوڕێ صدام حسین‌و وەفدەکەی لەسەر بانگهێشتنی حکومەت‌و پارتی کۆمۆنیستی کوبا بەرەو هاڤانا کەوتنە رێ‌و سەر لەبەیانی رۆژی ٥ شەممەی رابوردوو گەیشتە کوباو لە فرۆکەخانەی خوزیە مارتێ دەوڵەتان لە هاڤانا پێشوازی‌یەکی گەرم کراو هاوڕێ فیدل کاسترۆی سکرتێری گشتی پارتی کۆمۆنیستی کوبا سەرەك ئەنجومەنی دەوڵەت‌و بەرێز راوول کاسترۆ جێگری سکرتێری گشتی حزب‌و جێگری یەکەمی سەرەك ئەنجومەنی دەوڵەت ئەندامانی مەکتەبی سیاسی لیژنەی مەرکەزی پارتی کۆمۆنیستی کوباو وەزیرە بەرێزەکان‌و بەرێز باڵوێزی عیراق لە کوباو سەرۆکانی دەستە دیپلۆماسی‌یە عەرەبی‌و بیگانەکان لە پێشوازی‌یەکەدا بەشداربوون.

دوای ئەوە هاوڕێ‌ی جێگر ئەندامانی وەفدی عیراقی پێشکەش بە هاوڕێ کاسترۆ کردو تیپی مۆسیقای یاساوڵی نیشتمانیش هەردوو سڵاوی نیشتمانی عیراق‌و کوبای لێداو پاش پشکنینی یاساوڵو ائەوقە کردن لەگەڵ پێشوازی‌کەرەکانی ، هاوڕێ صدام بە مەوکیبێکی رەسمی لەگەڵ هاوڕێ کاسترۆدا بەرەو شوێنی میوانداری کردنی رۆیشت‌و لەکاتی تێپەڕبوونی مەوکیبەکەدا جەماوەرێکی زۆر بەیداخی عیراق‌و کوبایان رادەوەشاندو بەخێرهاتنی هاوڕێ‌ی جێگریان دەکردو مۆسیقاو گۆرانی نیشتمانیان دەوت . دوای گەیشتنی مەوکیبەکەو پاش حەسانەوەیەکی کورت کاسترۆ شوێنەکەی جێهێشت بۆ ئێوارە دکتۆر فیدل کاسترۆ سکرتێری پارتی کۆمۆنیستی کوبا ئاهەنگێکی پێشوازی کردنی بۆ هاوڕێ‌ی جێگر پێکهێناو کاتی گەیشتنی هاوڕێ‌ی جێگرو دکتۆر فیدل کاسترۆ بۆ شوێنی ئاهەنگەکە، تیپی یاساوڵی نیشتمانی‌ی

(پاشماوە)

کوبا هەردووسڵاوی‌نیشتمانی‌ی عیراق‌و کوبای لیداو لەپاشاندا هاوڕێ بلاس روکا جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەت‌وتەیەکی‌داو لەوتەکەیدا بەناوی حکومەت‌و گەلی کوباوە بەخێرهاتنێکی گەرمی هاوڕێ‌ی جێگری کردو هەروەها ستایشی دەوری عیراقی کرد کە دژی ئیمپریالیست ئێتەکۆشێ‌و بایەخی بە سەر پێشکەوتنەش دا کە لە پەیوەندیی نێوان هەردوو وڵاتدا بەدی هاتوە . دوای ئەوە هاوڕێ کاسترۆ میدالیای خوزیەمارتێ کە بەرزترین میدالیای دەوڵەتە بەسنگی هاوڕێ‌ی جێگریەوە کرد.دوای ئەوە هاوڕێ صدام حسین وتەیەکی داو لە وتەکەیدا سوپاسی هاوڕێیانی کوبای کردو وتی : بە شانازی‌یەکی گەورەوە ئەم میدالیایە وەردەگرم کە نیشانەی دۆستایەتی‌و تێکۆشانی هاوبەشی نێوان هەردوو وڵات‌و هەردوو گەل‌و هەردوو حزبمانە .

لە ئاهەنگەکەدا ئەندامە بەرێزەکانی وەفدەکەی هاوڕێ‌ی جێگرو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی‌و لیژنەی مەرکەزی پارتی کۆمۆنیستی کوباو کاربەدەستە گەورەکان‌و سەرۆکەکانی دەستەدیپلۆماسی‌یەکان لە هاڤانا ، ئامادە بوون .

رۆژی هەینی رابوردووش جێگری بەرێز سەری لە بەندەری سینفۆگوس‌داو لە سەردانەکەیدا دکتۆر فیدل کاسترۆی لەگەڵدا بوو ، کاتی گەیشتە فرۆکەخانەی بەندەرەکە لە لایەن‌جەماوەرێکی زۆرەوە کە لە هەردوو بەری رێگاکە وەستابوون پێشوازی‌کرا .

لە لایەکی ترەوە رۆژی ٥شەممەی رابوردوو گفتوگۆی رەسمی نێوان عیراق‌و کوبا دەستی پێ‌کردو لە دۆخێکی گەلێ دۆستانەدا پەیوەندیی دۆستایەتی‌و هاوکاری نێوان هەردوو وڵات خرایە روو هەروەها لەکاتی گفتوگۆکەدا دۆخی ناوچەی عەرەبی‌و تێکۆشانی رەوای نەتەوەی عەرەبیش دژی دەستدرێژی زایۆنی‌و هێزە ئیمپریالی‌یەکان باس‌کراو هەردوو لا دووپاتیان کردەوەکەبەردەوام رووبەرووی دەستدرێژی زایۆنی‌و هێزە ئیمپریالی‌یەکان دەوەستن .

بەبۆنەی رابوردنی چل رۆژ بەسەر کۆچی دوایی جوانەمەرگ احمد مجید عبد الرحمن برای خۆم لەخەمی نەبووم برای لەناوخت گریم کردوم .. برای تۆخەمی نەکردوم .. برای بەئومێد نەگەیشتوم .

براگیان ئەمکۆچەت لەچی بوو ؟

لەکێ زیر بوویت ؟

چۆن دڵت هات برای لەغەریبی کەوتوت بەجێ‌بێلی ؟ میوانەکەی گەردی کارێزم ناگرێکت لەمەنلوم بەردا هەتا هەتایە ناکوژێتەوە برا ڕەنجە ڕۆکەم دوای تۆکێ لە پشتم بێ ؟

دڵی منیش وەك دڵی برا مردووەکان بووبە وێرانەو ترووسکەی تیا بەدی ناکەم .

ئاخ برا هەزار ئاخ ! خۆزگە تۆش گوڕەیەکەوت لەهاش بەجێ دەمالو دەبوو بە تروسکای دڵی بەشێوی تاریکی من‌و براکانم‌و دایکت

برای خەمبارت

ایوب

تۆپێك (پاشماوە)

بە قۆناغ زیاد دەکرێت‌و زیادەکەش دەگاتە ١٠٪ هەروەها وتراوە کە ئەم زیادەیە دەگاتە ١٥٪ بەمەرجێك لەسەری ساڵی تازەوە دەست پێ‌بکات بە چوارقۆناغ چواریەکی یەکەمی ٥٪ زیادبکرێت ٣ر٣٪ بۆهەریەکە لە قۆناغەکانی‌تری .

ـ کۆنگرە بەوەش قایل‌بووە کە خۆ ئامادەبکرێت بۆ ئاهەنگ‌گێران بە بیرەوەری بیستەم ساڵی دامەزراندنی رێکخراوەکەوە ، وەك ئاشکرایە رێکخراوی ئۆبێك لەرۆژی ٢٠ ئەیلولی ساڵی ١٩٦٠دا لەبەغدا دامەزرا ئەندامی دامەزرێنەری رێکخراوەکە برێتی‌بوون لە عیراق‌و سعودیەو کوێت‌و ئێران‌و ڤەنزویلا .

● رۆژنامەکانی ئەبوزەبی لەلایەکی ترەوە ئەورۆژنامانەی لەئەبوزەبی دەردەچن داوای ئەوەیان کردووە کە پێویستە بڕیاری دیاری‌کردنی زیادی نرخی نەوت بدرێت .

Institut Kurde de Paris

پیشانگای سێیەمی هونەرمەند فیصل عثمان

لەژێر چاوەدێری بەرێز پارێزگاری هەولێر بەرێز بەهائەدین ئەحمەد ، نەقابەی هونەرمەندان لقی هەولێر پیشانگای سێیەمی بنۆ هونەرمەندی لاو - فەیسەل عوسمان - لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەدا کردەوە کەبریتی بوو لە پێشکەش کردنی (٤٢)تابلۆی زەیتیو ئاوی •

بەرێز پارێزگاری هەولێر لەکاتی سەردانی پیشانگاکەی هونەرمەندا خەڵاتی رێزلێنانی **پێش کەش کردو ژمارەیەکی زۆر** لە لێ پرسراوانو هونەردۆستان بەشداری بینینی تابلۆکان بون کە لەرووی هونەرییەوە هەنگاوێکی نوێ بڕونو باری **ئەمڕۆو ژیانی کۆمەلایەتی** دەرئەبڕن •

هونەرمەند فەیسەل وتی :

- لەسالی ١٩٥٦دا لە هەولێر لەدایك بوومو چەشەی هونەری لەلام لە سالانی حەفتادا سەری هەلداوە ، ئەگەرچی من لەوەتەی هەم بەردەوام شەیدای وێنە کێشانمو ئەمەش سێهەمین پیشانگای تایبەتی بە کە تیایدا چەند تابلۆیەکی هونەری نوێم پێش کەش کردووە •

● چ گۆڕانێك لەنێوان پیشانگای یەکەمو ئەم پیشانگایەدا دەبینیت ؟

- هونەرمەند لە سەرپنتێکی دیارکراو نامێنتەوەو بەردەوام باوەش بۆ شتی نوێو تاقی- کردنەوەی تازەتر ئەکاتەوە بەگوێرەی گۆڕانی باری ژیانو

کۆمەلو سەردەم • منیش لەم پیشانگایەدا خۆم لە بەردەم تاقی کردنەوەیەکی نوێدا **ئەبینمو هەست دەکەم زیاتر** توانیومە ناخی خۆم دەرببڕم •

× تابلۆ تازەکانت لەچی ئەدوێت ؟

- زۆربەی تابلۆکانم ژیان دەرئەبڕێت • بەلام ژیانی رووتنا •• من وێنەی ژیان ئەکێشم بەهەمو رووداوو کارەساتەکانیەوە لە پێناوی تێ گەیشتنی راستەقینەی ژیانو لەم تاقەکردنەوەشدا نامەوێ خۆم دوورە پەرێز بگرم لەڕاستی وکێشەی مرۆڤ •

× هەرکاتێ کە دەست ئەدەیتە فلچە بیر لەچی ئەکەیتەوە ؟

-لەو شتانەی باسم کردو لەو سنوورەوە دەپەڕمەوە بۆ خاكو ئەوەندەی لەهێزی هونەریمدا هەیە گۆرانی بۆ ژیان دەلێم • بۆیەش پەیڕەوی رێبازی ریالیزمی نوێ ئەکەم چونکە نزیکترە لە راستیو بەشێوەیەکی واقیعی ژیان دەرئەبڕێ •

هونەرمەند فەیسەل باسی بزوتنەوەی هونەری تەشکیلی کردووتی :

فیصل عثمان

- سەرباری بوونی چەند گیروگرفتێك، ئەمڕۆ بزوتنەوەی هونەری بەتێکرایی لە کوردستانا بەرەو تازەبوونەوە هەنگاو ئەنێتو پاشەرۆژێکی روناکی لەبەردەم دایە وکۆمەڵێك هونەرمەندی خوێن گەرم هاتوونەتە کۆڕی هونەری هەروەها وتی: دەبێ هونەرمەند سل نەکاتەوەو هەول بدات بەردەوام خۆی پێبگەیەنێت

× حسی‌تر ؟

- ئێستا خۆزگەی ئەوە ئەخوازم بچمە دەرەوەی ولات بۆ تەواو کردنی خوێندنی هونەریو بەهیوام ئەم خەونە گەورەیە بێتەدی •

پ• هاوکاری - هەولێر

ئەم کاتەت باش

بۆ یەکەم جار لە شانۆگەری - پیلان -و دیمەنێك لە شانۆگەری - پیشانگا -دا دەرکەوت • و لە شانۆگەری « قەلورووتە »دا دەوری - جارچی - بەلێهاتوویی بینی ••

دەربارەی بزووتنەوەی شانۆی کوردی ووتی :-

شانۆی کوردی خۆی لە بەردەم ئامادەبوونو سەرهەلداندا ئەبینێ ، بەلام دوچاری پتر لە گیروگرفتێك بۆتەوە ••• لەوانە قاتوقری دەقی شانۆی کە بڕبڕەی شانۆو ناسنامەی شانۆی کوردییە •

● هونەرمەندو کۆمەل چۆن یەکتر ئەگرنەوە ؟

- هونەرمەندی راستەقینە پێویستی بە ڕاستگۆیی هەیە بۆ ئەوەی راستی لە کۆمەل نەشارێتەوەو بەردەوام هەست بە بەرپرسیاری بکاتو لەبەردەم هەرتاقی کردنەوەیەکی نوێدا بە خۆیدا بچێتەوە •

● ئەی رۆلی تیپەهونەری- یەکان لەسەر هەلدانی شانۆی کوردی چی‌بووە ؟

- هەولو تەقەللای بەردەوام لە ئارادابووە ، بەلام جموجۆلی هونەری لە هەولێردا ساردتر دێتە بەرچاو •

● شێرزاد ●

ڕێ‌ڕەو

کاروو بارەکانمان لەم‌شوێنەداو لەهەموو عیراقدا لە بنچینەی ئەو باری سەرنجەوەیە کە دەربارەی مەسەلەی برایەتیەك دەمانەوێ هەتا هاتایی‌بێ نەك برایەتیەکیوا شایانی جیابوونەوەبێ برایەتی لەیەك نیشتماندا و هەتاهەتایە •

هاوڕێ صدام حسین

ئافرەتی خوێندەوار ئافرەتێکی بەرهەم هێنەرە

دەستکردی : غازی احمد

شانوییەکی کوردی لە بەغدا

لە هەولی کۆمەلەی رۆشنبیری کوردی لە بەغدا ئێوارانی سێشەممەوچوارشەممە ١٩-١٩٧٨/١٢/٢٠ شانۆییەکی کوردی پێشکەش‌دەکرێو کۆمەلێك لاوی هونەرمەند شانوییەکەپێشکەش دەکەن ئەمەش • لە چوارچێوەی ئەو چالاکیەهونەریو ئەدەبیانەدایە کە کۆمەلە لەوەرزی رۆشنبیری ئیستایدا پێشکەشی دەکا •

زانست

جیهازێکی یاریکردن بۆ فێر بوون

ئەم وێنەیە وێنەی جۆرە یارییەکە کە واباشە ناوی مامۆستای لێ‌بنرێ چونکە رۆلی مامۆستا دەگێرێ لە قسەکردنو حینجەکردنی وشەدا بێ ئەوەی رایەلی موگناتیسی بۆ بەکاربهێنرێ • بەلکوو برگەی وشەکان دەلێتەوە ئەگەر بەو پیتانە چاپ‌کران کە لەخۆیدانو بەم چەشنە ئەو منالە تاقی دەکاتەوە کە خەریکە هەندی شتی پێ چاپ‌بکاو بەمە دەردەکەوێ کە ئیملاکەی راستە یا هەلەیە •

داهێنانی سەعاتی تازە بۆ خەبەر کردنەوەی مرۆڤ

کۆمپانیایەکی سەعات‌دروستکردن ، چەند جۆرە سەعاتێکی نوێی بۆ خەبەر- کردنەوەی مرۆڤ لەخەوتن دروست‌کردوە ، دەنگی شێروفیلو ئەسپو کەرو سەگو پشیلەی لەکاتێکی دیاری کراودا لێ دێتە دەرو مرۆڤە خەوتووەکە بەخەبەر دێنێ ، بۆ نموونە لە سەعات دوانزەی نیوە شەودا ، (١٢) جار نەڕەی شێر بەگوێی مرۆڤدا دەداو هەموو کەسێك خەبەر دەکاتەوە •

سەیرکردنی تەلەفزیۆن دەبێتە هۆی قەلەو بوونی مرۆڤ

یەکێك لەکۆمپانییەکانی زامن کردنی ژیان تازەترین دیراسەی پزیشکی دەربارەی زیانو قازانجی تەلەفزیۆن بۆ سەر تەندروستی گشتیو بەتایبەتی دەربارەی ئەو کەسانەی رۆژی سێ چوار سەعاتێك‌لەبەر دەم تەلەفزیۆندا دادەنیشن ، ئامادە کردوە • سەیرترین شت کە لە دیراسەکەدا دەرکەوتوە ئەوەیە کە تەلەفزیۆن یارمەتی قەلەوی ئەدا ، چونکە لەشی مرۆڤ لەکاتی دانیشتندا تەنها (١٥) سیعرەی گەرمی لەسەعاتێکدا کار دەکا ، کەچی لەکاتی بزوتنەوەو جوولانەوەی‌ئاساییدا (١٥٠) سیعرەولەکاتی وەرزش‌کردندا (٥٠٠) سیعرەی گەرمی کار دەکا ! •

پەیداکردنی کارەبا لە خوێنی ئادەمیزاد

چەند زانایەك توانیویانەبگەنە رێگایەك بۆ دروست کردنی کارەبا لەخوێنی ئادەمیزاد بەچەشنێك کە بتوانرێ دلی دەستکردی پێ‌بکرێ ، ئەم رێگایەش بریتی‌یە لەدانانی دوو قوتبی کارەبایی‌زۆر ورد لە رێڕگەی خوێندا ، قوتبێکیان بەجۆرێك دەگەیەنرێ کە ئۆکسجین لە خوێنەوە رابکێشێو ئەوی تریشیان‌مادەی ئۆرگانێکی ناو خوێن رابکێشێ ، وە تەفاعول کردنی کیمیاوی نێوان هەردووکیان دەبێتە هۆی پەیداکردنی کارەباکە •

کریم احمد سعید ئامادەی کردوە

لەدەرەوەی سنوور

ئافرەتێکی پاپۆڕەوان

عبدالقادر علی مەردان

بانی کریستیانە•• ئەم کیژە مندالە هەر کەدایكو باوکی لە وارشۆوە گواستیانەوە بۆ یەکێ لە دوورگەکان ئیتر بە هۆی گوزەرانی خێزانەکەیەوە هەر لەو دوورگەیەدا خوێندیو

گەورەبو •• لەبەر ئەوەی تاسەی زۆری زانیارییەکانی ماتماتیکو فیزیای دەکرد رێی شاری «گدانسك»ی گرتە بەرو چوەخوێندنگای «بۆلی تەکنیك» •• پاش ئەوەی توانی ئەم پلەیە ببڕێ رووی‌کردە کۆلیجی دروست کردنی پاپۆڕ •

کە ئەم قۆناغەشی بڕی لەسەرەتادا بوە پاپۆڕەوانێك وەك هەمو پاپۆڕەوانەکانی‌تر•• کەچی هێندەی نەخایان بوە کاپتانی یەکێك لە پاپۆرە درێژرەوتەکانو توانی پلەی یەکەم ئافرەت وەرگرێ کە بە تەنیا ٣٩٤ رۆژ لە دەریادا بمێنێتەوەو بە یەختێکی بچوکی پەردەدار بەدەوری زەویدا (٢٨٩٥) میل ببڕێ •

ئەم گەشتە دوورو درێژەی لە (لاس بالماس)ەوە دەستپێ‌کردو رێگای زەریای ئەتلەنتیکی کرتبوەبەر ، «بانی کریستینا» لەم رووەوە ئەلێت : ئەوەی کە پالی پێوەنام بۆ ئەم گەشتە ئەوەبو هێشتا تەمەنم کەم‌بو وەك ئەندازیارێکیش لە پاپۆڕەکاندا ئیشم‌ئەکرد •• مێردەکەشم لەم رووەوە گەلێ نەخشەی سەبارەت بە یەختی «مازۆرك»ی خۆشەویست بۆ دانام •

ئافرەتێك لە یەختێکا بەتەنیا •• دلرەقی دەریاو کەژو نەخۆش کەوتنی- لە نزیك گەروی «تۆریسۆفی» رۆخی کەنداوی مەرجانی لاپال رۆژهەلاتی ئوسترالیا کە درێژیەکەی «١٣٠٠» میلە •• بژی ئەبێ چەجۆرە ئەندێشەی دەروونی سروشتی توش‌بوبێو

بروانە ل : ٧

چاپکراوی نوێ

تریفە

بلاوکراوەی رۆشنبیری مەلبەندی لاوانی سلیمانی « تریفە » ژمارە ٧ی لێ دەرچوو بە هەردوو زمانی کوردیو عەرەبی کە چەندان باسی رۆشنبیریو ئەدەبی تێدایە لەگەل دەنگوباسی چالاکیەکانی مەلبەند •

● شیعرو فەلسەفە ●

لە نووسینی مجید محمود مطلبو وەرگیرانی فوئاد مجید میسری بەم زوانە باسێکی ئەدەبی دەربارەی شیعر بەتایبەتیو ئەدەب بەگشتیو پەیوەندیان بەفەلسەفەوە بەیارمەتی ئەمانەتی گشتی رۆشنبیریو لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەردەچێ •

* * *

تاقگەو بنار

یەکەم کۆمەلە شیعری (حمە سعید حسن)ە بەم زوانە بلاو دەکرێتەوە •

کازیوە

کۆمەلی پۆستەرە شیعری شاعیری ناسراو شیرکۆ بێکەسەو لەم دواییەدا بەچاپێکی دەست نووسی قەشەنگ بلاو کرابەوە کە لە سالەکانی ١٩٧٥ بەدواوە نووسیویەتیو لە ١٨١ لاپەڕەی قەوارە گەورەدا • وێنە تەشکیلیەکانی بەدەستی هونەرمەند اسماعیل خەبات کێشراون •

جیهانی منالان

چیرۆك بی منالان :

لەژێر سێبەری دارگوێزێکدا

نوسینی اکرم محمود سمین

کاتێك فەرهاد بەناو دارستانە چڕە نزیکەکەی مالەوەیاندا کە لەسەر تەپۆلکە بچوو کەکەی نێوان چیا بەرزەکان دروست‌کرابوو ، دەسوڕایەوە ، لە پاش گەشتێکی دوورو درێژ بە ناو دارستانەکەدا هەستی بە ماندوویتی کرد ، لەژێر سێبەری پیرە دارگوێز یکدا دانشت ، بۆ ئەوەی نەختێك پشوو بدات •

ئەنجا بە سۆزەوە دەستی بەسەر گولە ڕەنگاوڕەنگەکاندا هێناو یاری بە گژوگیای هێمن دەکرد •• لە پڕ چاوی بە مێرولەیەکی رەش کەوت ، لەسەرخێ بەناو بەردە پێچاوپێچەکاندا دەرۆیشت دەنکێك گەنمی بە دەمەوە بوو، بە وێلیو سەرگەردانی بە دەوری خۆیدا دەسووڕایەوە بەلکو خواو ڕاستان ڕێگایەك بدۆزێتەوە بەرەو مالی بچێت ، لە کاتێکدا لە دۆخێکی شێواودا بوو بۆ ئەوەی دەنکە گەنمەکە لە کەوتن بپارێزێت ، تووشی بوو. تووشی مێرولەیەکی دراوسێیەوە ••

- •• وادیارە ئەمڕۆ شەکەتیت ؟

- بەلێ لە دوێنێوە خەریکی کۆکردنەوەی خواردەمەنیم لەبەر ئەوەی زستان واخەریکە بەسەردا دێت •

- باشە بە درێژایی ئەم هاوینە چیت دەکرد ؟

- خەریك‌بووم بچووکەکانم فێری کاروباری سەختی ژیان دەکرد ، نەخشەی ژیانیانم بۆ دەکێشان ، تاوەکوو پاش من بەکامەرانی ژیان بەرنە سەر بۆ پەیداکردنی خواردەمەنیو شتومەکی پێویست پشت بە خۆیان ببەستن •

ئەنجا مێروولەکە بەرەو رۆژئاوا کەوتە ڕێ ، فەرهاد هاتەوە سەرخۆیو بەسەر سوڕمانەوە سەیری ئەم‌گفتو گۆیەی کرد •

- ئەمە چی دەگەیەنێت ؟

مێروولەکان دەبینم شەو بەدەم ڕۆژەوە دەدەن بە دوای خواردەمەنی خۆیاندا دەگەڕێن تاکوو داهاتوویان دابین بکەن •• کێ هەستیان پێدەکات بۆ دوا ڕۆژی خۆیانو داهاتووی منالەکانیان کار دەکەنو هیوای مەزن دروست دەکەنو هەست بە ترشو تالیی ژیان دەکەن لە کاتێکدا چەند گیان‌لەبەرێکی زۆر بچووکن •

گولە کێویلەکەی نزیکی وەلامی دایەوە ••

- هاوڕێم •• ئەم سەرسوڕمانییە لەبەرچی ؟ لەوانەیە تۆ هەول نەدەیت خواردنی ڕۆژانەت پەیدا بکەیت •• کەواتە بۆچی دەژیتو چۆن؟ پشت بە کێ دەبەستیت؟ چۆن نەخشەی دوارۆژت دەکێشیت تا ببیتە ئەندامێکی سوودبەخشو خزمەتی نیشتمانو نەوەی گوندەکەت بکەیت ؟

- نە •• نە •• ئەی‌گولە جوانەکە •• من هێشتاکە منالم ، ئێستا ناتوانم‌یارمەتی کەس بدەم ••

- کەواتە بۆچی ڕۆژ تا ئێوارە بەناو دارستانەکەدا دەسووڕێیتەوە ؟

- دەترسم •• چونکە ناچم بۆ قوتابخانە •• تاقەتم نییە دوو سێ سەعات تێیدا بهێنمەوە •

- کەواتە چۆن دوارۆژی خۆت دابین دەکەیت ؟

- نازانم •• کە گەورە بووم بیری لێ‌دەکەمەوە •

- هاوڕێی خۆشەویست •• تۆ هەلەیت •• گەشت‌کردنو گەڕان بەبێ ماندوبوونو فێربوون هیچ سوودێکت پێ نابەخشێتو سوودیش بەکەس نابەخشیت ، هەتا سەرنجی من بدە لە توانامدا هەیە یارمەتی خەلکی‌تر بدەم •

- ئەی‌گول •• چۆن سوود بەخەلکی دەبەخشیت - لە کاتێکدا بە درێژایی ژیانت لە شوێنی خۆتدا چەسپاویتو نابزوێیت ؟

- فەرهاد گیان - کاتێك بەیانیان زوو لەخەو هەلدەستم پێشوازیی هەتاو دەکەمو زەردەخەنەیەکی جوانی پێ‌دەبەخشمو ئەویش گەرماییو ووزەم پێ‌دەبەخشێت تاکوو ببنە خواردەمەنیم ، ئەنجا بەیانیانو ئێواران ماجێك بە پەپولە قەشەنگەکان دەبەخشم•• هەر وەها شیلەش بە هەنگەکان دەبەخشم تا ببێتە خواردەمەنییان چونکە زۆر عاشقیانمو ئەوانیش دەیکەنە هەنگوین •• ئەنجا بۆنو بەرامەم بۆ هەموو کەسێك بلاو دەکەمەوە •• بولبولو باڵندەکانی بە ڕەنگە جوانەکانم بەلای خۆمدا ڕادەکێشم •• ئەوانیش بە چوار دەورمدا گۆرانی دەلێنو سەما دەکەن•• بەم‌جۆرە ژیان وەرگرتنو بەخشینە •• ئەنجا بەردەوام‌بوون لە کامەرانیدا •

- ئەی گولە ناسکەکە •• فێرم بکە چی‌بکەم ؟

- بگەڕێرەوە قوتابخانەکەت، داوای لێبوردن لەمامۆستاکانت بکە ، کاتی خۆت بە خوێندنو سەعی کردن بەرە سەر تاکو فێربیتو لە ژیان بگەیت ، بزانیت چەند ترشیو تالیو خۆشی تێدایە ، لەمالو لە کێلگەدا یارمەتی دایكو باوکت بدە ، ئەوەش بزانە کاتێك لەدوا رۆژدا دەبیتە پیاو کۆمەل پێویستی پێت هەیە •

دوای بیرکردنەوەیەکی قوول فەرهاد بەرەو مال گەڕایەوەو گولە کێویەکەی بەجێ‌هێشت •• ئەنجا بە خۆیدا رۆیشتەوە هاتە سەر ئەوەی کە مرۆڤی وێلو سەرگەدان هیچ سوودێك بە نیشتمان‌وکەس‌و کاری نابەخشێت •

بۆ ڕۆژی دوایی فەرهاد زوو لە خەو هەستاو پێشوازی یانی کردو خۆی ئامادە کردو بەرەو قوتابخانە رۆیشت داوای لێبوردنی لە دایكو باوکو مامۆستەکانی کردو لە خوێندندا بەردەوام‌بوو سەرکەوتنی بەدەست هێنا لە ژیانیدا •

هەلبەست بۆ منالان :

منالێکم بچکۆلە
ڕۆح‌سوکم ، وەك پەپوولە
هاودەمی ژینم ، گولە
جێگام سەر تەرزو چلە
ئەفریم بەگوێ ڕووبارا
بەناو باخو گولزارا .
لەگەل وەنەوشەی سەرشین
گۆرانی ئەلێم بۆ ژین
بۆژینی پڕ ئاوازە .
کە نوخشەی ڕازو نیازە
ئەوسا لەگەل هاوڕێیان
لەگەورە تا بچوکیان
ئەلێین خۆزگەی ژیانمان
بۆتۆیە ئەی نیشتمان

ئەبووبەکر قەرەداغی

شنێ صلاح | رواء محمود | شیلان کریم | ئافان کریم | دیاری کریم

Institut Kurde de Paris

مەڵبەندی ڕۆشنبیری بڵاوکردنەوەی کوردی
• مەیدانی الکیلانی شەقامی الجمهوریة •
بغداد – ص٠پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥ هێڵ

سەرنووسەر : سعاد ادیب‌علی

هاوکاری

٨ لاپەڕە — ٢٥ فلس

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

● دووشەممە ٢٥ی کانوونی ١/١٩٧٨ ژمـــارە ٤٥٤ ●

● الاثـنـين ٢٥ كانـون الاول ١٩٧٨ العـدد ٤٥٤ ●

یەکێتی سۆفیەتی دۆست لە کاتی تەنگانـــەدا لەبال گەل و نەتەوەکەماندا وەستاوەو یارمەتـــی بەنرخی وای پێشکەش کردوین کە کاریکی گرنگــی بۆسەر تێکۆشانی ئازادیخوازیو پێشکەوتووخوازیمان بووە .

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البکر

سەرۆکی فەرماندە چاودێری ئاهەنگەکانی بیرەوەری «٥٨» ساڵەی دامەزراندنی سوپای نەبەزی عیراق دەکا

لەژێر چاوەدێری سەرۆکی فەرمانـدە احمد حسن البکـر وڵاتمان لە شەشی کانوونی دووەمی داهاتوودا ئاهەنگ بـە بیرەوەری یادی «٥٨»ە مین دامەزراندنـی سوپای نەبەزی عیراقەوە دەگێرێو بـەم بۆنەیەوە نماگایەکی گەورەی سەربازی لـە فڕۆکەخانەی المثنی پێـك دەهێنـرێو کاربەدەسـتە گـەورە سـەربازیو مەدەنی‌یەکانی تێدا بەشدار دەبن .

لەم بارەیەوە سەرچاوەکی‌یە- کی بەرپرسیار لـە دایەرەی ئاراستەکردنی سیاسـی وەزارەتی بەرگریدا رای‌گەیاند کە ئەو دەستە سەربازی‌یانەی لەبەردەم سەرۆکـی بەرێزەوە تێدەپەڕن ، بە هەڵگرانـی ئاڵای وڵاتە عەرەبی‌یەکـانو دەستەکـانـی کۆلیجـە سەربازی‌یەکانو لیوای پاسەوانی کۆماریو ئینزیباتی سەربازیو هێزەکانی سنوور دەست‌پێـ دەکا . هەروەها وتی چەنـد هێزێکی رەمزیش لەبەشـە جۆربەجۆرەکانی سوپای میللی لـە نماگاکەدا بەشداردەبنو لەهەمان کاتیشدا بەشەکانی

نری سوپای میللی لە هەمـوو ناوچەکاندا لەو نماـشـا سەربازی‌یانەدا بەشداردەبن کە بەم بۆنە خۆشەویستەوە لـە هەموو پارێزگاکانی وڵاتدا پێك دەهێنرێ .

هەروەها هێزە ئاسمانی‌بە- کانمان بە چەند پۆلێك لـە فڕۆکەکانیان لە نماگاکـەدا بەشدار دەبنو لە ئاسمانـی فڕوکـەخانەی المثنی‌دا گەلێ چالاکی نیشان‌دەدەن .

سەبارەت بە بەشداربوونـی دەستەکانی سوپای میللی لـە ئاهەنگەکـانی هـێزە چەکدارەکانماندا وتی ، ئەمـە لەوەوە هاتوە کە سوپای میللی، کۆلەکەی بەهێزی هـێزە چەکدارەکانمانەو لە ئەرکەکانی تێکۆشـانی نیشتمانـیو نەتەوەییدا کاری ئەو تـەواو دەکەن . هەروەها وتـی ، دووبارە بەم‌بۆنەیەوە نماگایەکی سەربازی لە هەردوو پارێزگای نەینەواو بەسرەدا سازدەکرێو تیپی مۆسیقاش بـە ئاوازی شۆڕشگێڕانـەو سـروودی نیشتمانی شان‌بەشانی دەستە سەربازی‌یەکان دەڕوا .

ئاهەنگ‌گێرانی وڵاتمان بەم بۆنە خۆشەویستەوە لـە گەرمـەی خۆشی‌یەکانـی گەلەکەمانەوە سەرهەڵ دەدا کە لە خۆشی پەیمانی کـاری نەتەوەیی هاوبەشی نێـوان هەردوو وڵاتی عێراقو سوریای براو هاوبەشی کردنی هـێزە چەکدارەکانمان لە پتەوکردنی ئەم ئەرکە گەورانەدا دەژی کە سەرکردایەتی سیاسی حزبو شۆڕش پێی سپاردوونو کـە ئەوانیش ئاڵای تێکۆشانیـان بەرزکردۆتەوە بۆ پاراسـتنی دەسکەوتـە نەتەوەیـیو نیشتمانی‌یەکانمان وەك بەشێك لە ئەرکی داهاتوومان لە بەرەی ژووروودا .

سەبارەت بە گرتنی فەرمانبەرێکی عیراقی لـە میسر :

عیراق بەتوندی ناڕەزایی دژی ئەم کارەی حکومەتی میسر دەردەبڕێ

وەزارەتی دەرەوە یاداشتێکی توندی دا بە حکومەتی میسر ، سەبارەت بە گرتنی بەڕێـز سعدون حسن زعرون کـە فەرمانبـەری لقی چاودێری-کردنی کاروباری عیراقە لـە میسرو داوای کرد بەربدرێو بەگورجی بنێردرێتەوە بـۆ نیشتمان .

وەزارەت لە بەیاننامەیەکدا کـە رۆژی چوارشـەممەی رابوودوو دەری‌کرد بەنـدو باوەکانی کاربەدەستانی میسری بەدرۆ خستەوە کە گوایـا بەرێز زعرونو خێزانەکـەی داوای بەناهێندەیەتی سیاسی- یان کردوەو میسریش داواکەی قبوول‌کردون . هەروەهـا وەزارەت دووپاتی کردەوە کـە کاربەدەستانی عیراق بەلـگەی تەواویان بەدەستەوەیە کـە بەزۆرو دوای ئازاردان ئـەم داوایە لە فەرمانبـەری ناوبراو وەرگیراوە کە ئەمەش پێچە- وانەی یاسـاو نەریتی نێو دەوڵەتانەو پێچـەوانەی سروشتی پەیوەندیی نێـوان رۆڵەکانی گەلی عەرەبی هەردوو وڵاتی عیراقو میسرە .

هەروەها سەرۆکی لقـی چاودێری کـردنی کاروباری عیراق لە میسر بەڕێز عبـد الجبار عمر رای گەیاند کـە هەموو ئـەو بەندو باڵێرەی قسەکەری رەسمی میسـر سەبارەت بـەم مەسەلەیە بڵاوی کردەوە ، هیچی وانیـەو وتی دوای هەوڵدانی لقەکەمانو باڵوێزخانەی تونس لە قاهیرە کە کاروباری وڵاتەکەمان لەوێ سەرپەرشتی دەکا ، کاربـەدە- ستانی میسر دووپاتیـان کردەوە کە ئەوپەڕی توانایـان بەکاردێنن بۆ دۆزینەوەی ئـەو هۆیانەی کە بوونەتە مایـەی شاردنەوەی فەرمانبەرەکـەو وتیان بە هاوکاری لە گـەڵ ئێوەدا ، ئەی دۆزینـەوە ، هەروەها ئاگاداریان کردین کە بۆ ئەم مەبەسە پەیوەندیـان لە گـەڵ هەموو خەستەخانەو بەشەکانی پۆلیـسدا کردوەو کەچی سـەعات دەی دووشە- ممەی رابوردوو باڵوێزی تونس ئاگاداری کردم کە فەرمانبەرە- کەمان داوای پەناگرتنی خۆیو خێزانەکەی لە حکومەتی میسر کردوە . وتی منیش بەرامبەر هەواڵەکە سەرسام بووم .

لەلایەکی ترەوە راگەیەنرا کە سەرۆکی لق لەگـەڵ وەکیلی وەزارەتی دەرەوەی میسـردا کۆبۆتەوەو داوای کردوە کـە زامنی پاراستنی دیپلۆماسی‌یە عیراقی‌یەکان بکرێو بە تایبەتی خێزانەکانیانو ئاگاداری کردوە کە ئەگەر حکومەتی میسـر ناتوانێ بیانپارێزێ واناچـار دەبین خێزانی فەرمانبـەرە- کانمان بنێرینەوە بۆ عیراق .

ئەنجامی هەڵبژاردنەکەی یەمەنی دیموکرات

سـەرۆکی ئەنجـومەنی دیموکـرات کـە دەستووری سەرۆکایەتیو وەزیرانی یەمەنی وڵاتەکەی مافـی بەڕێوەبردنی سەرۆکایەتی دەوڵـەتی بـۆ دیاری‌کردوە ، رای‌گەیاند کـە لەو (١٧٥) کەسەی بەشداری یان لە هەڵبژاردنەکەدا کردبوو (١١١) کەسیان بۆ ئەنجوومەنی بەرزی گـەل هەڵبژێرراونو ناسراوترینی ئەوانەی کە لـە هەڵبژاردنەکەشدا دەرچوون ، بریتین لە عبدالفتاح اسماعیل ئەمینـداری گشـتی پارتی سۆشیالیستو علی ناصر محمد سـەرۆکی ئەنجـومەنی سەرۆکـایەتیو ئەنجـومەنی وەزیران ، لەگـەڵ ئەندامانی مەکتـەبی سیاسیو لیژنـەی مەرکـەزی پارتی سۆشیالیستی یەمەن .

لەلایـەکی ترەوە پـارتی سۆشیالیستی یەمەنو وەفدێکی حزبۆ هەنگاریا لە بەیاننامەیەکی هاوبەشدا کە بەیەکەوە لەعەدەن دەریان کـرد ئـەو گفتوگۆ سازاندنانەیان تاوانبار کرد کە ئێستا لەنێوان رژێمی ساداتو زایۆنی دوژمنـدا بەڕێوەدەچێو هەردوولایان دووپاتیان کردەوە کـە هەر رێککەوتنێك لـەم گفتوگۆکردنەدا سەرهـەڵبدا ، ناتوانێ ئاشتی‌یەکی عادیلانـە لەناوچەی عەرەبیدا بێنێتەدی .

خۆپێشاندەران لە گۆیانا داوای دەرخستنی نهێنی خۆ کوشتنە تیکڕایی‌یەکە دەکەن

ئاژانسی رۆیتەر لـە جۆرج تاون ، رای گـەیاند کـە خـەڵکێکی زۆر بـە خۆپێشـاندانێکی گـەورە بەشەقامـەکانی جـۆرج تاونی پایتەختی گۆیانەدا خولاونەتەوە و داوایان لە حکومەت کـردوە پەردە لەسەر نهێنی‌یەکانی ئەو خۆکوشـتنە تێکـڕایی‌یە هەڵبداتەوە کە « ٩١٤ » کەسی سەر بەکۆمەڵەیەکی ئایینی تێداچوون. بەڵام پۆلیس بەرەنگاری خۆپێشـاندانەکە وەسـتاوەوگـورزی بـۆ بڵاوەپێکردنی خۆپێشاندەرەکان خستەکار .

ئەوەی شایانی باسـە ئـەم قەسابخانەیە لە هەژدەی مانگی رابوردوودا لە ئەنجامی کوشتنی ئەندامێکـی ئەنجـومەنی کۆنگرێسی ئەمەریکادا رووی‌دا کە لەو کاتەدا سەری لەگۆیانا ئەدا .

لەبارەی ئـەم قەسابخـانە سەبرەوە گـەورە پسپۆڕانی زانیـاری نەخۆشی‌یەکـان لەگۆیانا کە دکتۆر لیزلی مۆتۆی ناوە ، دووپاتی کردەوە کە ئەم خەڵکە بەکوشتن مردوونو هیچ یەکێکی ئەم تایەفە ئاینی‌بـە بەخودی خۆی نەمردوە .

سەعات دوانـزەی نیوەڕۆی شەممەی رابوردوو بەڕێز صدام حسین جێـگری سـەرۆك ئەنجومەنـی سەرکردایەتـی شۆڕش لە مەکتەبی رەسمـی خۆی لە بینای ئەنجوومەنـی نیشتمانـی ، پێشوازی بەڕێـز فرانجۆهێر لیفتچ ئەندامـی لیژنەی مەرکەزیی کۆمەڵـەی کۆمۆنیستانی یۆگوسـلاف وەزیری ناوخۆی کردو لـە چاوپێکەوتنەکەدا کـە هاوڕێ سعدون شاکر ئەندامـی سەرکردایەتی قوتری حزبـی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئەندامـی ئەنجومەنـی سەرکردایەتی شۆڕشی تێـدا ئامادەبوو ، بەڕێز هیر لیفتـچ خۆشحاڵی قووڵی‌خۆی سەبارەت بە سەردانی لە عیراقو ناوەدانی بە چاوپێکەوتنی جێگری بەرێزوتێگەیشتنی لەو راپەڕینـە سەرتاپاگیری‌یەی کـە وڵات بەخۆیەوە دەبینێ ، دەربڕی .

ئا٠د٠ع٠

بەرێز صدام حسین پێشوازی وەزیـری ناوخۆی یوگسـلاف دەکا

خۆپیشاندان لـە هیندسـتان بـۆ ناڕەزایی دەربڕین دژی گرتنی خاتـو ئەندیرا گاندی

ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لەنیودلهی‌یەوە رای گەیانـد لایەنگیرانی خاتو ئەندیـرا گاندی سەرەك وەزیرانـی پێشووی هیندستان لە چەنـد ناوچەیەکـی وڵاتدا دژی بەندکردنی خاتو ئەندیـرا خۆپێشاندانیان کـردوە ، خۆپێشاندانەکەش بەزۆری لەشارو ناوچەکانی بانلکورو نیودەلهیو پەنجابدا رووی‌داوەو پۆلیس گازی فرمێسك‌ڕشتنـی دژی خۆپێشاندەرەکان بەکارهێناوەو ژمارەیەکیشی لێ‌گرتوون .

لەناو پەرلەمانی هیندستـا- نیشدا -٧- ئەندامی سەر بە پارتی خاتو ئەندیرا مانیان لـە خواردن گرتووەو رایـان- گەیاندوە کەبینای پەرلەمان جێ ناهێڵن تاوەکو خاتو ئەندیـرا بەرنەدرێ .

لەلایەکی ترەوە ئاژانسـی یونایتدپرێس رای‌گەیاند کـە لایەنگیرانی‌خاتو ئەندیرالەشاری بۆمبایو ماهـاراشترا داوای مانگرتنیان‌کردوە بۆ ناڕەزایـی دەربڕین دژی گرتنەکەی .

ئەوەی شایانی باسە پۆلیسی هیندستان سێ شەممـەی رابوردوو بەپێی بڕیـاری پەرلەمان خاتو ئەندیرای گرت، ئەو گوناهەی دراویشەتـە پاڵی ئەوەیە کە کاتـێ بەڕێوەبردنی حوکمی وڵاتـی لەدەستدابووە ، دەسەڵاتـی حوکم بەڕێوەبردنی بەخراپـی بەکارهێناوە .

ئەو هەوڵانەش کە لـەم دوایی‌یەدا گەیشتوون ئـەو دەگەیەنن کە پۆلیسـی هیندستان (٥) هەزار کەسێکی گرتووەو گوللەی بە هـەوادا تەقاندوەو گازی فرمێسـك رشتنی بۆ بڵاوپێکردنـەوەی خۆپێشاندەرەکان بەکارهێناوە، بەڵام خۆپێشاندەرەکـان دەستیان‌کردوە بە ئاگرتێبە- ردانی پاسو ئۆتۆمبێلەکانـی هەروەها ئاژانسەکان لـە هیندستانەوە رایان‌گەیاند کە دوو چەکدار فڕۆکەیەکـی گواستنەوەو بەردەبارانـی پۆلیسەکان .

تەرزی بۆینگـ-٧٣٧- ی هیندستانیان فراندووە ،کاتێك کە فڕۆکەکە ویستویەتی لـە کەلکەتاوە بەرەو نیودەلهـی پایتەخت بچێ . وەك ئاژانسە- کان بڵاویان کردۆتەوە ، ئـەم دووکەسە دەمانچەیەکو بۆمبا- یەکی دەستی‌یان پێ‌بـووەو فڕۆکەوانەکەیان ناچار کردوە کە لەشاری نبارس کە کەوتۆتـە ولایەتی ئۆتار برادیشـس ، نیبشێنێتـەوە هەروەهـا هەواڵەکـان برادیشـس ، کردوەوە کە دوو فڕێنـەری فڕۆکەکە داوایان کردوە خاتـو ئەندیرا گاندی‌سەرەك وەزیرانی پێشووی هیندستان بـەر بدرێو کۆنفرانسێکی رۆژنامە نووسییش بە ئامادەبـی موراجی دیسای سـەرەك وەزیرانی هیندستان لەگـەڵ حاکمی ولایەتی ئۆتاربرادیشدا ببەسترێ .

سـاداتو دوژمـن ئـەمجارە لـە برۆکسل تێهەڵدەچنەوە

ئاژانسی دەنگوباسی عیراقو ئاژانسەکانی‌تر لە بروکسلەوە رایان‌گەیاند کە سایرۆس ڤانس وەزیری دەرەوەی ئەمەریـکا دوێنێ لە ژنیڤەوە گەیشتۆتـە بروکسل ، بۆ ئەوەی لەگـەڵ سەرەك وەزیرانـی رژێمـی سادات مصطفی خلیلو وەزیری دەرەوەی زایۆنی دوژمن مۆشی‌دایاندا کۆبێتەوە بە ئامانجـی ئەوەی کە وتووێژەکانی سازان دەست پێ بکاتەوەو پەیمانـی رێککەوتنی نێوان هەردوو لایان مۆربکرێ .

ئەوەی‌شایانی باسـە رۆژی شەممەی رابوردوو سـەرەك وەزیرانی رژێمی سادات لەگەڵ وەزیری دەرەوەی دوژمنـدا کۆبۆوەو ئـەو کۆبوونەوەیەش شتێکی چاوەڕێ‌کراو نـەبوو ، چونکە بڕیار وابوو ڤانسو مصطفی بەیەکەوە گفتوگـۆ بکەنو هەروەها ڤانس‌ودایانیش ئنجا دوای ئەمە ڤانس‌لایەنەکانی وتووێژەکە بۆ خوانێکی شەوی بانگهێشتن دەکا .

لەبەر ئەوەی کە ڤانس لـە هاتنەکەی ئەم دواییەدا بـۆ ناوچەکە سەرکەوتوو نەبـوو ، چاودێری‌کەران بەلایەوە وایـە کە کۆبوونەوەی بروکسل کـە بە پەلە نەخشەی بۆ کێشراوە، ئەوە دەنوێنێ کـە هەردوولا ئامادەن چاو بە هەڵوێستەکانی خۆیاندا بچنەوەو گورج دەست بە وتوویژکردن بکەن .

Institut Kurde de Paris

زایۆنی دوژمن ئەفەدای سەرلەنوێ داگیرکردنەوەی خوارووی لوبنانی دەدا

فەرەنسا ناڕەزایی خـۆی بەرامبـە دەستدرێژی کردنی زایۆنیزم دەردەبڕێت

بێروت – ٢٣ – ئا٠د٠ع٠ ئاژانسەکان : ئەو بەڵـگانەی لەخوارووی لبنان هەرکەوتوون ئەوە دەست نیشان‌دەکەن کە ئەو جـموجوولە گەورەیەی زایونیزمەکان لە سنوری فەلەستین بەرامبەر رۆخی خواروو دەی‌نوێـنن ، دیاردەی ئەوەیە کە پێش تـازەکردنەوەی مـاوەی مانەوەی هێزی دەوڵەتان لە لبنـاندا ، پەلاماری ناوچەکـانی خوارووی لبنان‌بدات .

راپۆرتی رۆژنامەکانی ئـەم بەیانی‌یە ئەوەیان نیشان‌داوە ، کە سێ گەمی‌ی جەنگیـنی سەربەدوژمن ویستویانە بەناو بەشە ئاوی دەریایی سەر بـە لبناندا تێپەڕن ، بەڵام هـێزی بەرگری رۆخەکانی سەر بـە هێزە هاوبەشەکان بەتوندی دەستیان لێ وەشاندوەو ئـەو گەمیانەیان ناچارکردووە کـە بەرەو پانایی دەریا هەڵبێن .

راپۆرتەکان ئەوەشیـان راگەیاندوە کە پتر لە«١٥»زرێلی سەر بە هێزەکانی زایونـیزم دوێنێ لەرێگای «کفر کـلا»ی سەر سنوورەوە چوونەتـە قەسەبەی مرجعیون ، لـە کاتێکا پاپۆرو گەمی‌یەجەنگێکانی دوژمن لە بەشە ئاوی دەریـای سەر بە لبناندا ژمارەیان پـتر دەبێتـە .

هەروەها ئەو راپۆرتانـە ئەوەشیان باس‌کردووە کـە هێزە «یەمینێکانی» لبنـان کـە لە خوارووی لبنـان بنکەیـان کردووە هەرەشەیەکی ناردووە بۆ هێزەکانی نەرویج کە سـەر بە هێزی دەڵەتانە بـۆ ئەوەی بنکەکانیان لە ناوچەی العرقوبو گوندی کفرسوبادا چـۆڵ بکەن .

دکتۆر سلیم الحص وەزیـری دەرەوە فۆادبطرس‌دا کۆبۆتەوە٠ وە بەشێوەیەك باسی ئەوەیـان راگەیاندووە کە مەسەلـەی خوارووی لبنانو مەترسی دۆخی ئەو ناوچەیە بە تایبەتـی دوای دەست درێژی‌یە کردنەکەی ئەم دوای‌یەی زایونیزمی دوژمـن گەورەترین مەسەلەیەك‌بووە کە لەو کۆبوونەوەیەدا باس‌کراوە٠

هەروەك گفتوگۆ لەبارەی ئەو هەنگاوانەوە کراوە کە حکومەت لەمەوپاش دەیانێت بە تایبەتی دوای ئامۆژگاریکانی ئەنجومەنی نەواب بەوەی کە بڕیارەکانـی (بیت الدین) جێ‌بەجێ بکرێتو وادابنرێت کە رێگایەکی راستە بۆ چارەسەرکردنی تەنگـو چەڵەمەی لبنان .

● چالاکی‌یەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی .

هەروەك بزوتنەوەی نیشتمانی لبنان ئەوەی راگەیاندوە کـە ئێستا خەریکی خۆئامادەکردنە بۆ هەرەوەزیکی سیاسـی گەورە لە پێناوی پارێزگـاری- کردنی خوارووی لبنان لـەو مەترسیانەی دەورەیـان داوە، هەروەك داوایان لە حکومـەت کردووە کە سەبارەت‌بەخوارووی لبنانو تازەکردنەوەی مـاوەی مانەوەی هێزە دەوڵەتێـکان هەڵوێستێکی روونو ئاشکـرا نیشان بدات .

● رۆژنامەکانی سوریا ..

وە لە دیمەشق رۆژنامـەی «الثورە» لە ژمارەی ئەمرویـدا نووسیویەتی : کە دیاری‌کردنی کاتی دەست درێژیکـەی ئەمجارەی زایونـیزم هەروەك جارەکانی پێشوی ئەوە سـاغ دەکاتەوە کـە زایونیزم کـە راستەوخۆ وەیا لە رێگای ئەڵقە لە گوێکانەوە بۆ تێکدانـی ئاسایشی لبنان دەستدرێـژی دەکـات .

● رۆژنامەکانی ئوردن .

وە لە عەمان رۆژنامـەی «جورن – تایمز» کە بەزمانـی ئینگلیزی دەردەچێت لـە ژمارەی ئەمرۆیدا نووسیویەتی دەڵێت : کە «ئیسرائیل» خۆی بۆ ئاشتی ئامادەناکات بەڵکـو خـۆی بـۆ شەرێکی‌تر ئامادەدەکات وە ئامادەشە ئەگەر پێویست بکات لە لبناندا ئەو شەڕە دەست‌پێ‌بکات .

وە لە پاریسی‌یش رۆژنامە- کانـی فەرەنسا ناڕەزایـان بەرامبەر ئەو دەست درێژیـە دەربڕیوە کە فڕۆکەکانـی زایونیزم کردویەتی‌یە سـەر دەوارنشینە فەلەستینێکانـی خوارووی لبنان لـەم بارەیەوە وەزارەتی دەرەوەی فەرەنسـا لە بەیاننامەیەکدا ئـەوەی روون‌کردۆتەوە کـە ئـەم دەستدرێژیە مایە نیگەرانـی فەرەنسایە .

● الشاعر لە خەستەخانـە دەردەچێت ..

وە لەلایەکی ترەوە باڵوێزی سعودی لەلبنان فەریق علـی الشاعر خەستەخانەی زانکـوی ئەمەریـکای بەجێ‌هیشتووە ، دوای ئـەوە بۆ چارەسەرکردن دوو هەفتە لەو خەستەخانەیەدا کەوتبـو .

● کۆبوونەوەیەکی سـێ قۆڵـێ ..

وە لەلایەکـی ترەوە ئەمڕۆ سەرۆکی لبنان الیاس سرکیس لەگەڵ سەرۆکی حکومـەت

لە بوروسکەیەکدا بۆسەرۆکی فەرماندەو بەرێز صدام حسین :

عیراقی شۆڕش تاقیکردنەوەیەکی پێشکەوتووە لە بواری پەروەردەکردنی منداڵدا

بەشداریکەرانی کۆڕی دیراسی عەرەبیی یەکەم لە بارەی بەرنامەی منداڵەوە لە تەلەفزیۆنە عەرەبیەکاندا دووپاتیان کردەوە کە باوەڕنامەی کاری نەتەوەی هاوکۆیی نێوان عراق و سوریا دەستەبەری جێبەجێکردن ودروستکردنی رێ و شوێنی ساغ و بەجێیە بۆ بەختیاری منداڵ کە بەرەو بەدیهێنانی یەکیەتی نەتەوە مەزنەکەمان بچێ ·

ئەمە لەو بروسکەیەدا وتراوە کە ئەو بەشداریکەرانە ناردویانە بۆ سەرۆکی بەرێز احمد حسن البکرو بەرێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆتایی کۆبوونەوەکانی کۆڕەکەیاندا ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :ـ

ئێمە وەفدەکانی نیشکەرانی بەرنامەکانی منداڵان لە تەلەفزیۆنەکانی عەرەبدا بۆ کۆڕی عەرەبی یەکەمی بەرنامەکانی منداڵە عەرەبەکان کۆبووینەتەوە کە مەڵبەندی عەرەبی بۆ لێکۆڵینەوەکانی گوێگران و بینەران لە بەغدا لە ژێر دروشمی « لە پێناوی ستراتیژیەتێکی عەرەبی یەکگرتوو بۆ بەرنامەکانی منداڵان لە تەلەفزیۆندا کە دەستەبەری چەسپاندنی یەکیەتی بیرکردنەوەی منداڵانی نیشتیمانی عەرەب بێ و بەرەنگاری هێرشی دوژمنانەی رۆشنبیری بێ» مایەی شانازیە بۆمان کە بۆ سیادەتتان و گەلی مەزنمان لە عراق بەرزترین وێنەی رێز دەربڕین بۆ ئەو چاودێری و رێزەی کە لێمان نراون ·

هەروەها بە چاوی بایەخەوە ئەنواڕینە ئەو چاودێریە زۆرەی کە شۆڕش لە عراقدا دەیدا بە منداڵان ، دروستکەرانی دوا رۆژی پرشنگداری عەرەب، بە جۆرێك کە بوە بەونەیەك کە دەبێ چاوی لێ بکرێ و تاقیکردنەوەیەکی پێشکەوتە بۆ وڵاتە پەرەستێنەکان لە مەیدانی خزمەتگوزاری منداڵان و چاودێری کردنیان و پەروەردەکردنیان بەشێوەیەکی ئینسانی بەرز بە جۆرێك کەمنداڵەکانمان لە وڵاتە عەرەبەکاندا سوودی لێ دەبینن بە تایبەتی ئەو گۆڤارو رۆژنامەو کتێبانەی منداڵ کە لە عراقدا دەردەچن ·· هەر وەها پیرۆزبایی لە گەلەکەمان لە هەردو وڵاتی عراق و سوریاو لە هەموو نەتەوەی عەرەبمان دەکەین بەبۆنەی دەرچوونی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەشەوە کە جێبەجێ کردنی رێ و شوێنێکی ساغ و بە جێ بۆ منداڵیەتێکی بەختیار دێنێتە دی بەرەو بەدیهێنانی یەکیەتی نەتەوە نەمرەکەمان ··

هەر وەها پیرۆزبایی ئەو کارە مەزنەتان دەکەین ، کاری دەرکردنی یاسای سەلامەتی رمانی عەرەبی و جێبەجێ کردنی کرداری مەزنی دەستکردن بە لە ناوبردنی نەخوێندەواری و بە زۆر فێرکردن ، بە شێوەیەکی توندو بێ پەرواو پەیمان بە نەتەوەکەمان دەدەین کە بەرەو پێشەوە لە رەوتدابین لە پێناوی بەکارهێنانی بەرنامەکانی منداڵان لە تەلەفزیۆندا بۆ دروستکردنی نەوەیەکی بڕوادار بە عەرەبایەتی خۆی و پەیوەندیدار لەگەل کەلەپووری نەتەوایەتیداو خاوەن بەهاو وێنەی بەرزکە لەمێژووی نەتەوەکەمانەوە هەڵقوڵابێ و لەگەل ئاواتەکانی گەلەکەمان و لە راپەڕینی تازەیدا بگونجێ ·

ئەوەی شایانی باسە ، کۆڕی دیراسی عەرەبی یەکەم بۆ بەرنامەکانی منداڵان لە تەلەفزیۆنەکانی عەرەبدا دووپاتی کردەوە کە پێویستە بایەخ بدرێ بە بەها نەتەوەیی و ئەخلاقی و ئینسانیەکان لای منداڵ ·

ئامۆژگەیەك بۆ پیشە تەندروستیەکان لەهەولێر ·

دەزگای گشتی فێرکردن و مەشق کردنی تەندروستی لە وەزارەتی تەندروستی بڕیاریدا ئامۆژگەیەکی نوێی پیشە تەندروستیەکان لەم ساڵی خوێندنەدا لە پارێزگای هەولێر بکاتەوە ·

ئەم ئامۆژگەیە چوار بەشی خوێندنی تێدا دەبێ کە بریتین لە یاریدەدەری دوکتۆرو یاریدەدەری خۆپاراستن و یاریدەدەری دەرمانگەو نەخۆشەوانی ·

کۆڕی سیاسی و رۆشنبیری لەسلێمانی

لقی مەکتەبی ئافرەتانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی سەر بەیەکێتی گشتی ئافرەتانی عراق لە پارێزگای سلێمانی بڕیاریدا زنجیرەیەك کۆڕی رۆشنبیری و سیاسی لە سەرەتای ئەم هەفتەیەوە بگرێ·

بابەتی ئەم کۆڕانە بریتین لە ئەم سەرو ئەوسەری مێژویی باوەڕنامەی کاری نەتەوەیی نێوان عراق و سوریاو واقیعی وەزعی سیاسی بەدرێژەی ساحەی عەرەبی و ئەم سەرو ئەوسەری نەخشە ئیمپریالی و زایۆنیەکان بۆ بەراویژکردنی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی عەرەب و پاکۆدانی بەرگری فەلەستینی بۆ داچەسپاندنی داگیرکاری زایۆنی لەسەر سەرزەمینە عەرەبیەکان جگە لە شەرحکردنی یاسای هەرەوەزی نیشتیمانی سەرتاپاگیر بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری ·

پرۆژەی نوێی خزمەتگوزاری لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی ئیش و نیشتەجێ کردنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەم مانگەدا ژمارەیەك پرۆژەی جۆراوجۆری خزمەتگوزاری بۆ جێبەجێ کردن داوە بەقۆنتەراتچی کە هەموو ناوچەکە دەگرێتەوەو خەرجی خۆی دەدا لە ملیۆنێك و (٣٤٦) هەزار دینار ·

ئەم پرۆژانە کە لەماوەی (٦) مانگەوە تا (١٨) مانگدا جێبەجێ دەکرێن بریتین لەدروستکردنی قوتابخانەیەکی ناوەندی (١٢) پۆل و وەرشەی کارو پشتیرو عەمارگەو تاقیگەیەك بۆ بەخێوکردنی پەلەوەر لەئەسکی کەلەك و مەڵبەندێکی لاوان لە رانیەو نەخۆشخانەیەك لە هەڵەبجەو دەخانوو بۆ پزیشکەکان لەناوچەکانی سمێل و سەر سەنگ و زاخۆو سوارەتوکە لەپارێزگای دهۆك ·

بەرێز خالد عبد عثمان وچەند ئەمیندارێکی گشتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی پارێزگای سلێمانی بەسەردەکەنەوە

بەرێز خالد عبد عثمان وەزیری دەوڵەت بۆ کارڕێخستن لەگەل دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا رۆژی سێشەممەی رابردوو سەردانێکی رەسمی کرد بۆ پارێزگای سلێمانی و لەم سەردانەدا بەرێزان محمدامین محمد احمد جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی راپەڕاندن و موسی عبدالصمد ئەمینداری گشتی پەروەردەومحمد زێوەر شریف ئەمینداری گشتی تەندروستی وشیروان علی امین ئەمینداری گشتی رێگاوبان و سیروان عبدالله ئەمینداری گشتی دارایی لە گەڵدابوو

وەزیری بەرێز لە دیوانی پارێزگادا لەگەل بەرێز جعفر عبدالکریم حسین جێگری پارێزگاری سلێمانی و هاورێ عبدالزاق فارس ئەمینداری سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست کۆبوەوە باسی پێداویستی و گیروگرفتی پارێزگاکەیان کردو ئەوەی دووپات کردەوە کە پەلە بکەن لە دامەزراندنی هاوولاتیانی دێ بەعەسریەکانی پارێزگاکەو ئەو رێگاو بانانە چاك بکەنەوە کە باران تێکی داون و بڕیاری دا هەرچی پێویستیەك هەیە بەم زوانە جێبەجێبکرێن · هەروەها بەرێز محمد زێوەر شریف ئەمینداری گشتی تەندروستی باس ئاوی خواردنەوەی شاری سلێمانی کردو داوای کرد کە شارەوانی سەرۆکایەتی تەندروستی سلێمانی هەوڵ بدەن پێکەوە ئەو ئاوە بگەیەننە باشترین شێوەی پاك و خاوێنی و لەم مەبەستەدا مەوادی کیمیایی بەکاربهێنن ·

هەروەها بڕیاردرا کە شارەوانی سلێمانی برەوی پێ بدرێ و گۆڕانکاری تێدا بەدی بهێنرێ ·

وەزیری بەرێز باسی چۆنیەتی جێبەجێکردنی هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواری کردو داوای ئەوەی کرد کە دلسۆزانە هەوڵی جێبەجێکردنی هەموو لایەنەکانی بدرێ دوای ئەوە وەزیری بەرێز جێگری پارێزگارو ئەمینداری شوعبەی سلێمانی و ئەمینداره گشتیەکان بە سەردانێك چوونە دێیە عەسریەکەی زەڕایەن و لەوێش لەگەل هاوولاتیاندا کۆبوونەوەو بە شێوەیەکی گشتی گوێیان لە گیروگرفت و پێداویستی هەموو هاوولاتیان گرت و بڕیاری جێبەجێکردنی هەموویان داو بەرێز قایمقامی دەربەندیخان بەگشتی باسی چۆنیەتی ژیان و هەلس و کەوتی هاوولاتیانی بۆ کردن ، لەکۆتاییدا وەزیری بەرێز وتی : ئێمە هاتوین بۆ ئەوەی گیروگرفتەکانتان بزانین و سەرکردایەتی سیاسی بایەخێکی تەواو بە ئێوەو بە هەموو لایەکانی ژیانتان دەدات · خوا یاربێ هەمووتان لەسەر کاروباری دروستن و هەرکەسە بە گوێرەی توانای خۆی دانەمەزرێنین · دوای ئەوە وەزیری بەرێز چوە قەزای کەلاربۆ سەردانی ئەومسالۆ خێزانانەی کە بە لافاوی ئەم هەفتەیە زیانیان لێکەوتبوو لەوێش لەگەل بەرێز قایمقامی کەلارو سەرۆکی ئەنجومەنی گەل و نوێنەری جوتیاران کۆبوەوەو گوێی گرت لەباسی پێداویستی و گیروگرفتەکانیان و بڕیاری جێبەجێکردنی داو وتی هەرچی ناتەواویەکتان هەیە ئێستا بەگشتی بیانخەنە رو بۆ ئەوەی هەوڵبدەین لە کورترین ماوەدا هاوجێبەجێ بکەین · ئەمەو بڕیاری دا کە لەوناوچەیەدا پرۆژەی بەخێوکردنی ئاژەل و کارگەی فەرش چنینی بکرێتەوە هەروەها وتی پرۆژەی ئاو خواردنەوەی کەلارمان داوەبە قونتەرات بە (٨٠) هەزار دینارو وە بۆ نەهێشتنی بێ ئاوی بڕیار وایە هەر لە سبەینێوە دەستبکرێ بە هەڵکەندنی بیری ئرتیوازی پێویست تا پرۆژە ئەسلیەکە تەواو ئەبێ ،دوای ئەوە وەزیری بەرێز لە پێداویستیەکانی کەلار کۆڵیەوەو بڕیاری داکە پێویستە برەو بدری بە شارەکەو لەکۆتایدا وەزیری بەرێز لەگەل هاوولاتیەکاندا کۆبوەوەو دوانێکی بۆ دان و وتی : سلاوی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکرتان پێ رادەگەیەنم و هیوادارم هەردەم لەم جۆرە رووداوانە دووربن و ئێمەش خۆمان بە خاوەنی ئەوکارە ساتە ئەزانین و لەگەل ئێوەدا ئەژین و هاتوین کە هەموو پێویستیەکانتان بۆ جێبەجێ بکەین هەرچیتان بویت ئامادەین بۆتانی جێبەجێ بکەین ·

بەتەلەفون لە حمە سعید حمە کریم

ساڵی ئایندە :

گەورەترین پرۆژەی نیشتەجێ کردنی پیشەیی لە وڵاتدا دەستپێ دەکرێ

وەزارەتی پیشەسازی وکانزاکان لەساڵی ئایندەدا دەست دەکا بە جێبەجێکردنی گەورەترین پرۆژەی نیشتەجێکردنی پیشەسازی لە وڵاتدا کە بریتیە لە (١٥) هەزارو (٩٦٩)یەکەنیشتەجێکردن و بەسەر پرۆژە پیشەسازیەکانی هەموو وڵاتەوە دابەش دەکرێ ·

بەرێز محمد عایش ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری پیشەسازی و کانزاکان لە قسەیەکدا بۆ (ئا·د·ع) وتی ساڵی ئایندە گۆڕانێکی گەورە بەخۆیەوە دەبینێ لە بواری دروستکردنی یەکەی نیشتەجێکردندا لەبەر تیشکی ئەو کارانەی کە وەزارەت بۆ پەلە کردن لە دروستکردنی هۆیەکانی نیشتەجێکردندا کردویەو لەمەیدانی زیاتر پەرەدان بە بینای ئامادە ·

هەروەها وتی لەمە شەش هەزارو (٥٠٠) یەکەی نیشتەجێ کردن لە لایەن دەزگای گشتی نیشتەجێکردنی پیشەسازیەوە جێبەجێ دەکرێ وپرۆژە پیشەسازیەکانی پارێزگاکانی بەسرەو ذیقارو قادسیەو میسان و دیالە دەگرێتەوە ·

● هەروەها بەرێز عایش رایگەیاند کەوا لەم دواییەدا عەقدێك ئیمزا کراوە بۆ جێبەجێکردنی هەزارو (٥٠٠)یەکەی نیشتەجێکردن لەو یەکانەی کە دەزگاکە بە خەرجی (١٤) ملیۆن و (٢٥٠) هەزار دینار بۆ نیشتەجێکردنی کارگەرانی پرۆژەکانی ئاسن و پۆلا وپیتروکیمیاویات و پەینە کیمیاویەکان لە (خورالزبیر)ی پارێزگای بەسرە دابناوە ·

هەروەها پەنجەی بۆ ئەوە درێژکرد کە یەکەکانی تری ئەم پرۆژەیە کە ئومێدوایە لە کۆتایی ساڵی (١٩٨٠)دا جێبەجێبکرێ ، بەم زوانە تەندەریان ئاشکرا دەکرێ و دەدرێن بە قۆنتەرات تا بە شێوەی بینای ئامادە دروست بکرێن ·

دەزگای گشتی کانزاکانیش لەم خانو دروستکردنەدا بە دروستکردنی دوو هەزارو (٦٠٠) یەکەی نیشتەجێ کردن لە هەردو ناوچەی القائم و عکاشات لەپارێزگای انبار بە خەرجی (٤٠) ملیۆن دینار بۆ نیشتەجێکردنی ئیشکەرانی پرۆژە پیشەسازیەکانی ئەوێ بەشداری دەکات ·· لە کاتێکدا دەزگاکانی تری وەزارەتی پیشەسازی وکانزاکان دروستکردنی یەکەکانی تری نیشتەجێکردن دەگرنە ئەستۆ بۆ نیشتەجێ کردنی ئیشکەرانی خۆیان ·

بە بۆنەی کونگرەی یەکەمی کشتوکاڵیەوە بۆ ناوچەی ئۆتۆنۆمی :

بەرێز محمد صدیق محمود ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی کشتوکاڵ وزەوی سازی لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەربارەی نەخشەی کشتوکاڵی ساڵی داهاتوو بۆ رۆژنامەی «هاوکاری» دەدوێ

پ ئایا بەستنی کۆنگرەی یەکەمی کشتوکاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا چ بایەخێکی هەیە ؟

و ـ بەستنی کۆنگرەی یەکەمی کشتوکاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ، لە چوارچێوەی ئەو بایەخپێدانە گەورەیەوە هاتۆتە کایەوە کە سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش لە وڵاتەکەماندا ئەیدا بە دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی ·· ئەم بایەخپێدانە لە مەیدانی کشتوکاڵدا بە ئاشکرا رەنگی داوەتەوەو بەتایبەتیش لە دوای ئەو یارمەتیە بێسنورە کە لە لایەن بەرێز عزة ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای کشتوکاڵەوە بە دەزگا کشتوکاڵیەکانی ناوچەکە دەدرێ · کۆنگرەی یەکەمی کشتوکاڵیمان لە ناوچەکەشدا بەشێکە لەو بایەخپێدانە ·

کۆنگرە کشتوکاڵیەکان ئاوڕدانەوەیە لە جموجولە کشتوکاڵیەکان و دەستنیشانکردنی ئەو هۆیانەی کە ببوونە کۆسپ و تەگەرە لە بەجێهێنانی نەخشەکاندا ·· هەروەها سەرنجدانێکە لە پاشەرۆژی بەرهەمهێنانی زەوی وزارو ئاوو هەموو لایەنەکی تری کشتوکاڵ بە شێوەیەکی چاکتر لە چوارچێوەی ئەو سنورەی کە سەرکردایەتی کەرتی کشتوکاڵ کێشاویەتی بۆ پێشخستنی رەوتی کشتوکاڵ و مسۆگەرکردنی هەموو پێویستیەکی گەلەکەمان لە بەروبوی کشتوکاڵ بۆ خۆراك و پێداویستیەکانی تری ژیان و بەکارهێنانی لە مەیدانی تردا ·

لەلایەکی ترەوە مەسەلەی خۆراك بۆتە مەسەلەیەکی ستراتیژی گرنگی جیهان و بەرەو ئەوە دەڕوا لەپاشەرۆژدا ببێتە داردەستێك لە دەستی ئەوانەی کە هەیانە دژی ئەوانەی کە لە رووی خۆراکەوە هەندێك هەژارن و دەستیان کورتە · لەبەر ئەوە بەستنی ئەو جۆرە کۆنگرانە شتێکی پێویستە بۆ گەیشتنە شێوازو بەکارهێنانی تەکنیکی تازە لە کشتوکاڵداو گەشەپێدانی و بەجێهێنانی فیکری شۆڕش دەربارەی بنیادنانی دێهاتی سۆشیالیستانە ··· ئامۆژگاریەکانی سەرکردایەتی کشتوکاڵیش بەپێی حیسابێکی وردو پوختە هەرئەو نەخشەیەی کێشاوە بۆ ئەوەی لەمەیدانی کشتوکاڵدا بەجێ بهێنرێ · لەبەر ئەوە کۆنگرە کشتوکاڵیەکان دەبێتە کردارێکی پەروەردەیی گرنگ و کار دەکاتە سەر بەجێهێنان و لێکدانەوەی هەموو نەخشەیەك کە لەمڕووەوە دانراوە · کۆنگرەی یەکەمی کشتوکاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەسکەوتێکی بەنرخە لە کرداری پەروەردەیی کشتوکاڵدا ·

پ ـ ئایا بۆ نەخشەی ساڵی داهاتوو بە پێی ئەوتوانایەی کە هەتانە ، دڵنیان کە بەسەرکەوتوویی بەجێ دەهێنرێ و تێکڕای بەرهەمی ئەو نەخشەیە لە ساڵی رابردوودا زیاتر دەبێ ؟

و ـ نەخشەی هاوینی ١٩٧٩ وزستانی ١٩٧٩ ـ ١٩٨٠ ئاواتی ئێمەیەو بە پێی بۆچوونی سەرکردایەتی کەرتی کشتوکاڵ هاتۆتە کایەوەو بەرای من ئەگەر هەموو پێویستیەك بۆ ئەم نەخشەیە ئامادە بکرێ دەتوانم بڵێم بەرهەمی لە نەخشەی ساڵی رابردوو زیاتر دەبێ لەبەر ئەوەی کادیرەکانمان لەدەزگا کشتوکاڵیەکانەوە زۆر بە گەرمیەوە بە پیریەوە دەچن ، ئەمە لە لایەك ، لە لایەکی ترەوە جووڵانەوەی جوتیارەکان بە پێی ناوەڕۆکی نەخشەکەو پەیڕەوی کردنی مەرجەکانی بۆتە یارمەتیەکی تر بۆ سەرگرتنی ئەو نەخشەیەمان ·

پ ـ دەوترێ هەندێ تەنگوچەڵەمە هەیە لە دابەشکردنی زەوی وزار لە هەندێ شوێندا ، ئایا ئەمە چۆن چارەسەردەکرێ ؟

و ـ بەرای ئێمە هیچ تەنگوچەڵەمەیەك لە دابەشکردنی زەوی و زاردا نییە تەنیا چەند حالەتێکی تاکە کەسی کەم نەبێ ئەویش لەمشوێنەکەوا چارەسەر دەکرێ ·· ئەوەی کە باس دەکرێ کە گوایە هەندێ تەنگوچەڵەمە لەم بوارەدا هەیە ، دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە هەندێ لە برادەرە جوتیارەکان کە بەکۆمەڵ زەویان وەرگرتوە دەیانەوێ بەشێوەیەکی تاکە کەسی زەوی وەربگرن و زەویەکەی بەسەرا دابەش بکرێ ، ئەم جۆرە دابەشکردنەش لەگەل فیکری هەرەوەزی ناگونجێ و ناتوانرێ بە شێوەیەکی فراوان ئامێری تازەی تیا بەکاربهێنرێ· هیوامان وایە لە رێگای رۆشنبیرکردن و هوشیاریەوە کە بەردەوام هەیە جوتیارەکان قایل بن کە لە دابەشکردنی زەوی وزار بەشێوەی کۆمەڵ کاربکەن و لە دواییدا هیچ قسەو باسێك لەم بارەبەوە نامێنێ ·

زادوق آدام
ئامادەی کردوە

«هاوکاری» وکۆمەڵانی خەڵک

● کاك احمد محمودرشید ـ پۆلی چوارەمی بەڕێوەبەرایەتی ئامادەیی بازرگانی سلێمانی : زۆر سوپاست دەکەین بۆ ئەو هەستە دڵسۆزانەیەی کە بەرامبەر ئەم رۆژنامەیە دەرتبڕیوە ، ئێمەش لەگەل تۆدا گەلێك لە «خۆزگەکان»ت دەڵێینەوە بەڵام چبکەین لەو جێیەی ئاو هەیە زەوی نیەو لەوجێیەی زەوی هەیەئاو نیە · ئێمەش دە ئەوەندەی تۆ حەز دەکەین هاوکاری نەك هەفتەی دوو جار دەرچێت بەڵکو بکرێ بە رۆژانەش بە راستی ئەمە ئاواتی هەموومانە چ ئێمەی دەستەی نووسەران و چ خوێنەرانی ئازیزو گەلی رۆشنبیری کورد · بەڵام کاکی خوم ، گیروگرفتی چاپخانەو کەمی ، بگرە زۆرجار نەبوونی، کادیری چاپکردنی کوردی لە ئیرادەی هەموو لایەك بەهێزترە ئەوەتە ئەم خۆزگە گەورەیەی هەمووومان هەر لە قووڵایی دڵدا بەزیندوێتی دەمێنێتەوە ·مەسەلەی دەرکردنی هاوکاری بە رەنگاورەنگ هەر بەندە بەم مەسەلەی چاپخانەیەوە · لەبارەی بابەتەکانی رۆژنامەکەوە ، ئێمە زۆر زۆرمان پێ خۆشە خوێنەرانی ئازیز رای خۆیانمان پێبڵێن ، رێنوێنیمان بکەن و چی یان بەلاوە باشترە ، بۆمانی دەرخەن تا بەگوێرەی توانا بتوانین رۆژنامەکە بە گوێرەی ئاواتی هەردولا ، ئێمەو خوێنەران ، دەرچێ تکایە لەم بارەیەوە ، تۆش بەش بەحالی خۆت ، درێغی لە هێشتنەوەی پەیوەندی بەردەوام لەگەل رۆژنامەکەماندا مەکەو هەمیشە بیروڕا نەرخەکانی خۆتمان بۆ بنوسە ·

● کاك احمد هەڵەبجەیی ـ پارێزگای دیالە

ئەوەی باست کردوە دەردێکە ئێمەش بەدەستیەوە ئەناڵێنین. ئێمە لای خۆمانەوە ، ئێمە زۆر هەوڵی چارەسەریمان داوە پشت بە خوا لە هەوڵدو انا کەوین تا چارەسەری ئەکەین ·

● کاك صلاح محمد ـ سلیمانی ·

نامەیەکی تریشت بەناوی صلاح بەرزنجیەوە لەمەولێرەوە بۆ ناردوین کە هەردوکیان لەبارەی قوتابخانە پیشەسازیەکانەوەن · ئێمە ماوەیەك لەمەوبەر هەندێ شتمان لەم گۆشەیەدا لەبارەی دوو قوتابخانەی پیشەسازیەوە بلاوکردەوەو تا ئێستا هیچ روونکردنەوەیەکمان لە هیچ لایەنێکی لێپرسراوەوە لەم بارەیەوە بۆ نەهاتوە ·

ئێمە وای بەباش دەزانین تۆ هەردوو نوسراوەکەت بکەیت بە یەك نوسراوی خەمت و بۆمانی بنێریتەوە تا ئەگەر پەسند کرا بۆتی بلاوبکەینەوە لەشوێنێکی تری ئەم رۆژنامەیەدا ·

● کاك حسن خلیل مولود ـ ئامادەیی کشتوکاڵی

«الطلیعە» لە بەکرەجۆ دوو نامەی بۆ ناردوین کە یەکیکیان لە بارەی هەندێ کەم وکوڕی ناحیەی بەکرەجۆ وەیەو ئەوی تریان لەبارەی هەندێ گیروگرفتی قوتابیانی ئامادەیی کشتوکاڵی (الطلیعە) ەوەیە ·

لە نامەی یەکەمیدا دەڵێ:ـ

١ ـ لە بەکرەجۆ کەم ئاویەکی یەکجار سەختەو خەڵك لە ئاوی بیر بەولاوە ـ کە پڕە لە میکرۆب و قوڕو خۆڵ ـ ئاویان دەست ناکەوێ ·

٢ ـ ئاناوەخانەی لێ نیە کە پیاو لەکاتی لێقەوماندا بتوانێ نانی لێ دەست کەوی بەتایبەتی، ئەوکەسانەی خەڵکی بەکرەجۆ نین وەکو قوتابیەکان و رێبواران و هی تر و نەبوونی نانەواخانە پەیوەندی بە نەبوونی ئاوی خواردنەوە هەیە ·

٣ ـ نەبوونی چێشتخانەی پاك وتەمیز ·

٤ ـ دەست نەکەوتنی ئۆتۆمۆبێل و پاسی دەزگای گواستنەوە لە نێوان سلێمانی و بەکرەجۆدا

٥ زۆربەی شەقامەکان قیرتاو نەکراون و قوڕن ·

لەنامەی دومیدا دەڵێ :

١ ـ قوتابخانەی ئامادەیی کشتوکاڵی «الطلیعە» هێشتا بەڕێوەبەری بۆ دانەنراوە ·

٢ ـ نەبوونی ژووری تەواو تا هەموو قوتابیەکان بگرێتە خۆی ·

٣ ـ نەبوونی کێلگەیەکی تاقیکردنەوە کە قوتابیەکانی دەرسی «علمی» تێدا بخوێنن ·

وێنە بۆ، پارێزگای سلێمانی و بەڕێوەبەری ناحیەی بەکرەجۆو دەزگای فێرکردنی پیشەیی ، بۆ ئاگاداری وچاوەڕوێی روونکردنەوەو وەڵامین ·

Institut Kurde de Paris

دوو میهرەجانی : بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەرو یەکێتی نووسەرانی کورد :

لە یادی شانزەی ساڵەی کۆچی دوایی گۆراندا

بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر

● شانزە ساڵ لەمەوبەر بە تەواوی لە ١٨-١١-١٩٦٢دا شاعیرە گەورەو مەزنەکەی کورد مامۆستا گۆرانی بلیمەت بە نەخۆشی شێرپەنجەی گەدە بەجێی هێشتین و ڕوی کردە سەیوانی ماتەم . گۆران مردو بەجێی هێشتین بەڵام تەنها لاشەکەی ڕۆشتو بەس ، چونکە هەموو گەلی کورد گۆرانی ناسیو لە ناخی دڵیدادای ناوەو هەرکیزاو- هەرگیز لە بیری ناکات و هەردەم کارەساتی لێقەومان و چەرمەسەری و بگرەو بەردەی ڕێگای خەباتی ئەم مەزنەیان لە بیر ناچێتەوە .

لەم ڕووەوەو سەر لە ئێوارەی ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٨-١٢-١٩٧٨ بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە سلێمانی کۆڕێکی فراوانی سازکرد بۆ یادی شانزە ساڵەی کۆچی دوایی ئەم ئینسانە گەورەیە .

● لەڕاستیدا کۆڕێکی فراوان و گەرم و گوڕبوو کە جەماوەرێکی زۆر لە ئەدیب و دۆستانی گۆران و ئەدەب دۆست و ڕۆشنبیرانی شارەکە ئامادەبوون و هەموو هۆڵەکەی یەکیەتی نەقابەکانی کرێکارانی سلێمانی جمەی ئەهات لە لاوان و گەنجانی خوێن گەرمداو زیاتر لە هەزار کەس ئامادە بوون و بەشی زۆریان بەپێوە وەستابوون .

● لە سەرەتای کۆڕەکەدا مامۆستا دڵشاد مەریوانی پێشەکیەکی خوێندەوەو بەگەرمی بەخێرهاتنی هەموانی کردو هەندێ شیعری (گۆران)ی مەزنی خوێندەوەو ئینجا بەڕێز محمد ئەمین پێنجوێنی وتارێکی خوێندەوەو بەگەرمی پێ خۆشحاڵی خۆی دەربڕی بە ئامادەبوونی ئەو جەماوەرە زۆرەو وتی. خۆمان بە بەختیار ئەزانین کە لە گەل ئێوەی خۆشەویستدا یادی گەش‌ترین ئەستێرەی ئاسمانی وشەی کوردی و شیعری هاوچەرخ مامۆستا گۆرانی مەزن و نەمر ئەکەینەوە . گۆران خاوەنی ئەو شۆڕشە پیرۆزەیە کە ئەدەب و شیعری کوردە هێرشێکی بەتین و هەڵتەکێنەرێکی ئەوتۆ کە لە دەرونی دڵسۆزان و هەموو هاوڵاتیەکی نیشتمان و مرۆڤ پەرستا هەڵ بچێت و کۆنەپەرستان لە پارێزیا گینگڵ ئەخۆن .

هەروەها وتی :

ئێمە لە کاتێکدا یادی شانزە ساڵەی کۆچی دوایی ئەو مرۆڤە مەزنە ئەکەینەوە دڵنیاین کە شاگردەکانی قوتابخانە مەزنەکەی بەشوێن پێی ئاواتەکانی ئەوا بست بە بست کوردستانی ڕەنگین ئەپشکنن ، نەخشە بۆ ئەوە ئەکێشن کە بەشاپەڕی هەستی بە سۆزیان بەسەر چیا سەرکەش و دۆڵە کیەکانا بفڕن و چریکەیان بگاتە دەرونی هەموو ئازادیخوازو دڵسۆزێکی گەل و مژدەی خێرو خۆشی ببەخشن بە گشت پەڕەگوڵێك و چرۆیەك و پیرەدار بەڕوش .

● لە نێوان وتارەکاندا مامۆستا دڵشاد مەریوانی هەندێ بابەتی پەسەندی دەربارەی قوتابخانەکەی گۆران پێشکەش کردو لە دوانێك لەو دوانانەدا دەستی بۆ قوتابخانەی کلاسیکی ئەدەبی جیهانی ڕاکێشاو وتی نەك قوتابخانەی کلاسیکی بەڵکو هەر قوتابخانەیەکی ئەدەبی لە خۆڕایی نایەتە کایەوە تا لە بنەڕەتدا لە پەیوەندی ئابوری و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیریەوە گۆڕان بەرپا نەبێ .

● هەروەها جارێکی تر وتی :

پەروەردەکردنی گەلی کوردو ئاشناکردنی بەژیان .. واتە شۆڕشەکەی گۆران لەوەدابوو کە شیعری لەبن دەست مەلاو فەقی و لە کونجی حوجرەو تەکیەو خانەقاکان دەرهێناو ئازادی کردو خستیە مەیدانێکی گەلێ فراوانترەوەو ئەویش ئەو مەیدانە بوو کە ناوی کوردستانەو ئەو جەماوەرەی تیا ئەژی گەلی کوردی پێ ئەڵێن .

● گۆران فێری کردین کە کوردستانمان خۆشبوی ... مەگەر ئەو نەبوو وتی : کانیەکی بچکۆلەی قەد شاخێکی ئەم کوردستانەم خۆشتر ئەوێ لە دەریا بێ سنورەکان کانیەکی ڕونی بەر تریفەی مانگەشەو لە بنیا بلەرزێ مرواری زیخ و چەو جوانترە لەلای من لە دەریای بێ سنور شەپۆلی باتە بەر تیشکی خۆر شڵپ و هوڕ .

● یەکیەتی نوسەرانی کورد لقی سلێمانی هاوبەشی ئەم یادەیان کردو لە جیاتی دەستەی بەڕێوەبەر مامۆستا صباح غالب وتارێکی خوێندەوەو تیایا وتی :

★ وەك ئێستاکە لەبەر چاومە ، ساڵانی پاش یەکەم چارەکی چەرخی نۆی دوای هەزاربوو ، کاروانێکی ئەسپ سواری وشەی شیعر کەوتبوە ڕێ ، هەر یەکەیان تاوی کوێتی خۆی دەدا ، پیرەمێردەکەی ئاشنامان لە پێشەوە سەرکاروان بوو ، لە دەساڵ کەمتری خاباند یەکێکی لە هەموان بەتەمەن منال ترو سالار چوە جێی قەلەندەرە پێشەنگەکە ، ئەمە لە ئاکامی تێگەیشتنو گەورەیی هەردو کیانەوە ڕەخسا ، لەبەر ئەوە خالە پشتی گرت هەتا لە ١٨ی تشرینی دووەمی ٦٢ ساڵەی ئەم لای چەرخی نۆزدەوە ئەو شۆڕە سوارە سەرکردەیە لە تینی چاودا نەما ...... ون بونەکەی تەنها لاشەکەی بوو ، چونکە بیرو تیشکی چەمەکانی کردە ناو کوانوی گشت ماڵە کوردەواری و ڕەشماڵانی کۆچەریەوە بۆ ئەوەی لە دوای خۆی و شەبداو هەر بمێنێ .

● مامۆستا صباح وتارەکەی بەوە بڕاندەوە کە وتی :-

★ ئاهەنگ بۆ سازکراو مامۆستاو ڕابەری بەرەی ئەورۆ دوا ڕۆژی شاعیرانی کوردە ، تێکۆشەرێکی ڕێگای سەرفرازی و ئاشتی‌بوو ، مرۆڤێکی جیهانی و کوردێکی دڵسۆزی کوردستانەکەی بوو ، بۆیە تالاشەی بەڕێ کرا دەنگی (بولبولێك بووم ، ئەم ویست هەتا بمێنم - بەنانی جۆ ، بەرگی بەلاس ، بۆ گەل بخوێنم) لە بەرزیدا دەنگی دەدایەوە .

● ئینجا مامۆستا عومەر عارف هاوڕێ و دۆستی دێرینی مامۆستا گۆران وتارێکی خوێندەوەو بەکورتی باسی ژیان و هەڵسو کەوت و دەردی سەری و تەنگوچەڵمەکانی گۆرانی کردو هەروەها باسی هەندێ لایەنی شیعرەکانی کردو وتی :

★ گۆران لە ساڵەکانی پەنجادا لەلایەن میریە کۆنەپەرستەکەی نوری سەعیدەوە توشی گرتن و ئازاردان‌بووە ، لەسەر بیروڕای ئاشتی‌خوازی و هەتا شۆڕشی ١٤ی گەلاوێژی پیرۆز بەرنەبوو . ئەم مەزنە هەر لە تەمەنی چواردەساڵیەوە دەستی بە شیعر دانان کردوە ، بەڵام لە سەرەتادا لەسەر (عروز) شیعری وتوە ، وەکو وتویەتی :

هەرچەندە بەبەر مەلالی مزەم تەنگە قافیە
یەك عمری خۆم هەناسەیەکی ساردی کافیە

بەڵام کەچاوی کردەوەو کەوتە خوێندنەوەی ئەدەبی بێگانە وەك شاعیری ئینگلیزی بەناوبانگ شێلی و شاعیری فەرەنسی لامارتین ، ئیتر باری سەرنجی بەرانبەر بە شیعرە کۆنەکانی بە تەواوی گۆڕاو دەستی‌کرد بە دانانی شیعری تازە .

● هەروەها درێژەی بە باسەکەی داو وتی :

★ زۆر بەداخەوە هەندێ کەسی کۆنەپەرست لەو سەردەمەدا کەوتبونە تانەو توانج لە گۆران ، هەر وەکو هەموو نیشتمان پەروەرێك توشی ئەوە ئەبێت ، بەڵام گۆرانی بلیمەت بە پارچە شیعرێك قوڕی دابە دەمیانداو پێی وتن :

تولەی دەرگای ئاغایان گشت - کلکی نایە سەر نەڕەی پشت . سەری کێشاو دیبنی ئاو - تولەی تیایە سەر داکشاو گوێچکەی قووت‌کرد ، گوێچکەی قووت بوو - کە بۆی مران ، بۆی مران زوو .

● لە کۆتاییدا مامۆستا عمر وتی . ئەگەر بمانەوێ لەسەر گۆران بنوسین ، وەك ئەڵێن داستانێکی گەورەی ئەوێت و بەم سەر پێیە گۆران شی ناکرێتەوە .

● ئینجا کاك ئومێد ئاشناش دەربارەی گیانی نەتەوەیی لە شیعرەکانی گۆراندا لێکۆڵینەوەیەکی پێشکەش‌کردو بەشێوەیەکی گشتی ڕوناکی خستە سەر گەلێ لایەنی شیعرە نەتەوەییەکانی گۆران و وتی :

★ کێشەی نەتەوایەتی لە شیعرەکانی گۆراندا بریتی نیە لە کێشەیەکی سنوردارو لەسەردەمێکی دیاری‌کراودا دەستی پێ کردبێ و لەسەر-دەمێکی تردا کۆتایی پێ هاتبێ یاخود بنج بەست بووبێ بە پارت و کۆمەڵێکی ڕامیاری نەتەوەییەوە ، گۆران کاری تیا کردبێ و لەو قۆناغەشدا شیعری بۆ نەتەوەی کوردو خاکی کوردستان وتبێت ئەمانە وەها نەبوون و جۆرێکی تربوون . هەستی نەتەوایەتی لە مێشك و دڵ و دەرونی گۆراندا هەر لەو ڕۆژەوەی لە دایك بووە پەروەردە بووەو لە تۆی هەستی مرۆڤانەی ئەودا گەشەی کردوەو پەلی هاویشتوەو فراوان‌بووە . خوێنی خۆشەویستی نەتەوەو خاك لە دەمارەکانی لەشیدا هەمیشە لە تەوژم و تینی نەوەستاویدا بووە .

● ئەمەو باسی گەلێ لایەنی تری شیعرەکانی گۆرانی کردو

★ گۆران ئەوەندەی پێ بەخشین کە نەزبان و نە ئێمەش نەمان توانی ئەوەندەی پێ ببەخشینەوە ، هەتا لە ژیانیدا بوو مرۆڤێکی چەوساوەو ڕەتێنراو بوو ، زۆر لەو کەسانی ئەو نەتەوەیەی کە گۆران شیعری - کوردستان و شەهیدو نەورۆزی بۆوتن سەدان جار ماڵ وێران و ڕەنجەڕۆیان کردوەو دڵی لاوازیان پڕ ئازار کردووە .

● مامۆستا حمە ڕەشید فەتاح باسێکی دەربارەی (گۆران و شیعری منالان) خوێندەوەو بەگشتی باسی ئەو شیعرانەی‌کرد کە تایبەتین بە منالانەوەو وتی : گۆران بەم کەرەسە نوێیانە دنیای تازەی هەڵبەستی منالانی بنیات ناوە .

١ - دێڕی هەناسە کورت کە بڕگەکانی لە ٦ و ٧ تێ ناپەڕن .

٢ - بەکارهێنانی وشەی سووك و ئاسان .

٣ - دروست‌کردنی وێنەی گەش و ناسك .

٤ - خۆشویستن و خۆش بینی خستنە بەر مندال بەرامبەر بەژیان و مرۆڤ .

٥ - وەسفێکی بەتام و چێژ .

٦ - بەکارهێنانی ئەو وشانەی کە تایبەتین بە جیهانی منالان خۆیانەوە .

بۆ نمونە :-

ئەی بەرخۆلەکە - نەرم و نۆڵەکە

سپی و خرپنی - وەك کلووی لۆکە .. هتد

هەروەها ئەڵێ :- کەروێشك لەناو لانا - گوێی لە سەرپشت دانا

چاوی نوقان پرخە پرخ - نوستتا ڕاوکەر ، وتی :پخ .. هتد .

● هەروەها وتی : وەکو ئەڵێن - لەزینداندا ڕێچکەی فیکری گۆران گۆڕاوەو ڕێبازێکی تری لە ژیاندا گرتۆتەبەر . دوای گۆڕانی فیکری گۆران .

گۆران لە پەنجەرەیەکی ترەوە ڕوانیویەتە دنیای منال و هەڵبەستی منال و هەموو ئاوات و خواسێکی بۆ ئەوە تەرخان‌کردوە کە تۆوی بیری خۆی لە دەرونی ساوای نەتەوەکەیدا بچێنێ ... ئەمانەو مامۆستا حمە ڕشید باسی گەلێ لایەنی شیعری گۆرانی کرد کە تایبەتین بە منالانەوە .

● ئەوەی سەرنجی دانیشتوانی هۆڵەکەی ڕاکێشا ئەوەبوو کە شریتێکی تۆمارکراوی دەنگی گۆران خۆییان لێداو شیعری بەرەو کۆنفراسی خوێندەوە کە کاتی خۆی لە کۆنگرەی مامۆستایان لە شەقلاوە وتویەتی .

● لە کۆتایی کۆڕەکەدا مامۆستا هۆگر گۆران بە ناوی بنەماڵەی گۆرانەوە وتارێکی خوێندەوەو تیایا سوپاسی بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەرو هەموو ئامادەبووانی ئەو کۆڕەی کردو شادمانی خۆی دەرخست کە گۆرانی نەمر جەماوەرێکی ئاوا بە پەرۆشی هەیەو وتی هیوادارین هەردەم یادی هەموو یەکێك لە شاعیرو نوسەرە بلیمەت و نەمرەکانمان بکەینەوەو هەوڵ بدەین ڕێ ڕەوی ئەوان بکەینە سەر مەشقی خەباتی ڕۆشنبیری ئەم سەردەمەمان .

● لە دوای ئەوە مامۆستا دڵشاد مەریوانی سوپاسی هەموانی کردو کۆڕەکەی کۆتایی پێ هێنا ئەمەو کۆڕەکە نزیکەی دوو سەعات و نیوی خایاندو ئێمەش لەلای خۆمانەوە هیوادارین هەردەم یادی ئەو شۆڕە سوارانە بکرێتەوە کە هەر یەکەیان بە گوێرەی توانای تایبەتی خۆیان خزمەتی ئەدەبی ئەم نەتەوەیان کردوە .

د . عزالدین

سعید ناکام

کاکەی فەلاح

هێرۆ

حسیب

یەکێتی نووسەرانی کورد :

هەروەها ، یەکێتی نوسەرانی کورد لقی سلێمانی ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ١٥-١٢-١٩٧٨یان تەرخان کرد بۆ سازکردنی میهرەجانێکی سەرکەوتوو لە هۆڵی نیقابەکانی کرێکارانی پارێزگای سلێمانی .

لە ئاهەنگی ئەم یادە پیرۆزەدا کە ماوەی چوار سەعاتی خایاند هەندێك لە ئەدیبەکانمان و دۆستانی گۆران هەریەك بە چەشنێك سۆزی خۆبانیان دەربڕی .

پاش ئەوەی پێشوازیەکی گەرمی میوانەکان و جەماوەرانی شاری سلێمانی لەلایەن کاك جیهان عومەرەوە کرا ، **ووتاری دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی نوسەرانی کورد لقی سلیمانی لە لایەن سەرۆکی یەکێتی مامۆستا (مصطفی صالح کریم)ەوە خوێنرایەوەو تیایدا دەست‌نیشانی ئەو ڕێگا سەختە پڕتێکۆشانەی گۆرانی کردو ووتی** ئەگەر چی ئێستا شانزە ساڵ بەسەر کۆچی هەمیشەیی گۆرانی مەزندا ڕابوردوە ، بەڵام بەرهەمەکانی هەمیشە هاورازی ئەدەب پەروەرانە .. ئەو بەرهەمانەی بە تەنگ چەوساوەو ڕەنج کێشانی گەلەکەمانەوە هاتوون هەمیشە سرودو وێردی سەر زمانی ئێمەو نەوەی داهاتومانە .. هەروەها ووتی ئەگەر پابلو نیرۆداو ناظم حکمت و غسان کنفانی هەموویان مەشخەڵێکی پرشنگدارن بۆ میللەتی خۆیان ئەوا گۆرانی کوردیش ئەستێرەیەکی درەوشاوەیە بۆ خۆمان .

دوابەدوای ئەم ووتارە کاك کەمال میراودەلی ئەو باسەی بەناوی ئافرەت و جوانی لە شیعری گۆراندا ئامادەکردبوو لەم میهرەجانەدا پێشکەشی

ئامادەکردنی حمە سعید حمە کریم و فریا عبدالله

بڕوانە ل : ٧

محمد امین پینجوینی

نۆبیل نا ... مۆبیل

مصطفی صالح کریم
لە عەرەبییەوە کردویە بە کوردی

ئێوارەی ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی ١٠-١٠-٩٧٧ هۆڵی هەزارو یەك شەوە لە ئۆتێلی هیلتۆنی شاری قاهیرە ڕازێنرابوەوە ، ئەوەی نەشارەزا بوایە سەری لەمو کارە سوڕدەما ، چونکە ئاهەنگەکە بۆنی نەوتی لێ دەهات و کەچی زۆربەی بانگ‌کراوەکانیش ((ئەدیبە)) ناسراوەکانی میسر بوون ، بەڵام بەرە بەرە تەمی نەشارەزاییی دەڕەویەوە کاتێك بینرا ((هیرمان ئیلتس)) باڵیۆزی ئەمەریکایی لە قاهیرە لای ژووروی هەموانی گرتووە .. دانیشتوانیش بە سەرسامیەوە چاوەڕوانی شتێکی نوێن لەم ئاهەنگەدا کە بۆنی نەوت و وێسکی بەکەسکوونی بەلووتیانا دەچێ ، وەك ئەکتەرێکی شارەزا بەڕێوەبەری کاروباری کۆمپانیای ((موبیل ئۆیل)) هەستایە سەرپێ و وتی :

((وەك دەیزانن کۆمپانیاکەمان ماوەیەك لەمەوبەر (مسابقە) یەکی سازکرد بۆ باشترین ڕۆمانی عەرەبی ، وا ئێمشەو لەم ئاهەنگەدا ناوی سەرکەوتووەکان و خەڵاتەکەیان بڵاو دەکەینەوە)) .

کاتێ کارگێڕی گەورەترین کۆمپانیای نەوت ئەم شەکرەی شکاند . ئەو ئەدیبانەی ئاگاداری ئەم کەین و بەینە نەبوون سەریان باداو لەتاو .... خۆیانا بەیەکتریان وت ئەبێ نەوت و ئەدەب چ پەیوەندی‌یەکیان لە نێواندا هەبێ ؟

هەرچۆنێ‌بێ خەڵاتەکان دیاری‌کران و بەم شێوەیە بوون :

خەڵاتی یەکەم - هەزار جونەیهی کاش بۆ (سامی بەنداری) خاوەنی ڕۆمانی (السرایا) ، لەگەڵ گەشتێکی خۆڕایی بۆ ئەمەریکاو گۆڕینی ڕۆمانەکەشی بۆ ئینگلیزی و وەرگرتنی مزەی ئەو چاپ و بڵاوکردنەوەیەش ..

خەڵاتی دوەم - کە ئەویش هەر خەڵاتی یەکەمی دووبارە پات‌بوو ، بۆ ڕۆمانی ((فساد الامکنە)) ی (موسی صبری) بە هەزار جونەیهی کاش و گەشتێکی بەلاش و دۆلارێکی مشە لەبری گۆڕینی ڕۆمانەکەی بۆ ئینگلیزی .

لە هەموشی سەیرتر ئەوەبوو ، کارگێڕی کۆمپانیای موبیل اویل بڵاوی کردەوە کە ئەم دوو بەڕێزە لە ئێمشەوەوە تا ئەو ڕۆژەی ئەڕۆن بۆ گەشتەکەیان لە ئۆتێلی هیلتۆن لەسەر ئەرکی کۆمپانیاکەمان میوان‌دەبن .

ئەوانەی بە بۆنی نەوت کەوتبوون و لەم ((مسابقە)) نەوتینەدا بەشداربوون (٤٠) نووسەربوون لەوانە اسماعیل ولی‌الدین ، حسن محب، هدی جاد ، نبیل ناعوم ، فتحی ابو الفضل ، فتحی سلامە ، موسی صبری ، سامی بنداری و ٣٢ نوسەری تری وەك ئەمانە ، نوسەرە ناودارەکانی شەستەکان وەك جمال‌غیطانی، یوسف قعید ، محمد بساطی ، صنع الله ابراهیم ، ابراهیم اصلان ، ئەمانە بەشداری‌یان نەکرد نەك لەبەر ئەوەی فریانەکەوتن ، یان پێیان نەزانیبوو ، بەڵکو لە هەڵوێستی تایبەتی خۆیانەوە روویان لەم ((مسابقە))یە وەرگێڕا ، وەك یەکێکیان وتی :

((هەر ئەدیبێ ڕێزی خۆی لابێ و ڕێزی هونەرە ئەدەبی‌یەکەی بگرێ بەلای شتی‌وادا ناچێ جگە لەوەش هەر پڕکردنەوەی ئیستیمارەکە نیشانەی سەرشۆڕی‌یە)) چونکە کۆمپانیاکە هەر لە پێشەوە ئەو مەرجەی دا نابۆو کە هەرکەسێك دەیەوێ هاوبەش‌بێت دەبێ ئیستیمارەیەکی تایبەتی کە بۆ ئەم مەبەسە دانراوە پڕی بکاتەوە تا لەدوایی‌دا نەڵێ : من ئاگام لێ نەبوەو لە خۆیانەوە بەرهەمەکەیان هەڵبژاردووم .

ئەمجا ئێستا پرسیارێك بەرەو ڕوومان دەبێتەوە ئاخۆ دەبێ چ هۆیەك بێ وای لە نوسەرو ڕۆشنبیرە کارامەکان کردبێ کە بەلایانەوە نەنگی‌بێ ئەگەر بچنە ئەم ((مسابقە نەوتاوی‌یەوە)) ؟

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە دەبێ ئەوەبزانین هەر لەسەرەتاوە ڕۆشنبیرەکان هەستیان بەوەکرد کە پەیوەندی ((موبیل)) بە ئەدەبەوە چی‌یە ؟

موبیل ئۆیل ، کۆمپانیایەکی مونۆپۆلی ئەمەریکایی‌یە ، بە دوای نەوتا دەگەڕێ هەرچەندە زوربەی دەسگا ڕۆشنبیری‌یەکانی ئەمەریکا هەر بە پەنجەی ئەم کۆمپانیایانە دەجوولێنەوە ، بەڵام بۆ شوێنە ونی دەیان توانی بە ناوی یەکێ لەو دەسگا ڕۆشنبیری‌یانەوە بڵاوی بکەنەوە ، نەك ڕاستەوخۆ بەڕێوەبەرێتی پەیوەندی گشتی لە کۆمپانیای موبیل ئۆیل خۆی ((مسابقە)) کە سازبکات و ئەمجاش ئەو جۆرە نووسەرانە بە پیریانەوە بچن .

لە هەمووشی سەیرتر ئەوەبوو هەندێ ئەدیبی ناسراو قایل‌بوون کە بچنە لیژنەی سەرپشکەوە بۆ هەڵبژاردنی ڕۆمانە سەر کەوتووەکان .

چەند ناخۆش و ناڕەوابوو ، یەکێکی وەك ((یحیی حقی)) بە خۆی و ((٧٥)) ساڵەکەی تەمەنیەوە لەژێر دروشمی کومپانیاکەدا بوەستێ و خەڵاتەکان بڵاو بکاتەوە .

دوەم ئەندامی لیژنەش دوکتۆر (لویس عوض)بوو کاتێ کە یەکێ لە نوسەرەکان چوە لای و پێی وت :

((دکتۆر ، ئایا بۆنی موخابەراتی مەرکەزی ئەمەریکی ناکەی لە

بڕوانە : ل : ٧

Institut Kurde de Paris

دووەم کۆنگرەی مۆسیقای وڵاتان لە بەغدا

لەژێر چاودێری بەڕێز کریم‌محمود شنتاف وەزیری ڕۆشنبیری‌و هونەر لە نێوان ١-٧ی ئەم‌مانگەدا لە ژێر دروشمی « لە پێناوی‌مۆسیقادا ... لە پێناوی مرۆڤدا » لە بەغدا دووهەم‌کۆنگرەی مۆسیقای وڵاتان لە بەغدا کرایەوە ..

لەسەرەتای کۆنگرەکەدا بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری‌و هونەر وتارێکی پێشکەش‌کرد لە وتارەکەیدا دەست‌نیشانی ئەوەی‌کرد کە سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش لە وڵاتدا بایەخێکی تەواوی داوە بە بنیاتنانی لایەنی گیانیی مرۆڤی نوێ‌و بۆ ئەم مەبەستە بەری ڕۆشنبیری نەتەوایەتی‌و مرۆڤایەتی خستۆتە بەردەستی جەماوەر ..

هەر لەم بارەیەوە وتی لەو جۆری بایەخدانە ئەوەیە کە وەزارەتێکی تایبەتی بە ڕۆشنبیری‌و هونەرەوەی دامەزراندوە بۆ هاندانو بەرەوپێش‌بردنی بزووتنەوەی مۆسیقاو ڕۆشنبیری لە وڵاتدا بەرەو لایەنی چەسپاندنی شێوەی نیشتمانی و نەتەوەیی لە مۆسیقای عیراقدا .

بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری‌و هونەر ئاواتەخوازیی خۆی بەوە دەربڕیوە کە گفتوگۆکانی کۆنگرە سوود بەخش‌و بە **ئەنجام بێ بە شێوەیەکی** ئەوتۆ ڕووناکی بخاتە سەر ئەو دەورەی کە مۆسیقای عەرەبی موسڵمان بوویەتی لە شارستانێتی مرۆڤایەتیدا .

دوابە دوای بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری‌و هونەر بەڕێز مونیر بەشیر سەرۆکی وەفدی عیراق لە کۆنگرەکەدا وتارێکی خوێندەوە لە وتارەکەیدا وتی . ئەوە سێ ساڵ‌و شتێک بەسەر یەکەم کۆنگرەدا تێپەڕی کە لە مانگی تشرینی دووهەم لە ساڵی ١٩٧٥ لەبەغدا گیرابوو ئەوەتە ئێمە ئێستا بۆ دووەهەم جار لەژێر دروشمی « لە پێناوی مۆسیقادا .. لە پێناوی مرۆڤدا » لە گەڵ یەکدا کۆدەبینەوە . ئێمە بە دڵخۆشیەوە هەست بەوە دەکەین کە بەغدا لە مەیدانی مۆسیقا نەك ڕووداوەکان دەگرێتە خۆ بەڵکو دروستیان دەکات ، ئەوەش ئەوە ساغ دەکاتەوە کە چەند بە ئەمەکە لە گەڵ مێژووی دێرین‌و کە لەپووری نەتەوەییدا .

ئەمەیە ئەمڕۆ لەپێناوبدا کۆبووینەتەوەو لەوە دەکۆڵینەوە کە چ کارێکی کردۆتە سەر شارستانێتی‌و ڕۆشنبیری نەتەوەکانی کە بە تایبەتی مۆسیقا لە سەدەکانی ناوەڕستدا .

ئەوەی شایانی باسە لەم کۆنگرەیەدا ٦٠ زاناو لێکۆڵەرو پسپۆرە ڕەخنەگریی مۆسیقا لە جیهاندا بەشداریان تێدا کرد کە سەرجەمیان نوێنەری (٣٠) دەوڵەتن‌و گفتوگۆ لە مەیدانی ئەوەدا کرا کە مۆسیقای عەرەبی موسوڵمان لەسەدەکانی ناوەڕاستدا چ کارێکی کردۆتە سەر ڕاپەڕینی شارستانێتی ئەورووپا بە تایبەتی لە مەیدانی مۆسیقاو هونەردا .

ئەوەی شایانی باسە لە کۆنگرەکەدا گەلێك لێکۆڵینەوە پێشکەش‌کرا لەوانە لێکۆڵینەوەی « بول اولسن » لەدانیمارکەوە بەڕێز لە لێکۆڵینەوەکەدا ئەوەی نیشاندا کە لەگەڵ گرنگی باسی کارتێکردنی مۆسیقای عەرەبی موسوڵمان لە مۆسیقای‌ئەورووپا لە سەدەکانی ناوەراستادا کەچی بەشێکی زۆر کەم لە کۆڵەرە عەرەب‌و بێگانەکان بەلای ئەم مەسەلەیدا ڕویشتون‌و لێیان کۆڵیوەتەوە .

لە دوایدا « بول نولسن » پرسیار دەکات مەبەستمان لە وشەی کار تێکردن چی‌یە ؟

بۆ وەڵام دانەوەی ئەم پرسیارە بۆ چوونی کۆڵەر (کاتلین شلیسنجر)ی بە بەڵگە هێناوەتەوە ، کە ئەو کۆڵەرە وابۆی چووە کە ئەورووپاکەی ئەو نوێ‌یەیان لە عەرەبەوە وەرگرتووە چۆن ؟ و کەی ؟ هەروەها (روبرتس) وادەبینی کە زانیاریەکی وردو قووڵ نی‌یە دەربارەی کاتەکەوەو دەربارەی چۆنیەتی گەیشتنی عود بە ئەورووپا .. « بول أولسن » لە کۆتای لێکۆڵینەوەکەیدا بۆ ئەوە دەچێت کە ئەو شتە زۆرەی لەو بارەیەوە بۆمان بەجێ‌ماوە دورنی‌یە وەڵامی ئەو پرسیارانە بدەنەوەو ڕێگامان بۆ روون بکەنەوە بەڵام پێویستیان بە وردبونەوەو لێکۆڵینەوەیەکی تەواو هەیە .

هەروەها لەو لێکۆڵینەوانەی لە کۆنگرەکەدا پێشکەش‌کرا « دەوری مۆسیقای عەرەبی موسوڵمان » کە لە لایەن ب ـشهاب سرمدی یەوە پێشکەش‌کرا . ب . سرمدی بەشێکی زۆری لە لێکۆڵینەوەکەی بۆ ورد بوونەوە لە دوو باوەڕ تەرخان‌کردووە سەبارەت مەوزوعی « کارتێکردن » لەوبارەیەوە دەڵێت هەندێك لە کۆڵەرەوەکان دەڵێت .. کە عەرەب ئەو مۆسیقایەی لە ئیغریقێکان وەرگرتووە وەك خۆی نەقڵیان نەکردووە بەڵکو شتی نوێیان بۆزیاد کردووە ، وە هندێکی تریش دەڵێت ئەورووپاش لە ئیغریقیانەوە وەرگرتووە بەبێ واسیستەی عەرەب ، وەك نووسینەوەی مۆسیقا بەڵام ب . سرمدی دەڵێت .. دیکومنتەکان بە ئاشکرا ئەوە دەست‌نیشان ناکات کە ئەورووپایەکان لە ئیغریقیانەوە وەرگرتووە جا ئەو وەرگرتنە بەشێوەیەکی ڕاستەو خۆبێت یابەهۆی وەگێراند نەوە بو وبێت .

● لە نیراوی هاوكاری‌یەوە ●

ڕوانین

نەژاد عزیز سورمێ

هەمووومان دڵداریمان کردوە ، بەڵام هەر یەکێك لە ئێمە بە چەشنێك .. (ژان) هەر ژانە ، خەون یش هەر خەونە ، بەڵام خەونی خۆش لە کوێ‌و ئەو خەونانە لە کوێ کە مۆتەکە بەربینگت دەگرێ‌و باڵی (شەو)ت بە سەردا دەدا ..

× ×

هەیە عاشقی چاوی بادامیە .. ئەمەیان شێوەو روخساری دەرەوی چاوی خۆش دەوێ ،کەواتە خۆشەوبستیەکەی لە دیوی دەرەوە ڕەت ناکات .

هەیشە شێتی نیگای چاوی کاڵە .. بەڵێ نیگا ... تەنها نیگا .(عاشقی نیگا) هەموو ڕیگاوبانێکی ئەم دونیایە لە بیلبیلەی چاوی دڵدارەکەیدا تێك دەکاتەوە ئەو (دوور)و نزیك ی ، بە دوورو نزیکی لە چاوی دڵدارەکەی دەپیوێ ..

ـ:کەس نازانێ چەندە شەیدای چاوی کاڵم ..

ـ: ئەو ڕۆمانسیەتەت لە چی ؟

ـ:ڕۆمانسیەت ؟ ..

بەلای ئەمەوەڕۆمانسیەتە .. بە لای منیشەوە جیهانێکە بۆ خۆی .. ئەوان چوزانن چ نهێنیەك لە چاوی کاڵدا شاردراوەتەوە ؟ ..

ئەوان بۆ (مۆدیل)و بە (مۆدیل) دڵداری .. دەکەن .. مەگەر وانیە ؟!

× ×

زۆر جاران کە پێك دەگەن پێت دەڵێت :

ـ: کوڕە تۆ لە پای چی خۆت بۆ ئەو کچە کوشتوە .. (ڕابوێرە) .. دونیا ڕابواردنە .. چیتە خۆتی لەسەر (پیرو کوێر) دەکەی ؟ ..

« خۆزگە ئەگەر هەر بۆ نیو دەقیقەش بوایە

بە چاوی من سەیری دەکرد ... »

× ×

خۆ کفرە پێکەوەمان ببینن !! هەزارویەك عەیبی لێ دەدۆزنەوە .

ـ: ئەمەیە ئەو نامانەت بۆ دەنووسێ ؟

ـ: ئا .. بۆچی ؟

ـ: مردوتان مرێ ئێوە لە خەیاڵی خاودا دەژین!

(ئەوە ناهێنێ) .. ڕابوێرە !!

سەیری .. دە تۆ سەیری چەندە بە کولەوە (رق) یان لە (خۆشەوبستی) دەبێتەوە ..

× ×

ئێستاش لەگەڵ دابێ ئەو بەیانیەم لەبیر ناچێتەوە ، کە (باوکم) ئەو (نامە)انەی لێ سووتاندم.

بڕوا بکەن ، کە نامەکان دەسوتان وام هەست دەکرد جەرگم دەسووتێ) ..

زۆری لێ پاڕامەوە .. زۆرم تکا لێ‌کردو زۆر نوزامەوە بەڵام بە هیچ نەچوو ..

خەڵکی چ دەڵێن .. ؟ من وام ... چیتر ؟ !

× ×

ـ: دەزانی گەر ئەم جارە وایان پێ‌گوتم چیان پێ دەڵێمەوە ..؟!

ـ: چیان پێ دەڵێی ؟

دەڵێم بڕۆن .. بڕۆن بۆ خۆتان ، (خۆشەویستی) فێربن .. ئەوسا چاوی (شتی گەورە) بکەن ...

ـ: گوێت نادەنێ ..

ـ: «ئێ‌غەدرنەکەن » .

میز بەخوداکردنی منداڵ

کاکڵ حسن محمد

کاتێك منداڵ تەمەنی لەدوو ساڵی تێدەپەڕێ ، توانای میز ڕاگرتنی لێ‌بەدی دەکرێ . بەڵام ئەو توانایەش لە منداڵێکەوە بۆ منداڵێکی کە دەگۆڕێ ، هی واهەیە پێش ئەوەی بگاتە دوو ساڵی میز بە خۆیدا ناکات‌وهی واش هەیە تەمەنی دەگاتە چوار ساڵان‌و ناتوانێ بەسەر هێزی میزڕاگرتندا زاڵ‌بێ . هەڵبەت ئەمەش دەگەڕێتە بۆ چۆنیەتی پەروەردە کردنی ئەم منداڵەو ڕاهێنانی لەسەر کات‌و ساتی دیاری کراو جابۆیە نابێت دایك‌و باوك چارەسەری منداڵەکەیان پشت گوێ بخەن ئەگەر هاتوو تەمەنی لە «٣-٤» ساڵی بەسەرکەوت‌و توانای میزڕاگرتنی نەبوو .

ئەوەی لەم نووسینەدا دەمانەوێ ،ئاگادار کردنەوەی دایك‌و باوکان‌و پەروەردەکرانە لەهۆیەکان‌و ئەو خاڵانەی کەدەبێت ڕەچاو بکرێ بۆ چارەسەرێ . هۆیەکان .. دووهۆی سەرەکی دەگرنەوە کەیەکەمیان هۆی دەروونی‌و نەفسی‌یەو دووەمیان توش‌بوونی چەند نەخۆشیەکی لەشیە . جالەپێشەوە باپەنجە بۆ ئەو جۆرە نەخۆشیانە بکێشین کە دەبنە هۆی هێنانە کایەوەی ئەم گیروگرفتە :ـ

١ ـ کەم خوێنی : ئەو ڕادە خوێنەی کە لەلەشدا هەیە بەشی پێویستی لەش ناکات ، واتە کەمی خڕۆکەی سووری خوێن ..

٢ ـ نەخۆشی بلهاریزیا .

٣ ئاوسانی میزڵدان

٤ ـ ئاوسانی هەردوو گورچیلە .

٥ ـ ئاوسانی هەردوو پالوو .

٦ ـ بوونی زێدە گۆشت لە لووتدا .

٧ ـ زۆر میزکردن :ـ کە بەهۆی نەخۆشی شەکرەوە دەبێ .

٨ ـ سەرمابوون و خواردنەوەی شلەمەنی بەرادەیەکی زۆر لە پێش نوستن‌دا .

٩ ـ ناتەواوی‌و خراپی خواردن کە کار دەکاتە سەر نارێکی ماسولکەکان .

ئەمانەی سەرەوە چەند هۆیەکی کاریگەری لەش‌بوون بۆ میز بەخۆ داکردن .. جا بابزانین هۆیەکانی نەفسی‌و دەروونی کامانەن :

١ ـ زۆرجار منداڵ تووشی دوو دڵیەکی قووڵ دەبێت ، ئەمەش لەئەنجامی دەورو بارو ژرووفێکی ناڵەبارەوە دێتەدی بەتایبەتی باری خێزانداریی لەکاتێکدا دایك یان باوك لەژیان‌دا کۆچ دەکات‌و یان نانەوەی ناکۆکی‌و ئاژاوە لە خێزان‌داو بوونی منداڵێکی کە لەدوای‌دا ، کە ئەو پایەو بایەخەی هەیەتی لەدەستی دەچێت .. یان کەوتنی بەسەر هەندێ کۆستی دیکە وەك دەرنەچوونی لەقوتابخانە « لێرەدا شتێکی دیکە هەیە کەمەرج نیە ئەو منداڵە هەر . لەسەرەتای ژیانیەوە توانای بەسەر میزکردن‌دا نیە ،بەڵکو هۆی نەفسی وای لێ‌دەکات کە لەتەمەنێکی گەرەدا تووشی ئەم نەخۆشیە ببێ .)

٢ـ ترسیش دەورێکی گرنگی هەیە بۆ تووش‌بوونی بەتایبەتی ئەو منداڵەی لەئەنجامی چیرۆکی خەیاڵی‌و ئەفسانەوە ترسی لێ دەنیشێ‌و هەروەها لە هەندێ گیاندارو لەتاریکی‌و تەنهایش دەترسێ .

جا بۆ چارەسەر کردنی ئەم گیرگرفتە زۆر لەدایك‌و باوکان تووشی هەڵە دەبن بەهۆی نەشارەزاییانەوەو زیاتر کێشەکە ئاڵۆز . دەکەن .. بۆنموونە .. هەندێ لەدایك‌و باوکان تەنیا دەکەونە دوای چارەسەری لایەنێك ئەمیش یان لایەنی لەشی یان نەفسی بەتایبەتی لایەنە لەشیەکە ، کە منداڵەکە دەبەنە لای دەیان پزیشك بۆ چارەکردنی ، بێ‌ئەوەی گوێ بدەنە کاریگەرترین هۆکە پسپۆرانی نەفسی سەلماندویانە دەبێت بارو زروفێکی لەبارو بێ گیروگرفتی بۆ بڕەخسێنن و هەوڵێ ئەوەبدەن کە ژیانێکی پڕ لەهێمنی‌و ئاسایشی بۆ بهێننەدی تاباوەڕی بەخۆی بێتەوەو مەسەلەکە بەئاڵۆزی وەرنەگرێ. جگە لەمەش هەندێ لەدایك‌و باوکان هۆیەکانی کاریگەر دەخەنە ئەستۆی ویراسەتەوە گوایە چەند خزم‌و کەسێکی نزیکیشی لەمنداڵیەوە وابوون .یان لەجیاتی ئەوەی دڵی بدەنەوەو یارمەتی بدەن‌بۆزاڵ بوون بەسەر ئەم گیرورفتەدا ئەوابەشێوەیەکی هەست بریندار کەرلەگەڵیادەجولێنەوە کەنەتوانێ منداڵەکە بەرگری لێ‌بکا وەك لێدان‌و تەریق کردنەوەی لای خەڵکی جا بۆئەوەی هیچ باوك‌و دایکێك تووشی هەڵە نەبێ‌و پسپۆرانە چارەی منداڵەکەی بکات‌و لەو گیروگرفتەی ڕزگار بکات کە کارێکی زۆر دەکاتە سەر نەفسیەت‌و شەخسیەتی دوارۆژی ،دەبێت ڕەچاوی چەند خاڵێکی سەرەکی بکات کە ئەمانەن .

ـ پێویستە فەحسێکی ووردی هەموو لەشی منداڵەکە وچارەی ئەو نەخۆشیانە بدۆزنەوە کەتووشی بووە وەك : کەم خوێنی‌و بلهاریزیاو ئاوسانی هەردووپالووو میزڵدان‌و گورچیلەو ئامادەکردنی خواردنێکی تەواووپڕ لە ڤیتامینی پێویست ...

جاکاتێك دڵنیابوون لەوەی هیچ نەخۆشیەکی لەشی‌نیە ، پێویستە لایەنی نەفسی بگرنەبەر ئەمەش بەهۆی هێنانەدیٰ ئەم خاڵانە دەبێت .

ـ ڕاهێنانی منداڵ لەسەر کات‌و ساتی مێزکردن ، کەدەبێت هەر لەمانگەکانی سەرەتای ژیانەوە ڕەچاوی بکەن‌و شەووڕۆژ لەنێوانی ماوەیەکی دیاری‌کراودا مێزی پێ‌بکەن .

ـ سزا نەدانی منداڵ لەسەر ئەوەی میز بەخۆیدا دەکات‌و نەشکاندنەوەی لەپێش خەڵکی ودڵدانەوەی کاریگی‌زۆر دەکاتە سەر دەروونی منداڵ‌و باوەڕ بەخۆبوونی .

بروانە ل : ٧

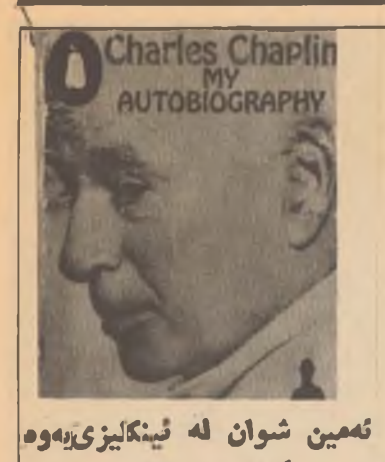

داستانی ژیانم

شارلی شاپلن

ئەمین شوان لە ئینگلیزی‌یەوە کردوویە بەکوری

ئەسڵی‌چواردەم -١-

بەرلەوەی باوکم کۆلی پرمەینەت‌و گرانی‌ژیان بدا بەزەویداو تا ئەبەد سەربنێتەوە . دایکم لەماڵی کۆنە دەستە خوشکێکی خۆی ، تایلەر ناوێکدا ، ژوورێکی بەکرێ‌گرت. خاتو تایلەر گاورێکی‌یەکجار بەدین‌و خۆپا ـ ڕیزبووو بەگەرمی هات‌وچۆی کەنشتی دەکرد . ژنێکی کورتەباڵای کولەنەبووو بەتەمەن خۆی‌دەدا لەپەنجاساڵ. چەناگەیەکی قەبەو دەم‌و چاوێکی لۆچ‌لۆچاوی زەرد هەڵگەڕاوی هەبوو . زۆرتر لە کاڵەکێکی برك مردە دەچوو . جارێکیان لە کەنشت لەکاتی سروود خوێندندا تێی ڕامام بۆم‌دەرکەوت کە دەم‌و دانێکی یەکجار شاش‌و ناقولاشی هەیە ، بەتایبەتی کە سروودی دەخوێند ، ریزی سەرەوەیان دەنیشتە سەر لێوی ژێرەوەی‌و وەکو چەپەریان لێ‌دەهات .

زۆر ڕەوشتێکی بەرزی هەبوو تابڵۆی بەکاربوو . دایکمی کردبوو بە دەروێشی خۆی ولە نهۆمی سەرەوەی خانوەکەی کە بەسەر قەبرستانێکدا دەیڕوانی ،ژوورێکی لەریزی پێشەوە بە کرێ‌یەکی مام ناوەندی دابوو پێی.

مێردەکەی کە دەق لە میستەر پیکویکی چارلز دیکنز دەچوو ، وەستا ی دروستکردنی رستەی پێوانی شتی ورد بوو لایەکی نهۆمی‌سەرەوەی‌خانوەکەی بۆ خۆی کردبوو بە کارگە .میچی ژوورەکە کلاورۆژنەیەکی تێدابوو ومن شوێنەکەم بە شوێنێکی پیرۆز دادەنا چونکە تابڵۆی بێ دەنگ‌و خامۆش بوو. زۆر بە وردی سەیری دەستی میستەر تایلەرم دەکرد ، بە تایبەتی‌کاتێك کەبەچاویلکەکەی بە زەرەبینێکی بەهێز ، هەموو مێشکی خۆی‌دەخستەسەر دروست‌کردنی ڕاستەیەکی ئەوەندە وردخوێنەر کە بتوانی پەنجایەکی ئینجێك بخوێنێتەوە . هەر بە تەنها کاری دەکرد ،بەڵام زۆر جار خۆم دەکرد بە شاگردی‌و بەردەستیم دەکرد.

خەمی گەورەی خاتو تایلەر ئەوەبوو میستەر تایلەرو کچە کەی بێنێتە ڕاو بیانکا بە گاورێکی‌دیندار بەڵام ئەوان ملیان نادا بۆیە زۆربەی ڕۆژەکان دەمەقاڵێکی سەیر لە نێوانیاندا ڕوویدەدا وهەموو قسەکانی خاتو تایلەر بە بەرگوێی میستەر تایلەردا وەکو با تێپەردەبوون‌و خۆی‌و کچەکەی کلاویان بکەوتابە کەنشتەوە بە گۆچان دەربان دەهێنابەوە . ڕۆژێکیان دایکیشم تێوەگلاو نیمچە دەمەقاڵێك لە بەینی ئەوو کچەکەدا ڕوویدا . خاتو تایلەر لەماڵ نەبوو . درێژی نەکەینەوە ، ئەوە بوو بە هۆی ئەوەی پاشماوەیەکی کورت بارگە هەڵنێین‌و بگەڕێینەوە پاونەل تریس .

ئەگەرچی باوکم کەمتر دەچوە مەیخانەی « ثری ستاگز»ی سەر شەقامی کینینگتن ، بەڵام ئێوارەیەکیان کە بەویدا تێپەڕبووم ، هەر لە خۆمەوە وەکو شتێك باڵم پێوە بنێ ، هات بە دڵمدا . سەرێك بکێشمە ناوەوەو بزانم لەوێ نیە ؟ تۆزێك دەرگای سالۆنەکەم لاداو بە ئاستەم سەرێکم بردە ژوورەوە ، دیم وا لە قوژبنێکدا لەسەر کورسیەك دانیشتوە ! خەریك بووم سەربێنمە دواوە ، کەچی فەرقی پێم کردو ڕوی گەشایەوەو بەدەست ئیشارەتی بۆ کردم کە بچم بۆ لای زۆر بەخۆشیەوە لەتەنیشت خۆیەوە دای‌نام ، کەبەلامەوە مایەی سەرسوڕمان بوو ، چونکە ئەو ئەوەندە خەم سارد بوو کە وام دەزانی بیر لە کەس ناکاتەوە . یەکجار ناساغ بوو . چاوەکانی بەقووڵدا چووبوون ولەشی ئاوسابوو. ناپلیۆن ئاسا دەستێکی نابوە باخەڵیەوە ، وەکو بیەوێ بەوە هەناسەی سواری نەختێ ئاسان‌کا . ئەو ئێوارەیە زۆر بە پەرۆشەوە هەواڵی دایکم‌و سیدنی پرسی‌و بەر لەوە بڕۆم بە خۆبەوە توند گوشیمی‌و بۆ یەکەم‌جار لە ژیانمدا ماچی کردم . دوای ئەوە ، ئیتر بە زیندویی ئەم بینیەوە .

دوای سێ هەفتەیەك ختیانە نەخۆشخانەی سانت تۆماسەوە ولەبەر ئەوەی ملی نەدابوو بیبەن بۆ ئەوێ ، سەرخۆشیان کردبوو ئینجا بردبویان . کە هاتبۆوە سەرخۆ ، هەوڵ‌و تەقەلای زۆری دابووو هەڵایەکی گەورەی نابۆوە تا دەری‌بکەن . بەڵام ئەمە جگەلە لنگە فرتێ‌ی سەرەمەرگ بەولاوە ، هیچی‌تر نەبوو هەمووی بە فیرۆ ڕۆیشت . ئیسقا پەکی خستبوو شانزە گاڵۆن ئاویان لە ئەژنۆی دەرهێنابوو، ئەگەرچی لەتەمەندا هێشتا گەنج‌بوو چونکەسی‌و حەوت ساڵی تێپەڕ نەکردبوو .

دایکم چەند جار لە نەخۆشخانە سەری لێ‌دەداو هەرجارە بە خەمباری دەگەڕایەوە . پێی وتبو خۆزگە لەم نەخۆشیە ڕاست دەبوومەوەو بەکمان دەگرتەوە ئەوسا پێکەوە دەڕۆیشتین بۆ ئەفەریقاو لەوێ ژیانمان لەسەرەوە دەست پێ دەکردەوە . کە گوێم لەم قسەیە بوو بە ئەقڵی منداڵانە وام زانی ئەوەندەی پێ ناچێ باوکم لە نەخۆشخانە دەردەچێ‌و پێکەوە باروبارگە لێ‌دەنێین‌و بەرەو ئەفەریقا دەکەوینە ڕێ ، بۆیە زیت‌بوومەوەو وتم هەی! دەچین بۆ ئەفەریقا ؟دایکم سەرێکی لەقان‌و زەردەخەنەیەکی تەوساوی گرت‌و لەبەر خۆیەوە وتی : لەباش ترێ خەمشەی برێ بەڵێ دەچین .

ڕۆژێکیان . دایکم زۆر بە تووڕەیی لە نەخۆشخانە گەڕایەوە . قەشەیەکی دۆستمان سەری لە باوکم دابوو لەوێ پێی وتبو : ئی ، میستەر چارلی ،پیاو چی تۆ بکائەوە دەدروێتەوە . دایکم بەتەوسەوە دەیگوت ، ئەمەیە قسەی خۆش بۆ دڵدانەوەی کابرایەك کە لە سەرەمەرگدایە . پاش بەك دو ڕۆژ باوکم مرد .

بروانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

پرۆژەی کێڵگەی چەوەندەر لە شارەزور

پ هاوکاری لە سلیمانی

● کارگەی شەکری سلیمانی کێڵگەیەکی فراوانی لە شارەزور کردۆتەوە بۆ چاندنو بەرهەمهێنانی چەوەنەری شەکر بۆ ئەوەی بەهۆی بەروبوومی ئەم پرۆژەیەوە بەشێك لە پێویستی کارگەی ناوبراو لەو جۆرە چەوەندەرە بهێنرێتە (بەرهەم)·

● بۆ شارەزابونو رون-کردنەوەی چۆنیەتی ئەم پرۆژە گرنگە والیرەدا بە گوێرەی توانا هەندی لایەنی رونئەکەینەوە ·

● وەکو وتمان ئەم پرۆژەیە کراوە کە بەشێکی باش لە پێداویستی کارگەی شەکری سلیمانی لەچەنەوەری شەکر بەدی بهێنرێتو بەهەرزانترین نرخی خۆماڵی بەدەست بکەوێت هەر لەم روەشەوە هەر لە شارەزوردا کارگەی ناوبراو گەلێ کێڵگەی تاقی کردنەوەی کردۆتەوەو ئەنجامیشیان باشبووە ·

● رو بەری ئەم کێڵگەیە ١٠٠٠٠ دەهەزار دۆنم زەوی بە کەلکەو لەسەرەتاوە نزیکەی ٦٤٠٠ دۆنمی لێ بەکارهاتووەو کراوە بەچەوەندەرو ئەوەشی کە ئەمێنێتەوە دوای تەواوبوونی بەربەستی ئاوی کەوڵۆس بەکار ئەهێنرێت · جالی حازر ئەو بەشەی بەکارهێنراوە بۆ چاندنی چەنەوەر بەهۆی ئاوی بیرو بارانی دەستکردەوە ئاو ئەدرێتو لەم روەشەوە هەتا ئێستا بایی ١٦١ هەزار دینار کەلوپەلو ئامێری بارانی دەستکردیان کریوەو هەر لەم سالێشدا بەکاریان هێناوە · هەروەها ١٦ بیری ئیرتوازیان لەلایەن بەرژەوەندی بەکارهێنانی ئاوی ژێر زەویەوە بۆ هەڵکەنراوەو مەکینەی ئاو دەرهێنانی تایبەتیان لەسەر دانراوە حەوزیان لەسەر کراوە کە ٥٠٠م٣ ئاو ئەگرنو ئیتر لەم حەوزانەوە بە ئامێری تازە بابەت ئاوەکە لەشیوەی باراندا ئەکرێتە سەر زەویەکەو ئەم حەوزا-نەش نزیکەی ١٣ هەزار دیناریان تێچووە ·

● ئەوەی شایانی باسە ئەم پرۆژەیە لە سەرەتای ساڵی ١٩٧٥ وە دەستی پێکراوەو واچاوەڕوان ئەکرێت کە لە کۆتایی ئەم ساڵەدا ساڵێ ١٩٧٨ هەموو ئیشو کارەکانی کۆتایی بێتو ئیتر بە تەواوی هەموو لایەنەکانی بکەوێتە بەرهەم هێنانو هەموو پرۆژەکەش نزیکەی ٨٠٠ هەزار دیناری تێچووە ·

● هەر بۆ مەبەستی ئیشوکاری ئەم پرۆژە گرنگە هەتا ئێستا بایی نزیکەی ١٤١ هەزار دینار مەکینەو ئامیری کشتو کالی پێویستیان کریوە کە مەکینەی جووتو عارەبانەو کەلوپەلی پێویستی مەکینەکان بووە ·

● لە روی کشتوکالو چاندنەوە ئەتوانم بڵێم کە هەموو ساڵێك ٢٠٠٠دوو هەزار دۆنم لە رووبەری زەویە بەکارهاتووەکەی لێ ئەکرێت بە چەوەنەرو ئەمیش لە سێ دەورەی کشتوکاڵیداو لە گەڵ بەروو بومی کشتوکاڵی تردا ئەکرێت ، چونکە هەندێ مەسەلەی هونەری کشتوکاڵێ هەیە کە ئەبنە هۆی ئەوەی نەتوانی بەردەوام چەوەندەرە-کەی تیا بچێنیو بە تایبەتی ئەو ئاوەی کە هەیانە تەنها ئەو رووبەرەیان بۆ ئاو ئەداتو ئیتر بەرو بومەکانی تر کە دێنە ناو دەورە کشتوکاڵیە-کەوە بەهۆی بارانەوە ئاو ئەدرێن ·

● خاوەنی ئەو زەویانەی کە کەوتونەتە ناو کێڵگەی ئەم پرۆژەیەوە هەر لە پرۆژەکەدا کراون بەکرێکاری کشتو کاڵیو بە موچەیەکی دیاری کراو ئیشوکاری تیانەکەن ·

● ئاشکرایە پرۆژەیەکی واگەورە پێویستی بە بەشێکی گەورەی بەڕێوەبردن هەیە کە فەرمانبەرانو کرێکا-رانی هونەری لە کشتوکاڵداو ئەندیازیاری کشتو کاڵی باشی پێویستەو هەر بۆ ئەم مەبەستەش لە ناو شاری سەید صادقدا بەشێکی گەورەیان کردۆتەوەو گەلێ ئیشوکاری گرنگیان بۆ کردوە بە شێوەیەکی گشتی زانیومانە کە تائێستا نزیکەی ٢٢٠ هەزار دینار بۆ ئەم مەبەستە خەرجکردوەو گرنگترین ئەو ئیشو کارانەش بریتی بوون لە :

● دروستکردنی ٢٣ خانو لە سەیدصادق بۆ کرێکارانی کێڵگەکە کە هەر خانویەك لەسەر پانتایی ١٥٠م٢ زەوی کراوەو هەموویان ١٦٩ هەزار دینار تێچوە ، هەروەها ( ) خانوشیان کردۆتەوە بۆ فەرمانبەرانو هەموویان نزیکەی ٢٠ هەزار دیناریان تێچووە ·

● هەروەها لە گامێش-تەپەی نزیك سەیدصادق خانویەکمان کردۆتەوە بۆ بەڕێوەبەرایەتی پرۆژەکەو نزیکەی ٦٥٠٠ دینار تێچوە. وە ٣ مەخزەنیان کردۆتەوە بۆ هەڵگرتنی پەینی کیمیاویو گەراجو جێگای کەلوپەلی مەکینەکانیانو ئەمانەش ٥٠ هەزار دیناریان تێچووە · هەموو پانتایی کێڵگەکەیان چوار دەورگرتوە بە تەلی درکاوی کەدرێژی سەراپای ٢٢کمو هەموو شی ١٣ هەزار دیناری تێچووە ·

١٦ خانویان کردۆتە وە بۆ مەکینە ئاوەکانی سەر بیرەکانی ناو کێڵگە کە لە پێشەوە باسمانکردنو هەمووشیان ٣٢هەزار دیناریان تێچووە

● هەر لە نزیك خانوی بەڕێوەبەرایەتیەوە لە گامێش-تەپە مەخزەنێکو چێشتخانە-یەکیان دروستکردوە بە ٣هەزار دینارو بۆ هەڵگرتنی کەلوپەلی پێویستی ئیدارەو جێگای نانخواردنی فەرمانبەرانو کرێکارای کێڵگەکە ·

● هەر لەناو خانوەکانی سەید صادقدا زێرابو حەوزێکی کۆکردنەوەی ئاویان دروست-کردوەو بۆری ئاویان راکێشاوە هەموو خانوەکانو ئەم

بروانە ل : ٧

یاسای نەهێشتنی نەخوێندەواری

بەندی -١٥-

ئەنجومەنی بەرز هەندێ رێنوێنی دەردەکا کە بە پێی ئەوان قۆناغەکانی جێبەجێکردنی ئەم یاسایەو ئەو سنوورەی کە دەیگرێتەوە دەردەخرێن ، بە مەرجێك لەوەدا ئەوە رەچاوبکرێ کە لە پێشداکام تاخمی نەخوێندەوار بگرێتەوە ، ئەمیش بە گوێرەی دەوری هەر تاخمەو کاریگەری لە بزوتنەوەی گۆڕانکاری کۆمەڵایەتیدا بە جۆرێك لە گەڵ ئەو هەلەو مەرجە مەوزوعیو مادیانەدا بگونجێ کە هاوشانی ئەم هەرەوەزە نیشتیمانیە سەرتاپاگیرەن ·

بەندی (١٦)

یەکەم :هەر کە هەرەوەزەکە لە ناوچە یان جێگای کاردا راگەیەنرا پێویستە لەسەر هەر نەخوێندەوارێك بچێتە رێزەکانی لەناوبردنی بەزۆری نەخوێندەواریەوە ،مەگەر بیانوویەکی یاسایی هەبێ ·

دوەم : هەر نەخوێندەوارێك کە لە گەڵ دەستپێکردنی خوێندندا خۆی نەگەیاند بە رێزەکانی لەناوبردنی نەخوێندەواری ، بە نوسراو لەرێگەی لایەنەرەسمیەکانو ئەندامانی رێکخراوو نیقابەو کۆمەڵەو دەزگاکانی فێرکردنەوە ئاگادار دەکرێت ·

سێیەم : ئەگەر نەخوێندەوار لەپاش سێ رۆژ لە رۆژی ئاگادارکردنیەوە خۆی نەگەیاندە ریزەکانی لەناوبردنی نەخوێندەواری ، ئەوا دەزگای فێرکردن بە هاوکاری لەگەڵ رێکخراوو نیقابەو کۆمەڵەکاندا پەیوەندی پێوە دەکا بۆ ئیقناعکردنی بە پێویستی خۆگەیاندنی بەو ریزانەو بۆ یارمەتیدانی لە تەختکردنی ئەو گیروگرفتانەدا کە ناهێڵن ئەرکی سەرشانی خۆی بەجێبگەیەنێ ·

بەندی (١٧)

هەر نەخوێندەوارێك کە سەرەڕای ئاگادارکردنەوەو هەوڵ دان بۆ ئیقناعکردنی خۆی نەگەیاندە ریزەکانی لەناوبردنی نەخوێندەواری ، بەحەپس کردن بۆ ماوەیەك کە لە هەفتەیەك زیاتر نەبێ یان بەجەزایەك کە لە دە دینار زیاترنەبێ ، یان هەردوکیان سزا دەدرێ · ئەم سزایە تەنها دەکرێ بە حەپس کردن بۆ ماوەیەك کە لە هەفتەیەك زیاتر نەبێ ، ئەگەر ئەو موخالەفەتە دووپات بوەوە کە لە بەندی (١٦)ی دا باسکراوە ، تەنانەت ئەگەر بە نوسراویش ئاگادار نەکرا ·

بەندی (١٨)

یەکەم : هەر کەسێك کە بە ئەنقەست هەر کارێك بکا کە ببێتە تەگەرە لەبەردەم جێبەجێکردنی هەرەوەزی لەناوبردنی نەخوێندەواریدا ، بەحەپس کردن بۆ ماوەیەك کە لە مانگێك زیاتر نەبێ یان جەزایەك کە لە سی دینار زیاتر نەبێ ، یان بە هەردوکیان سزا دەدرێ · ئەگەر،ئەم موخالەفەتە دووپات کرایەوە سزاکە دەکرێ بە تەنها حەپسکردنبۆ ماوەیەك کە لە دوو مانگ زیاتر نەبێ ·

دەوەم · هەرکەسێك بڵێ من نەخوێندەوارنیم ، لەکاتێکدا نەخوێندەواریش بوو ، بە حەپسکردن بۆ ماوەیەك کە لەمانگێك زیاتر نەبێ یان بە جەزایەك کە لە سی دینار زیاترنەبێ سزا دەدرێ · ئەگەر ئەم موخالەفەتە دووپات کرایەوە ، سزاکە دەکرێ بە تەنها حەپسکردن بۆ ماوەیەك کە لە مانگێك زیاتر نەبێ ·

ماویەتی

بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەر لەهەولێر

بەرنامەیەکی فراوان بۆ چالاکی رۆشنبیری وەرزی داهاتوو

بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەر لەهەولێر ، کە یەکێکە لەوسێ بەڕێوەبەرایەتیە جەماوەرانەی ناوچەی کوردستانو سەر بە ئەمانەتی گشتی رۆشنبیریو لاوانە ، لەمبەینەدا خەریکی خۆئامادەکردنە بۆدانانی نەخشەی چالاکی رۆشنبیری ساڵی داهاتو ، بۆ ئەممەبەستە کاری داناوەو لە کۆبونەوەیەکی فراواندا باسی لەسەردەکرێو بریاری لەسەر دەدرێ ·

بۆ ئەم مەبەستەو زانینی چالاکیەکانی تری ئەم بەڕێوەبەرایەتیە ، چوینەلای بەرێز حمید مەرمەرچی بەڕێوەبەری رۆشنبیری جەماوەر لە هەولێرو لە پێشەوە دەربارەی ئەو بەرنامەی کارە قسەی کرد کە بۆ لێکۆلینەوە ئامادە کراوەو وتی:

ـ لە وەرزی چالاکی رۆشنبیری داهاتوماندا ،ـ بەرنامەیەکی تێکڕایمان ئامادە کردوەو هەموو لایەنەکانی چالاکی رۆشنبیری دەگرێتە-وەو بۆ لێکولینەوەش لەم بەرنامەیە نیازمان وایە کۆبونەوەیەکی فراوان بکەینو بەرێز ئەمینداری گشتی رۆشنبیریو لاوانو پارێزگاری هەولێرو هاوڕێیان ئەندامانی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستو نوێنەرانی رێکخراوە جەماوەیەکانو نووسەران هونەرمەندان بەشداری تیا دەکەنو لەو بەرنامەی کارە دەکۆڵرێتەوە خۆ ئامادەکردنێکی فراوان بەدەستەوەیە بۆ ئەوەی چالاکی رۆشنبیری داهاتومان هەموو لایەنێك بگرێتەوەو مەبەستمان ئاراستەکردنی رۆشنبیری پێشکەوتووە بۆ جەماوەرو ئەم بەرنامەیەش کۆڕو میهرەجانو گەشتی رۆشنبیریو راگەیاندنو زۆر شتیتر دەگرێتەوە ·

هەروەها بەڕێوەبەری رۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر دەستی بۆ چالاکیەکانی وەرزی رابوردووی بەڕێوەریە-تیەکە کێشا کە بریتیبوە لە کۆڕبەستنی رۆشنبیریو پیشاندانی فیلمی سینەمایی ئاراستەیو کردنەوەی چەندان کتێبخانەی میللی لە قەزاو ناحیەو گوندەکانی پارێزگاکەدا دیسان باسی ئەوەیکرد ، کە ئەرکی ئەم ماوەیەی دوایی چالاکی بەڕێوەبەرایەتیە کە ، تەرخانکرابو بۆ · بەستنی کۆڕی هوشیارکر-دنەوەلەگوندە هاوچەرخەکانداو بە هاوکاری لەگەڵ رێکخراوە جەماوەریەکاندا ، بە تایبەتی بەکیتی ئافرەتانو جوتیارانو کۆڕبۆروون کردنەوەی ئەهمیەتی بەکیتی نیشتمانیو یاسای ئۆتۆنۆمیو باری سیاسی ئیستای ناوچەکە بە فراوانی لەزۆر قەزاو ناحیەو گوندی پارێزگاکەدا بە ستراوەو ئەتوانین بڵێین لەماوەی یەك مانگدا بەرادەی ١٦ کۆڕی بەو جۆرە لە زۆر شوێندا سازکراوە ·

دیسان کاك غازی رسول کە سەرپەرشتی ئەو کۆڕانەی کردوە بۆ هوشیارکردنەوە لە لادێکاندا بەستراون باسی ئەوەی کرد کە گەلێ کۆڕی فراوان بۆ تێگەیاندنی ئەهمیەتی یاسای لەناوبردنی نەخوێندەواری بەستراوە کە ئەم کۆڕانە دەورێکی باشیانبوە لە وریاکردنەوەی خەڵکداو هاندانیان بۆ ئەوەی بە پەرۆشەوەبێن بە دەم مەڵبەندەکانی لەناوبردنی نەخوێنەواریەوە کە یاسایەکی شۆڕشگێڕانەیەو رەگی ترسناکترین نەخۆشی لەناو جەماوەردا هەڵ ئەکێشی کە ئەویش رەگی نەزانیو نەخوێندەواریە ·

دیسان بەڕێوەبەری رۆشنبیری جەماوەرلە هەولێر دەستی بۆ بایەخی کردنەوەی کتێبخانە میللیەکان راکێشا کە دەورێکی باشی گێڕاوە لە هوشیارکردنەوەی خەڵکداو هاندانیان بۆ خوێندنەوەو خۆپێگەیاندن ·

ـ بەشی لێکۆلینەوە ـ

نوهەدارو رەوشەن بیری

ئانا نوهەدرا ئەڤە سێ ساڵە یاهاتیە ڤەکرن بەر پرسیارێت وێ خود وەستینن بو جێبەجێ کرنا پروگرامێ وێ بۆ رەوشەنبیریو چاڤاکی تاکو نهو هێشتا بدرستی کارێ وان بڕێڤە نەچویە چمکی گەلەك ئاستەنگ بێ دڕێکاواندا بەلێ سەرڤیرا لدویڤ هێزو ڤەژەناخو بکارێت باش بیت رەوشە-نبیری بێت رابین هەڤ پشکی دابزاڤا تێگەهشتنێ دا لدهوکێ باکری ·

بەرپیارا لیژنا رەوشەنبیریو راگەیاندنێ مأموستا ناهدە بوسف گوت لڤێ ساڵێ مە **دوو خرڤەبونێت شعری پێت کرین ئوێنێکژی لسەر کارو ئارمانجێت یانێ · ئەڤە** ساڵە مە مەکتەبە دانا بو ئەنداما هەلبەت دەورێنت ئەزمانی سریانی ژی مەبیت هەین نو چەند گەریانێت خێزانی بوجهێت شوێنەوارا مەکرن · لڤان روژا دکتور ئەپرەم محاضرەك یاهەی بناڤێ ترس لنك مروڤی · ئەڤ کارێت سەری لدویڤ بزاڤا تێگەهشتنێ لدهوکێ تێتەکرن خزمەتەکا باشە ئویا بنرخو بهایە .

پێنگاڤەکا بەرکەتیە بو پێشیێ · برادەر عبدالاحد ابرم گوت لسەرکێم رەوشە-نبیرا ئەندامێت مەیشتی مەکتەبە ڤەکری برادەر خۆش کتێبا دبەن بو خویندنێ ئەڤەژی بەلگەیە کو گولا رەوشە نبیرێ پاشلڤیبایی · دوا روژەکا باش دێ

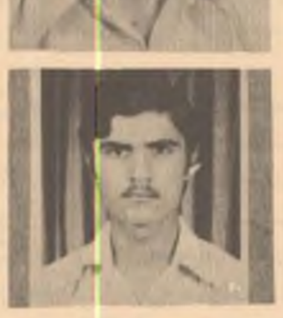

ژێ دیاربیت · **ئو برادەر امیل عمانوئیل ئەندامێ لیژنێ گوت** ژ گیروگرفتێت گەنجێت دهوکێ ئەبو مەکتەبێت گشتی پێت باش ئوساحێتوەرزشیو باغچێت گشتی · لبەرڤێ چەندێ چو جەنینن تولاز روژا خولێ بورینن هەکوژ مال دەرچون دێ چنە چایخانا · بێگومان ئاخفتنا امیل گەلەکا راستە پافەرە بەر پرسیار لدهوکێ ژوی داخازێت وان جێبەجێ کەن· سکرەکی دانن نابەنیاوان چایخانا مەژیێ وان ئاڤدەن بزانینێو بەرپرسیاریێ ·

وەکی مە لسەری گوتی ئەگەرا ریڤە نەچونا کارێ یانێ لبەر ئاستەنکایە برادەر صباح ئەندامێ لیژنا رەوشەنبیری گوت گیروگرفتێت مە ئەڤێت ئەڤێت خارنە

أ- مەکتێب کێم یێت هەین

ـ ڤەتلازیا کادرێ رەوشەنبیر بیە

جـ هندەك ندامن یێت هەین هەست بەر پرسیارێ ناکەن

د ـ گەلەك کەس ناهێنە یانی چمکی وەسا زانن بەس جهێ ڤەخارنێیە

پ · هاوکارێ دهوك

Institut Kurde de Paris

دوو میهرەجانی : بەڕێوەبەریتی ڕۆشنبیری جەماوەرو یەکیتی نووسەرانی کورد :

لە یادی شانزەی ساڵەی کۆچی دوایی ی گۆراندا

بەڕێوەبەریتی ڕۆشنبیری جەماوەر

● شانزە ساڵ لەمەوبەرو بە تەواوی لە ١٨–١١–١٩٦٢دا شاعیرە گەورەو مەزنەکەی کورد مامۆستا گۆرانی بلیمەت بە نەخۆشی شێرپەنجەی گەدە بەجێی هێشتینو روی کردە سەیوانی ماتەم . گۆران مردو بەجێی هێشتین بەڵام تەنها لاشەکەی رۆشتو بەس ،چونکە هەموو گەلی کورد گۆرانی ناسیو لە ناخی دلیدادای ناوەو هەرکیزاو– هەرگیز لە بیری ناکاتو هەردەم کارەساتی لێ قەومانو چەرمەسەری و بگرەو بەردەی رێگای خەباتی ئەم مەزنەیان لە بیر ناچێتەوە .

لەم روەوەو سەر لە ئێوارەی رۆژی هەینی ریکەوتی ٨–١٢–١٩٧٨ بەڕێوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەر لە سلیمانی کۆڕێکی فراوانی سازکرد بۆ یادی شانزە ساڵەی کۆچی دوایی ئەم ئینسانە گەورەیە .

● لەراستیدا کۆڕێکی فراوانو گەرمو گوڕبوو کە جەماوەرێکی زۆر لە ئەدیبو دۆستانی گۆرانو ئەدەب دۆستو رۆشنبیرانی شارەکە ئامادەبوونو هەموو هۆلەکەی یەکیەتی نەقابەکانی کرێکارانی سلیمانی جمەی ئەهات لە لاوانو گەنجانی خوێن گەرمداو زیاتر لە هەزار کەس ئامادە بوونو بەشی زۆریان بەپێوە وەستابوون .

● لە سەرەتای کۆرەکەدا مامۆستا دلشاد مەریوانی پیشەکیەکی خوێندەوەو بەگەرمی بەخێرهاتنی هەموانی کردو هەندێ شیعری (گوران)ی مەزنی خوێندەوەو ئینجا بەرێز محمد ئەمین پێنجوێنی وتارێکی خوێندەوەو بەگەرمی پێ خۆشحالی خۆی دەربڕی بە ئامادەبوونی ئەو جەماوەرە زۆرەو وتی. خۆمان بە بەختیار ئەزانین کە لە گەڵ ئێوەی خۆشەویستدا یادی گەشترین ئەستێرەی ئاسمانی وشەی کوردیو شیعری هاوچەرخ مامۆستا گۆرانی مەزنو نەمر ئەکەینەوە . گۆران خاوەنی ئەو شۆڕشە پیرۆزەیە کە ئەدەبو شیعری کردە هێرشێکی بەتینو هەڵتەکێنەرێکی ئەوتۆ کە لە دەرونی دلسۆزانو هەموو هاولاتیەکی نیشتمانو مرۆڤ پەرستا هەڵ بچێتو کۆنەپەرستان لە پارێزیا گینگڵ ئەخەن .

هەروەها وتی :

ئێمە لە کاتێکدا یادی شانزە ساڵەی کۆچی دوایی ئەو مرۆڤە مەزنە ئەکەینەوە دلنیاین کە شاگردەکانی قوتابخانە مەزنەکەی بەشوین پێی ئاواتەکانی ئەوا بست بە بست کوردستانی ڕەنگین ئەپشکنن ، نەخشە بۆ ئەوە ئەکێشن کە بەشاپەڕی هەستی بە سۆزیان بەسەر چیا سەرکەشو دۆڵە کپەکانا بفڕنو چریکەیان بگاتە دەرونی هەموو ئازادیخوازو دلسۆزێکی گەلو مژدەی خێرو خۆشی ببەخشن بە گشت پەرەگوڵێکو چرۆیەکو پیرەدار بەڕوش .

● لە نێوان وتارەکاندا مامۆستا دلشاد مەریوانی هەندێ بابەتی پەسەندی دەربارەی قوتابخانەکەی گۆران پێشکەش کردو لە دوانێک لەو دوانانەدا دەستی بۆ قوتابخانەی کلاسیکی ئەدەبی جیهانی راکێشاو وتی نەك قوتابخانەی کلاسیکی بەڵکو هەر قوتابخانەیەکی ئەدەبی لە خۆرایی نایەتە کایەوە تا لە بنەڕەتدا لە پەیوەندی ئابوریو کۆمەلایەتیو رۆشنبیریەوە گۆڕان بەرپا نەبێ .

● هەروەها جارێکی تر وتی :

پەروەردەکردنی گەلی کوردو ئاشناکردنی بەژیان .. واتە شۆڕشەکەی گۆڕان لەوەدابوو کە شیعری لەبن دەست مەلاو فەقێو لە کونجی حوجرەو تەکیەو خانەقاکان دەرهێناو ئازادی کردو خستیە مەیدانێکی گەلێ فراوانترەوەو ئەویش ئەو مەیدانە بوو کە ناوی کوردستانەو ئەو جەماوەرەی تیا ئەژی گەلی کوردی پێ ئەلێن .

● گۆران فێری کردین کە کوردستانمان خۆشبوی ... مەگەر ئەو نەبوو وتی : کانی یەکی بچکۆلەی قەد شاخێکی ئەم کوردستانەم خۆشتر ئەوێ لە دەریا بێ سنورەکان کانی یەکی رونی بەر تریفەی مانگەشەو لە بنیا بلەرزێ مرواری زیخو چەو جوانترە لەلای من لە دەریای بێ سنور شەپۆلی باتە بەر تیشکی خۆر شلپو هوڕ .

● یەکیەتی نوسەرانی کورد لقی سلیمانی هاوبەشی ئەم یادەیان کردو لە جیاتی دەستەی بەڕێوەبەر مامۆستا صباح غالب وتارێکی خوێندەوەو تیایا وتی :–

★ وەك ئێستاکە لەبەرچاومە ، ساڵانی پاش یەکەم چارەکی چەرخی نۆی دوای هەزاربوو ، کاروانێکی ئەسپ سواری وشەی شیعر کەوتبوە رێ ، هەر یەکەیان تاوی کوێتی خۆی دەدا ، پیرەمێردەکەی ئاشنامان لە پێشەوە سەرکاروان بوو ،لە دەساڵ کەمتری خایاند بەکێکی لە هەموان بەتەمەن منال ترو سالار چوە جێی قەڵەندەرە پێشەنگەکە ، ئەمە لە ئاکامی تێگەیشتنو گەورەیی هەردو کیانەوە رەخسا ، لەبەر ئەوە خاڵە پشتی گرت هەتا لە ١٨ی تشرینی دووەمی ٦٢ ساڵەی ئەم لای چەرخی نۆزدەوە ئەو شۆڕە سوارە سەرکردەیە لە تینی چاودا نەما ...... ون بونەکەی تەنها لاشەکەی بوو ، چونکە بیرو تیشکی چەمەکانی کردە ناو کوانوی گشت ماڵە اکوردەواریو ڕەشماڵانی کۆچەریەوە بۆ ئەوەی لە دوای خۆیو شەبداو هەر بمێنێ .

● مامۆستا صباح وتارەکەی بەوە براندەوە کە وتی :–

★ ئاهەنگ بۆ سازکراو مامۆستاو رابەری بەرەی ئەورۆ دوا رۆژی شاعیرانی کوردە ، تێکۆشەرێکی رێگای سەرفرازیو ئاشتیبوو ، مرۆڤێکی جیهانیو کوردێکی دلسۆزی کوردستانەکەی بوو ، بۆیە تالاشەی بەرێکرا دەنگی (بولبولێك بووم ، ئەم ویست هەتا بمێنم – بەنانیجۆ ، بەرگی بەلاس ، بۆ گەل بخوێنم) لە بەرزیدا دەنگی دەدایەوە .

● ئینجا مامۆستا عومەر عارف هاوڕێو دۆستی دێرینی مامۆستا گۆران وتارێکی خوێندەوەو بەکورتی باسی ژیانو هەلسو کەوتو دەردی سەریو تەنگوچەلەمەکانی گۆرانی کردو هەروەها باسی هەندێ لایەنی شیعرەکانی کردو وتی :

★ گۆران لە ساڵەکانی پەنجادا لەلایەن میریە کۆنەپەرستەکەی نوری سەعیدەوە توشی گرتنو ئازاردانبووە ، لەسەر بیروڕای ئاشتیخوازیو هەتا شۆڕشی ١٤ی گەلاوێژی پیرۆز بەرنەبوو . ئەم مەزنە هەر لە تەمەنی چواردەساڵیەوە دەستی بە شیعر دانانکردوە ، بەڵام لە سەرەتادا لەسەر (عروز) شیعری وتوە ، وەکو وتویەتی :

هەرچەندە بەبەر مەلالی مزەم تەنگە قافیە

یەك عمری خۆم هەناسەیەکی ساردی کافیە

بەڵام کەچاوی کردەوەو کەوتە خوێندنەوەی ئەدەبی بێگانە وەك شاعیری ئینگلیزی بەناوبانگ شیلیو شاعیری فەرەنسی لامارتین ، ئیتر باری سەرنجی بەرانبەر بە شیعرە کۆنەکانی بە تەواوی گۆڕاو دەستیکرد بە دانانی شیعری تازە .

● هەروەها درێژەی بە باسەکەی داو وتی :

★ زۆر بەداخەوە هەندێ کەسی کۆنەپەرست لەو سەردەمەدا کەوتبونە تانەو توانج لە گۆران ، هەر وەکو هەموو نیشتمان پەروەرێك توشی ئەوە ئەبێت ، بەڵام گۆرانی بلیمەت بە پارچە شیعرێك قوڕی دابە دەمیانداو پێی وتن :

تولەی دەرگای ئاغایان گشت – کلکی نایە سەر نەرەی پشت. سەری کێشاو دیبنی ئاو – تولەی تیایە سەر داکشاو گوێچکەی قووتکرد ،گوێچکەی قووت بوو – کە بۆی مران ، بۆی مران زوو .

● لە کۆتاییدا مامۆستا عمر وتی . ئەگەر بمانەوێ لەسەر گۆران بنوسین ، وەك ئەڵێن داستانێکی گەورەی ئەوێتو بەم سەر پێیە گۆران شی ناکرێتەوە .

● ئینجا کاك ئومێد ئاشناش دەربارەی گیانی نەتەوەیی لە شیعرەکانی گۆراندا لێکۆڵینەوەیەکی پێشکەشکردو بەشێوەیەکی گشتی روناکی خستە سەر گەلێ لایەنی شیعرە نەتەوەیبەکانی گۆرانو وتی :

★ کێشەی نەتەوایەتی لە شیعرەکانی گۆراندا بریتی نی یە لە کێشە یەکی سنوردارو لەسەردەمێکی دیاریکراودا دەستی پێ کردبێو لەسەر– دەمێکی تردا کۆتایی پێ هاتبێ یاخود بنج بەست بووبێ بە پارتو کۆمەلێکی رامیاری نەتەوەییەوە ، گۆران کاری تیا کردبێو لەو قۆناغەشدا شیعری بۆ نەتەوەی کوردو خاکی کوردستان وتبێت ئەمانە وەها نەبوونو جۆرێکی تربوون . هەستی نەتەوایەتی لە مێشكو دڵو دەرونی گۆراندا هەر لەو ڕۆژەوەی لە دایکبووە پەروەردە بووەو لە تۆیی هەستی مرۆڤانەی ئەودا گەشەی کردوەو پەلی هاویشتوەو فراوانبووە . خوێنی خۆشەویستی نەتەوەو خاك لە دەمارەکانی لەشیدا هەمیشە لە تەوژمو تینی نەوەستاویدا بووە .

د . عزالدین

سعید ناکام

کاکەی فەللاح

هیرۆ

حسیب

● ئەمەو باسی گەلێ لایەنی تری شیعرەکانی گۆرانی کردو

★ گۆران ئەوەندەی پێ بەخشین کە نەزبانو نە ئێمەش نەمان توانی ئەوەندەی پێ ببەخشینەوە ، هەتا لە ژیاندا بوو مرۆڤێکی چەوساوەو رەتێنراو بوو ، زۆر لە کەسانی ئەو نەتەوەیەی کە گۆران شیعری – کوردستانو شەهیدو نەورۆزی بۆوتن سەدان جار ماڵ ویرانو رەنجەڕۆیان کردوەو دلێ لاوازیان پڕ ئازار کردووە .

● مامۆستا حمە رەشید فەتاح باسێکی دەربارەی (گۆرانو شیعری منالان) خوێندەوەو بەگشتی باسی ئەو شیعرانەیکرد کە تایبەتین بە منالانەوەو وتی : گۆران بەم کەرەسە نوێیانە دنیای تازەی هەلبەستی منالانی بنیات ناوە .

١ – دێڕی هەناسە کورت کە بڕگەکانی لە ٦ و ٧ تێ ناپەڕن .

٢ – بەکارهێنانی وشەی سووكو ئاسان .

٣ – دروستکردنی وێنەی گەشو ناسك .

٤ – خۆشویستنو خۆش بینی خستنە بەر منداڵ بەرامبەر بەژیانو مرۆڤ .

٥ – وەسفێکی بەتامو چێژ .

٦ – بەکارهێنانی ئەو وشانەی کە تایبەتین بە جیهانی منالان خۆیانەوە .

بۆ نمونە :–

ئەی بەرخۆلەکە – نەرمو نۆلەکە

سپیو خڕنی – وەك کلووی لۆکە .. هتد

هەروەها ئەلێ :– کەروێشك لەناو لانا – گوێی لە سەرپشت دانا

چاوی نوقان پرخە پرخ – نوستتا ڕاوکەر ، وتی :پخ .. هتد .

● هەروەها وتی : وەکو ئەلێن – لەزبنداندا ڕێچکەی فیکری گۆران گۆڕاوەو رێبازێکی تری لە ژیاندا گرتۆتەبەر . دوای گۆرانی فیکری گۆران .

گۆران لە پەنجەرەیەکی ترەوە روانیویەتە دنیای منالو هەلبەستی منالو هەموو ئاواتو خواسێکی بۆ ئەوە تەرخانکردوە کە تۆوی بیری خۆی لە دەرونی ساوای نەتەوەکەیدا بچێنێ ... ئەمانەو مامۆستا حمە رشید باسی گەلێ لایەنی شیعری گۆرانی کرد کە تایبەتین بە منالانەوە .

● ئەوەی سەرنجی دانیشتوانی هۆلەکەی راکێشا ئەوەبوو کە شریتێکی تۆمارکراوی دەنگی گۆران خۆییان لێداو شیعری بەرەو کۆنفراسی خوێندەوە کە کاتی خۆی لە کۆنگرەی مامۆستایان لە شەقلاوە وتویەتی .

● لە کۆتاییی کۆرەکەدا مامۆستا هۆگر گۆران بە ناوی بنەماڵەی گۆرانەوە وتارێکی خوێندەوەو تیایا سوپاسی بەڕێوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەرو هەموو ئامادەبووانی ئەو کۆرەی کردو شادمانی خۆی دەرخست کە گۆرانی نەمر جەماوەرێکی ئاوا بە پەرۆشی هەیەو وتی هیوادارین هەردەم یادی هەموو یەکێك لە شاعیرو نوسەرە بلیمەتو نەمرەکانمان بکەینەوەو هەوڵ بدەین رێ رەوی ئەوان بکەینە سەر مەشقی خەباتی رۆشنبیری ئەم سەردەمەمان .

محمد امین پینجوینی

● لە دوای ئەوە مامۆستا دلشاد مەریوانی سوپاسی هەمووانی کردو کۆرەکەی کۆتایی پێ هێنا ئەمەو کۆرەکە نزیکەی دوو سەعاتو نیوی خایاندو ئێمەش لەلای خۆمانەوە هیوادارین هەردەم یادی ئەو شۆڕە سوارانە بکرێتەوە کە هەر یەکەیان بە گوێرەی توانای تایبەتی خۆیان خزمەتی ئەدەبی ئەم نەتەوەیان کردوە .

یەکیتی نووسەرانی کورد :

هەروەها ، یەکیتی نوسەرانی کورد لقی سلیمانی رۆژی هەینی ریکەوتی ١٥–١٢–١٩٧٨یان تەرخان کرد بۆ سازکردنی میهرەجانێکی سەرکەوتوو لە هۆلی نیقابەکانی کرێکارانی پارێزگای سلێمانی .

لە ئاهەنگی ئەمیادە پیرۆزەدا کە ماوەی چوار سەعاتی خایاند هەندێك لە ئەدیبەکانمانو دۆستانی گۆران هەریەك بە چەشنێك سۆزی خۆیانیان دەربڕی .

پاش ئەوەی پێشوازیەکی گەرمی میوانەکانو جەماوەرانی شاری سلێمانی لەلایەن کاك جیهان عومەرەوە کرا ، **ووتاری دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی نوسەرانی کورد لقی سلیمانی لە لایەن سەرۆکی یەکێتی مامۆستا ((مصطفی صالح کریم))ەوە خوێنرایەوەو تیایدا دەستنیشانی ئەو رێگا سەختە پڕتێکۆشانەی گۆرانی کردو ووتی** ئەگەر چی ئێستا شانزە ساڵ بەسەر کۆچی هەمیشەیی گۆرانی مەزندا رابوردوە ، بەڵام بەرهەمەکانی هەمیشە هاورازی ئەدەب پەروەرانە .. ئەو بەرهەمانەی بە تەنگ چەوساوەو رەنج کێشانی گەلەکەمانەوە هاتوون هەمیشە سرودو وێردی سەر زمانی ئێمەو نەوەی داهاتومانە .. هەروەها ووتی ئەگەر پابلو نیرۆداو ناظم حکمتو غسان کنفانی هەموویان مەشخەلێکی پرشنگدارن بۆ میللەتی خۆیان ئەوا گۆرانی کوردیش ئەستێرەیەکی درەوشاوەیە بۆ خۆمان .

دوابەدوای ئەمووتارە کاك کەمال میراودەلی ئەوباسەی بەناوی ئافرەتو جوانی لە شیعری گۆراندا ئامادەکردبوو لەم میهرەجانەدا پێشکەشی

ئامادەکردنی حمە سعید حمە کریمو فریا عبدالله

بروانە ل : ٧

نۆبیل نا ... مۆبیل

مصطفى صالح كريم
لە عەرەبیەوە کردویە بە کوردی

ئێوارەی رۆژی پێنج شەممە رێکەوتی ١٠–١٠–٩٧٧ هۆلی هەزارو یەك شەوە لە ئۆتێلی هێلتۆنی شاری قاهیرە رازێنرابوەوە ،ئەوەی نەشارەزا بوایە سەری لەمو کارە سوردەما ، چونکە ئاهەنگەکە بۆنی نەوتی لێ دەهاتو کەچی زۆربەی بانگکراوەکانیش ((ئەدیبە)) ناسراوەکانی میسر بوون ، بەلام بەرە بەرە تەمی نەشارەزاییی دەرەوێیەوە کاتێك بینرا ((هیرمان ئیلتس)) بالیۆزی ئەمەریکایی لە قاهیرە لای ژوورووی هەموانی گرتووە .. دانیشتوانیش بە سەرسامییەوە چاوەڕوانی شتێکی نوێن لەم ئاهەنگەمدا کە بۆنی نەوتو وێسکی بەکەسکوونی بەلووتیانا دەچێ ، وەك ئەکتەرێکی شارەزا بەڕێوەبەری کاروباری کۆمپانیای ((موبیل ئۆیل)) هەستایە سەرپێو وتی :

((وەك دەیزانن کۆمپانیاکەمان ماوەیەك لەمەوبەر (مسابقە) یەکی سازکرد بۆ باشترین رۆمانی عەرەبی ، وا ئیمشەو لەم ئاهەنگەدا ناوی سەرکەوتووەکانو خەڵاتەکەیان بلاو دەکەینەوە)) .

کاتێ کارگێڕی گەورەترین کۆمپانیای نەوت ئەم شەکرەی شکاند . ئەو ئەدیبانەی ئاگاداری ئەم کەینو بەینە نەبوون سەربان باداو لەناو .... خۆیانا بەیەکتریان وت ئەبێ نەوتو ئەدەب چ پەیوەندی یەکیان لە نێواندا هەبێ ؟

هەرچۆنێ بێ خەلاتەکان دیاریکرانو بەم شێوەیە بوون :

خەلاتی یەکەم – هەزار جونەیهی کاش بۆ (سامی بەنداری) خاوەنی رۆمانی (السرايا) ، لەگەل گەشتێکی خۆڕایی بۆ ئەمەریکاو گۆڕینی رۆمانەکەشی بۆ ئینگلیزیو ، وەرگرتنی مزەی ئەو چاپو بلاوکردنەوەیەش .

خەلاتی دوەم – کە ئەویش هەر خەلاتی یەکەمی دووبارە پاتبوو ، بۆ رۆمانی ((فساد الامكنه)) ی (موسى صبرى) بە هەزار جونەیهی کاشو گەشتێکی بەلاشو دۆلارێکی مشە لەبری گۆڕینی رۆمانەکەی بۆ ئینگلیزی .

لە هەموشی سەیرتر ئەوەبوو ، کارگێڕی کۆمپانیای موبیل اویل بلاوی کردەوە کە ئەم دوو بەرێزە لە ئیمشەوەوە تا ئەو رۆژەی ئەڕۆن بۆ گەشتەکەیان لە ئۆتێلی هیلتۆن لەسەر ئەرکی کۆمپانیاکەمان میواندەبن .

ئەوانەی بە بۆنی نەوت کەوتبوونو لەم ((مسابقە)) نەوتینەدا بەشداربوون (٤٠) نووسەربوون لەوانە اسماعيل ولى الدين ، حسن محب، هدى جاد ، نبيل ناعوم ، فتحى ابو الفضل ، فتحى سلامە ، موسى صبرى ، سامى بندارى و ٣٢ نوسەری تری وەك ئەمانە ، نوسەرە ناودارەکانی شەستەکان وەك جمال غيطانى، يوسف قعيد ، محمد بساطى ، صنع الله ابراهيم ، ابراهيم اصلان ، ئەمانە بەشداری یان نەکرد نەك لەبەر ئەوەی فریانەکەوتن ، یان پێیان نەزانیبوو ، بەلکو لە هەلوێستی تایبەتی خۆیانەوە روویان لەم ((مسابقە))یە وەرگێڕا ، وەك یەکێکیان وتی :

((هەر ئەدیبێ رێزی خۆی لابێو رێزی هونەرە ئەدەبی یەکەی بگرێ بەلای شتیوادا ناچێ جگە لەوەش هەر پڕکردنەوەی ئیستیمارەکە نیشانەی سەرشۆڕی یە)) چونکە کۆمپانیاکە هەر لە پێشەوە ئەو مەرجەی دا نابۆو کە هەرکەسێك دەیەوێ هاوبەش بێت دەبێ ئیستیمارەیەکی تایبەتی کە بۆ ئەم مەبەسە دابڕاوە پڕی بکاتەوە تا لەدوایی دا نەلێ : من ئاگام لێ نەبوەو لە خۆیانەوە بەرهەمەکەیان هەلبژاردووم .

ئەمجا ئێستا پرسیارێك بەرەو رووما دەبێتەوە ئاخۆ دەبێ چ هۆیەك بێ وای لە نوسەرو رۆشنبیرە کارامەکان کردبێ کە بەلایانەوە نەنگی بێ ئەگەر بچنە ئەم ((مسابقە نەوتاوی یەوە)) ؟

بۆ وەلامی ئەم پرسیارە دەبێ ئەوەبزانین هەر لەسەرەتاوە رۆشنبیرەکان هەستیان بەوەکرد کە پەیوەندی ((موبیل)) بە ئەدەبەوە چی یە ؟

موبیل ئۆیل ، کۆمپانیایەکی مونۆپۆلی ئەمەریکایی یە ، بە دوای نەوتا دەگەڕێ هەرچەندە زوربەی دەسگا رۆشنبیری یەکانی ئەمەریکا هەر بە پەنجەی ئەم کۆمپانیایانە دەجوولینەوە ، بەلام بۆ شوێنە ونی دەیان توانی بە ناوی یەکێ لەو دەسگا رۆشنبیری یانەوە بلاوی بکەنەوە ، نەك راستەوخۆ بەرێوەبەرێتی پەیوەندی گشتی لە کۆمپانیای موبیل ئۆیل خۆی ((مسابقە)) کە سازبکاتو ئەمجاش ئەو جۆرە نوسەرانە بە پیریانەوە بچن .

لە هەمووشی سەیرتر ئەوەبوو هەندێ ئەدیبی ناسراو قایلبوون کە بچنە لیژنەی سەرپشکەوە بۆ هەلبژاردنی رۆمانە سەر کەوتووەکان .

چەند ناخۆشو ناڕەوابوو ، یەکێکی وەك ((يحيى حقى)) بە خۆیو ((٧٥)) ساڵەکەی تەمەنیەوە لەژێر دروشمی کومپانیاکەدا بوەستێو خەلاتەکان بلاو بکاتەوە .

دوەم ئەندامی لیژنەکەش دوکتۆر (لويس عوض)بوو کاتێ کە یەکێ لە نوسەرە لاوەکان چوە لایو پێی وت :

((دکتۆر ، ئایا بۆنی موخابەراتی مەرکەزی ئەمەریکی ناکەی لە

بروانە : ل : ٧

Institut Kurde de Paris

بەیاننامەی ژمارەی (٥)ی ساڵی ١٩٧٨

بە پێی بڕیاری ئەنجومەنی ڕێکخستنی بازرگانــــــی‌ژمارە ٥٢٥ کە لە ١٤ــ٥ــ١٩٧٨دا دیاری کراوە بۆ یەکخستنی ئەو بڕیارانەی کە تایبەتن بە نرخو کێشـــــانی نان‌و سەمون‌بەبەك بڕیار بۆ چارەسەرکردنی ئەو گیروگرفتانـــــــەی تەوشی نانەواخانەو فڕنەکان بووەو هاندانی خاوەنەکانیان‌بۆزیادەکردنی بەرهەم هێنانیان‌و چاککردنی چەشنی بەرهەمەـ کانیان ٠

بڕیار درا لە سەر ئەم تەعلیماتانەی خوارەوە :ـ

یەکەم :ـ نرخ‌و کێشانی‌سەمون‌و نان بەم‌جۆرەی خوارەوەدەبێت ٠

چەشن	نرخی فرۆشتن فلس	کێشانی پێش برژاندن نحم	کێشانی‌دوای برژاندن نحم
١ ـ سەمونی میللـــی	٥	١٣٠	١٠٠
٢ ـ نانـــی میللـــی	٥	١٧٥	١٢٥
٣ ـ ســەمونــی بازرگانی گەورە	١٠	١٦٠	١٣٥
٤ ـ ســـــەمونی بازرگانی ناوەندی	٧/٥	١٢٠	٢٥

چەشن	نرخی فرۆشتن فلس		کێشانی پێش برژاندن نحم	کێشانـــی‌دوای برژاندن نحم
٥ ـسەمونی بازرگانی بچووك	٥		٨٠	٦٥
٦ ـ سەمونی عادی	١٠		١٦٠	١٢٥
٧ ـ نانی عادی	١٠		٢٠٠	١٤٥
٨ ـ لۆخی چاككراو	٥٥	کەرت‌نەکراو	٧٢٠	٦٢٠
	٦٠	کەرت‌نەکراو داپۆلشراو		
٩ ـ لۆخی چاك‌نەکراو	٤٥	کەرت‌نەکراو	٧٢٠	٦٢٠
		کەرت‌نەکراو داپۆلشراو		
١٠ ـ سەمونی گەورەی چاككراو	١١٠		٨٥٠	٧٠٠
١١ ـ سەمونی بچووکی چاككراو	٣٠		٣٠٠	٣٥٠

چەشنە تازەکان ئەمانەی خوارەوەن :ـ

چەشن	نرخی فرۆشتن فلس	کێشانی پێش برژاندن نحم	کێشانی‌دوای برژاندن نحم
١٢ ـ نانی لوبنانی گەورە	٢٠	٢٥٥	٢٢٠
١٣ ـ نانی لوبنانی ناوەندی	١٥	١٩٠	١٦٥
١٤ ـ نانی لوبنانی بچووك	١٠	١٢٥	١١٠
١٥ ـ نانی تورکی گەورە	٥٠	٦٥٠	٥٩٠
١٦ ـ نانی تورکی ناوەندی	٢٥	٣٢٠	٢٩٠
١٧ ـ نانی موسل	١٠	١٨٠	١٤٠

دووەم :ـ هەرچی هەویر هەیە ئەکەوێتە ژێـــــــرسایەی بەیاننامەی وەزارەتی ئابووری (لابراو) ژمـــارە (٥)ی ساڵی ١٩٧٤دا پاش ئەوەی نرخەکانی لە لایـــــەن‌بەرهەم‌هێنەرەکانەوە ئەچەسپێت هەروەها ئەو نـــــرخو چەشنانە نابێت بگۆڕێت ئیلا لە پاش قایـەل بوونـــــی‌بەشی نرخ دانان (التسعیر) لە بەڕێوەبەرێتی گشتـــــی چاودێری بازرگانی لە وەزارەتی بازرگانی‌و لە ژێر ڕووناکی‌ئەو زیادە بوونە کەوا کتوپڕ بەسەر نرخـــەکە ئەبێت ٠

سێیەم :ـ پێویستە ئەو فڕنانــەی هەویرو بەرهـــــەم‌دێنن بەلایـــــەنی کەمەوە لە (٥٠ ٪) ی ئاردەکە کـەوا بۆ دروستکردنی سەمون بەهەموو جۆرەکانی یا هـــــــــەرجۆرێکی‌تر پێشنیاری لەسەر کرابێت دانراوە ئامـــــادە بکرێت لەژێر ڕووناکی هەردوو بڕگەی (٢٥١)ی بڕیـــاری‌ئەنجومەنی ڕێکخستنی بازرگانی‌و جێ‌بەجێ کردنی لـــــە ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی ئەوەی بڕیاری لەسەر درابێت‌و لە ڕۆژنامە ناوخۆیی‌یەکاندا بلاوکرابێتەوەو ئەبێت ئەمانەی خوارەوە بخرێتە بەرچاو :ـ

ا ـ ئەبێت مواسەفاتی فڕنەکانی هـەویر دروستکردن‌بۆ بەرهەم هێنانی سەمون دەست‌بدات ٠

ب ـ ئەبێت‌و وزەی بەرهەم هێنانی هەرژەمێکی لـــە٨ کیس کەمتر نەبێت ٠

ج ـ پێویستی‌ی بە بوونی سەمون هەبێت لەوجێگایەی‌کەفڕنی هەویرو حەلەویات دروستکردنی تیابێت ٠

د ـ بەرژەوەندی کاروباری نانـــەراخانـــەو فڕنـــەگشتی‌یەکان ئەتوانێت بڕیاربدات وەکالەی سەمــــــــون فرۆشتن کە لە فڕنەکانی وەبەرهەمی دێنێت بداتە فڕنـــــی‌هەویرو حەلەویات دروستکردن لەجیاتی بەرهەم هێنانـــی سەمون لەلایەن ئەو فڕنانەوە ٠

هـ ـ کارگەو فڕنی بەرهەمی خواردن وەکو بسکویت‌ومەعکەرونەو ڕشتەونانی ناسك‌و نانی تەفتوونی ٠٠٠٠ هتد ٠ لەویاساو بەندانەی کە والە سەرەوە باس‌کـراوە بێ‌بـــەش‌ئەکرێت لەبەر ئەوەی بەرهـــەمی خـــواردن‌و بەهەوێـــر ئاژمێردرێن‌و هەر لەســــــــەرەتاوە ئیجازەیان دراوەتـــی بـۆ بەرهەم‌هێنانی ئەم چەشنە هەویرانە ٠

پێویستە لەســــەر هەموو بەرهەم‌هێنەرەکـــان بـــەوتەعلیماتانەی کە لەسەرەوەباس‌کراوە بڕۆن بەڕێوەوجێ‌بەجێی بکەن ،

ئەوەی سەرپێچی بکات بە پێی دەسەڵاتی یاســــــای‌ڕێکخستنی بازرگانی ژمارە (٢٠)ی ساڵی ١٩٧٠ی چاککراودا سزا ئەدرێت ٠

وەزیری بازرگـــــانـــــی

حسن علي

نۆبیل نا ٠٠ (پاشماوە)

سازکردنی ئەم خەڵاتانەدا ؟ »
دکتور لویس پێ‌کەنی‌و وتی :
« ئەی نازانی کە موبیــــل ئۆیل مەسرەفی موخابــەرات دەکێشێ » ٠
ئەمەیە « عوزر لە قەباحەت خراپتر » !
ئەندامی سێیەمی لیژنــەش دکتورە (سهیر القلماوی) بوو ئەم سێ ڕۆشنبیرەیان کرد بە ڕووی جامخانـــەی دوکانی کۆمپانیای موبیل بۆشاردنەوەی مەبەسی پیسی ســـازکردنی خەڵاتەکانیان ٠
دوای ئەم ئاهەنگ‌و بــەزم‌و ڕەزمە ، یەکێ لــە ئەدیبەکان کردیە گاڵتە جاڕو بە هاوڕێکانی خۆی ووت :
« لەبەر ئەوە تائێستا ئێمــە بێبەرین لە خەڵاتی (نوبیل) بۆیە ئەمەریکا دەیەوی خەڵاتێکی نوێ‌مان بۆ بهێنێتەکایەوە ، پاش تاوتوو کردن‌و لێـــك‌دانەوە ، خەڵاتی (موبیل) یان بـــۆ دانابن !
بەڵام شـــــتەکە لەوەش قوولتـــــرە ، ئەوانـــەی نەخشەکێشی ئیمپریالیستـــی ئەمەریکین لە هێرش بردنـــە سەر ناوچـــەی عەرەبی‌دا ، ئەوەندە زیرەکی‌یان تێدایە کــە بزانن ڕۆشنبیرەکان چ دەورێکی کاری‌گەریان لـــە کۆمەڵگادا هەیە، بۆیە بیر لەوە دەکەنەوە چۆن لەخۆیانیان نزیك‌بکەنەوە؟
با بەکەشـــــتی بەلاش‌و جونەیهی کاش‌و دۆلاری مشـەو شەوانی واشـــــنتون‌و لاس فیگاس تەفرەیان‌بدەن ، بـــا بە ناوی شۆرەت‌و نـــاو ، دەرکردن‌و گۆڕینی بەرهەمیان بۆ ئینگلیزی‌یەوە هەندێك لــە خشتە بەرن ، ئەوەی شیاوی باس بێ ڕابوردووی ڕۆشنبیرو ئەدیبە عەرەبەکان پڕە لـــە بەگژاچوون‌و بەرهەڵست‌کردنی پیلانەکانی ئیمپریالیزم ، هـەر دەم پێشرەوبوون لە ئابـــڕو بردنی کارە گڵاوەکانی کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکان‌دا جا ئێستا کــە ئیمپریالیەتی ئەمەریکی دەیەوێ شوێن‌پێی خۆی لە ناوچەکەدا بکاتەوە ، لە پێشا حیساب بۆ نووسەران دەکات ، بیری لەوە کردۆتەوە کە پردێك بە ناوی پەیوەندی‌یەوە لە گـــــەڵ ڕۆشنبیران‌دا بنیات بکات ، خەڵاتی (موبیل) یەکێکە لــەو پردانە کە سەرەتاکەی بـــە هیلتون‌و گەشتێك بۆ ئەمەریکا دەستی پێ‌کردوە ٠
ئێســـــتا دێینە ســــەر پرسیارێکی‌ترو دەڵێین ٠ئاخـــۆ ئـــەم « مسابقـە » یـــە بەسەرکەوتوو دادەنرێ یـــان نەء ؟ هەموو پێوانەیەك ئـــەوە دەگەیەنێ کە ناتـــوانرێ پێی بوترێ « سەرکەوتوو » چونکە نوسەرە بەهرەدارەکان‌و خاوەن قەڵەمە خاوێنەکان‌و ئەوانـــەی تێڕوانینی پێشکەوتنخوازانەیان هەیە ئەمانە تێکڕا پشتیان‌کردە ئـــەم (مســـابقە)یەوەو بێزیشیان لێی دەهاتـــەوە ، بەهیچ جۆرێ توخنی نەکەوتن، ئەگــــەرچی نرخەکەشـــی گران‌بوو !!

دەتوانین بڵێین : نیـــــوە نووسەرو هەندێ ناوی لاوەکی نەبێ لەوانەی کە هەرگیـــز ، خاوەنی هەڵوێستی خۆیـــان نەبوون ، جگە لەمـــانە ، کەسی‌تر ئـــەو ئیستیمارە نەوتاوی‌یەی پڕ نەکردەوە ، بۆ ڕاستی قسەش ئەوەتا ڕۆمانـــی یەکەمیان هی نووسەرێکە هیچ ناوونیشانێکی لـــە جیهانی ئەدەبی ئیمرۆمانا نی‌یە ٠
لەکاتی ئاهەنگکـــەش‌دا ئەوانەی ناویان دەخوێندرایەوە بـــە ئاشکرا عارەقـــەی شەرمەزاری‌یان هەڵدەڕشت ، هەندێکیشیان هیچیان بـــۆ نەمابووەوە ، ئەوە نەبێ بڵێن: ئێمە ئاگادارنین ، ئەنـدامانی لیژنەکە خـــۆیان ناونووسیان کردووین ، بـــەڵام « یحیی حقی » ئەمەشی بـــە درۆ خستەوە کە وتی : « ئێمـــە تەنیا ئەو ڕۆمانانەمان خوێندەوە کە خاوەنەکانیان ئیستیمارەیان پڕ کردبووەوەو بەرەســـمی بەشداربوون » ٠

× ×

هەرچۆنێ‌بێ ، یەك نووسەری خاوەن هەڵوێستیان دەســـت نەکەوت خۆی لە نەوتی موبیل هەڵکشێ ، ئەمەش باشترین بەڵگەیە بۆ سەرنە کەوتنـــی پیلانەکەیان ، تەنانەت دکتورە سهیر القلماوی بەیەکی لـــەو ئەدیبانەی بەشداری ئـــەم مسابقەیەیان نەکردبو وت :
« چی‌بکەین ، چـــاکترین خراپمان لەنــاو بەرهەمەکانا هەڵبژارد ، هەموو ڕۆمانەکان لە ڕادەی هەڵبژاردنا نەبوون» ٠
ئەم واتەیەش بەتەنیا خـۆی وەڵامێکی گەورەیە ٠
لە وتارێکی لاپـــەڕەی ڕۆشـــنبیری ڕۆژنامـــەی ـ الثورە ـ وە ، بە کەمێك دەستکاری‌یەوە ، وەرگیراوە ٠

داســتانی ژیانـم (پاشماوە)

نەخۆشخانە پرسی کێ دەینێژێ ٠ دایکم کە خۆی بوولێکی شك نەدەبرد ، پێشنیاری کرد کە دەزگـــای خەیری تایبەتی هونەرمەندانی سەرشانۆ ئەمە بکـــات٠ بەڵام خزمەکانی باوکم ئەمەیان‌بۆ خۆیان بە نەنگـــك زانی .مامێکم ، کە دەست ڕۆیشتو بووو لە ئەفەریقا دەژیا ،لەوکاتەدا لە لەندەن‌بوو ئەو خەرجی‌ناشتنەکەی گرتە ئەستۆ ٠

میز بەخۆداکردنی (پاشماوە)

ـدابین کردنی پێویستیەکانی حەسانەوەی بیرو هۆشـــــی وەك هێنانەدی ژیانێکـــــی پڕلە هێمنی‌و ئاسایشـــــــو سۆزی دایکایەتی‌و سەربەستی شەخسی ٠
ـدابین کردنی پێویستیەکانی یاری‌کردن‌و هێنانەدی حـــەزو ئارەزووەکانی

ـ لابردنی هەموو جـــۆرە ترس‌و گومانێك لەدەروونـــی منداڵدا ٠
ـنابێت پێش نووســــتن زۆر شلەمەنی بخواتەوە یـــان ئەو خواردەمەنیانە بخـــوات کەئاوکێشن وەکـــــوو شیرینایەتی‌و سوێری ٠

ـ چەند جارێك لەخــــەو ئاگادار بکرێتەوە بۆئـــەوەی هەلسێ میز بکات‌و ئەمـــەش دەبێت لەکات‌و ساتێکـــی دیاری کراودا بێت ٠

هەمەرەنگ (پاشماوە)

ئافرەت بۆ ئەوەناشێ ئوتومبیل لێ‌بخوڕێ چونکە هەمیشـــــە وەزعی سەقام‌گیرنیە ، زۆرجار خەیالی ئــەڕواو گوێ بــــە ڕەنگەکانی ڕێکخستنی ڕێگــــا نادات خێـــرا لێ‌دەخوڕێ‌و لەپڕ پێنـــج‌دەکاتـــەوەو زووزوو ئەمبەرو ئەوبەر دەکا ٠

بەڵام دەستەیەکی تـــری شـــــارەزا لــە کاروبـــاری ڕێکخستنی هاتوچودا لایـــان وایـــە گوناهبار کردنـــەی ئافرەت لەکاتی لێ‌خوڕینـــی ئوتومبیـــلدا ڕاســـت نین‌و ئافرەت ئەگەر لەم‌کـــارەدا بەقەدەر پیاو وردبین نەبـێ ، ئەوا لەپیاو وریاترەو زۆر بــە وردی ڕاسپاردەکانی هاتوچـو لە ڕێگادا بەکار دەهێنێ ٠!

بۆزانینی قۆنتەرات گرتن

١ ـ ئوتێلی خانزاد شەقڵاوە
٢ ـ گازینۆی خانزاد شەقڵاوە
٣ ـ چێشتخانەی میلی لە سەلاحەالدین
٤ ـ گازینۆی پیرمام
٥ ـ گازینۆی جندیان
٦ـ گازینوو چێشتخانەی‌سەلاحەالدین [یانەی شەوانەن]
٧ ـ ئوتێل‌و گازینۆی سوارەتوکا
٨ ـ خانوویەك بۆ حەسانەوە لە زاویتە
٩ ـ ئوتێلی دەربەند ڕایات
١٠ ـ سینەماو گازینۆی سەلاحەالدین
١١ ـ گازینۆی بێخاڵ
١٢ ـ چایخانەی میللی لە سەلاحەالدین
١٣ ـ گازینۆی چناروك
١٤ ـ ئوتێلی زاخۆ
١٥ ـ گازینۆی سەرسەنگ
١٦ هەموو ئەو دوکانانەی کەوا بۆئەم ئەمینداریەتی‌یە ئەگەڕێتەوە ٠
١٧ ـ دوکان‌و مەلەوانگەی سەلاحەالدین
١٨ ـ ئوتێلی سەلاحەالدین
١٩ ـ گازینۆی سەری ڕەش
٢٠ ـ گازینۆی ڕۆژئاوای ئوتێلی پیرمام ٠

ئەمینداریەتی گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانـــــی‌و هاوینەهەوارەکان داوا لەو کەسانە ئەکات کەوا ئارەزوویان هەیەو شارەزاو خاوەن پسپۆڕن لە بەڕێوەبردنـی ئوتێـــل‌و گازینۆو دەزگا گەشت‌و گوزاری‌یەکان بەشداری بکـــەن لە مزایەدەی قۆنتەرات گرتنی بەڕێوەبردنی دەزگاکانـــــی گەشت‌وگوزاری‌کە لە سەرەوە باس‌کراوەو ماوەی بەکرێ‌گرتنەـ کە ساڵێکە لە ١ـ١ـ١٩٧٩وە دەست‌پێ‌ئەکات تاوەکـــو ٣١ـ١٢ـ١٩٧٩داو ئەتوانرێت نوسخەیەك لە مەرجە گشتی‌و تایبەتی‌یەکان لەم ئەمینداریەتی‌یەدا دەست ٠ بکەوێـــتو ئەو کەسەی ئارەزووی هەیە لەم موزایەدەیە بەشـــداری بکات لە دیوانی ئەم ئەمینداریەتی‌یـــەدا لە ڕۆژی شـــەممە ڕێکەوتی ٣٠ـ١٢ـ١٩٧٨دا لە کاتژمێری دوانزەی نیـــوەڕۆ ئامادە ببێت لەبەر ئەوەی ماوەی قۆنتەراتەکە تـــــەواو دەبێت وە بارمتەی نیزامی کە بریتی‌یە لە ١٠٪ی کـــرێی ساڵانەکەو هەر وەها کەفالەتی بانق پێشکەش بکـــات بە مەرجێك لەگەڵ نرخی شتومەکەکاندا یگونجێت ، کرێ‌کەش یەسێ بەش ئەدرێت بە مەرجێك بەشی یەکەم بدرێت کاتێك قۆنتەراتە ئەکەوێتە ئەستۆ ، چاکتر وایە ئەو کەســــەی شارەزابێت لەبەڕێوەبردنی ئوتێل‌و جێشتخانەکان یا لــــە ڕابیتەی ئوتێل وچێشتخانەکان بەشداری کردبێت ، ئــەوەی شایەنی باسە کرێ بلاوکردنەوەی بۆزانینەکە ئەکەوێتـــە ئەستۆی ئەو کەسەی کە قۆنتەراتەکەی بۆدەرچووە ٠

ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی
شارەوانی‌و هاوینەهەوارەکان

لەیادی شانزەساڵەی(پاشماوە)

کرد ٠ دەروازەی باسەکەشی بە پێشەکی‌و خوێندنـــەوەی شـــیعری (گەورەکچێك)ی گۆران کردەوە لەگەڵ بەســـەر کردنەوەی منالێتی‌و بـــاری تایبەتی ژیانی گۆران . ئەوەی شایانی باســـە لەم‌باسەیدا ئاوڕیشی لەسەر حـــەزەکانی گۆران بەرامبەر بە ئافـــرەت دایەوەو تیایـدا ئەوەی دوپات کردەوەو کە ئەم حەزانـــەی گۆران وەنەبێت بریتی بووبن‌لە گۆران وەنەبێت بریتی بووبن‌لە

حەزێکی پڕ ســێکس بەڵکو هەموویان بە تەنیا حـــەزێکی ڕۆحی بوون ، بێ‌گومان بـــۆ ئەمەش چـــەند بەڵگەیەکی هێنایەوە .

پاشان بەڕێز سـعید ناکام ســــەرۆکی یەکێتی نوسەرانی کورد لقی هەولێر چـــەند بیرەوەری‌یەکی خۆی‌و گۆرانی بەم بۆنەیەوە بـۆ باس‌کردین‌و ووتی : ئەوا شانزە ســـاڵ بەسەر ئاوابونی گۆرانـــــدا ڕابورد ... ئەوانـــــەی بینیویانەو ناسیویانە هێشـــتا لە ناوماندا زۆرن ، بـــــەڵام هەندێك شت هەن تایبەتین بە مرۆڤ خۆیـــــەوە .. ئەوەش پریاسکەیەکەو لای کەم‌کـەس دەیکاتەوە ، گۆرانیش ئەمـــەی هەبوە بەڵام ئەویش بۆ کـــەم کەسی درکاندوە پاشان کاك سعید ناکام هەندێك لـــــە ڕاسپاردەکانی گۆرانی بـــۆ درکاندین کە بریتی بوون لــە خۆشەویستی‌و پـــــاکی‌و دلسۆزی بەرامبەر بـــــە کوردستان .

لەدوایدا لەلایەن سەرۆکی یەکێتی نوسەرانی کــــورد مەلبەندی گشتی‌یەوە دکتــۆر عزالدین مصطفی ڕەســـول لێدوانێك لە شێوەی کورتــــە باســـێك‌و لێکۆڵینەوەیەکی خێرایی‌دا خوێنـــدرایەوەو سەرەتا ووتی :

سەبارەت بـــە هاوبەشی کردنمان لەم یادە ئەمـــرەدا گەڕام بەشوێن ئەو وشـانەی کە دەربارەی گۆران وتراون ، لەپاڵ ئەوانەدا بینیـــم زۆر وشەو باس هەن کە هێشـــتا نەدرکێنراون ...! بۆیە چەند لاپەڕەیەکی نوێ خـــۆیان تۆمارکردو چەند شتێکی تازە هاتە کایەوە ... لەمەشـــدا ئەوەی ڕوون‌کردەوە کە چـۆن گۆران یەکەم جار بە نـــاوی (ع ٠ جاف)ەوە بەرهـــەمی خۆی بلاو کردۆتەوەو ئەوانەی شیعرناسن چۆن دۆزیانەوە کە خاوەنەکەی گۆرانەو ئیتـــر وشەی گۆران بۆخـــۆی‌و بنەماڵەکـەی بەجێ‌دەهێڵێت . هەروەها دکتۆر لەم باسـەیدا دەست‌نیشانی وێنەی قارەمانی کوردی لە شیعرەکانی گۆراندا کرد، ئەوەی دوپات کـردەوە کە گۆران نە سەرەتایەو نـــە کۆتایی بەڵکو هێشتا هــــەر لوتکەیە ٠

لە کۆتاییدا دکتۆر ئـــەو داخوازیەی خستە پێش چاوکە وەك نەتەوەکانی تری جیهان پێویستە ڕۆژی لەدایك بونـی پیاوە گەورەکانمان بکەین بـــە ئاهەنگ بە مەبەستی ئـــەوەی کە ئەو چەشنە ناودارانـــــە نامرن . دواجار دکتـــــۆر عزالدین بەوپارچە شـــیعرەی عبدالوهاب البیاتی کە بـــۆ کۆچی دوایی گۆرانی وتـــوە کۆتایی بە لێدوانەکەی هێنا .

هەربەم بۆنەیـــەوە کاك حسین جبار حسن سەرۆکی نەقابەکانی کرێکارانی سلێمانی بەناوی کرێکارانی پارێزگاوە چەند وشەیەکی خوێنـدەوە تیایدا لێپرسراوانی سازکردنی کۆڕی ئەدەب‌و شیعری کوردی هان‌دەدا بۆ ئەوەی هەرگیز لــە بەستنی ئەم‌چەشنە کۆڕانـــە دوانەکەون ٠

Institut kurde de Paris

دایەنگەی چرۆی شۆڕش

لەچوارچێوەی بایەخدانی یەکێتی ئافرەتانی هەولێردا بە ژیانی خێزان :

یەکێتی ئافرەتان لە هەولێر، دایەنگەیەکی کردۆتەوە ، بۆ منالانی ئەو ئافرەتانەی موچەخۆرن یان لەکارگەکانی شارەکەدا کاردەکەن . ئەم هەنگاوەی یەکێتی ئافرەتان ، کە هیوادارین فراوانتر بکرێ و لە دایەنگەیەك زیاتر بکرێتەوە ، هەنگاوی کۆمەڵایەتی چاکەو شایانی بایەخ پێدانە .

بۆ زانینی چونیەتی ئیشوکارو سەرپەرشتی کردن و بایەخدان بە کورپەو منالەکان لەو دایەنگەیەدا کە ناوی « چرۆی شۆڕش »ی لێنراوە، چوینە سەردانی و لەوێ چاومان بە خوشکە « ادیبە عبدالکریم » بەرێوە بەری دایەنگاکە کەوت و پێی وتین :

– ئەم دایەنگەیە لە مانگی دووی سالی ١٩٧٨دا لەلایەن یەکێتی ئافرەتانی عیراق ، مەکتەبی ناوچەی ئۆتۆنۆمیەوە کرایەوە و کورپەی چل رۆژی تامندالی چوار سالی تیا وەردەگیرێ ، کە کورپەو منالی ئەو خێزانانەن، کەخاوەنەکانیان ئیش دەکەن و لە کارگەکاندا کرێکارن یان لەدام و دەزگاکاندا موچەخۆرن . ئێستا (٩٠) کورپەو منال لەم دایەنگەیەدایەو ئۆتومبیلی تایبەتمان هەیە بۆ هێنان و بردنیان و دەوامیش بەدوو کەرەتە بەیانیان لە سەعات هەشتەوە هەتا دوو نیوو ئێواران لە سەعات سێوە بۆ هەشتی شەو .

هەروەها وتی : منالەکان ، بایەخێکی تەواو بەخواردنیان دەدرێ و خواردنی سوك وەك شیرو چاو کەرەو بسکویت و ئیتر بەپێی تەمەن خواردنیان دەدرێتێ .

دەربارەی چۆنیەتی دابەش کردنی کورپە ساواکان و منالەکان وتی :

– بە پێی تەمەنیان بەسەر ژوورەکاندا دابەش کراون ، بۆ نموونە : کورپەی ٤٠ رۆژی تا یەك سالانە لە ژورێکی جیادان لەیەك سالانەوە بۆ دوو سالی پێکەوەن و لەدوو سالەوە تا چوار سال پێکەوە .

بە ناو دایەنگەکەدا گەراین و ئەوبایەخە دلسۆزانەیەمان بینی دایەنەکان بەپاك و خاوێنی و پەروەردەکردن و ژیرکردنی کورپەو منالەکانی دەدەن . سەرپەرشتی هەموو کارو بارێکی ئەم دایەنگەیەش لە لایەن یەکێتی ئافرەتانەوەیەو ئەو دایەنەکان و کارگێرانی هەڵئەبژێرێ .

تەندروستی یەوە هەموو هەفتەیەك دوو جار پزیشکی شارەزا لە تەندروستی منال دێتە سەردانی دایەنگەو چاوی بە کورپەومنالەکان دەکەوێ . ئەمە بێجگە لەوەی ممریضەیەکی تایبەتی لەوێیەو هەمیشە سەرپەرشتی باری تەندروستیان دەکا .

لەرووی خزمەتگوزاری   ● بەشی لێکۆڵینەوە ●

رێڕەو

تا نەبینە نیشتمان پەروەرێکی کامڵ و زوڵم و چەوساندنەوە لەعیراقدا راماڵ نەکەین ، توانای ئەوەمان نابێ بیروباوەڕی حزب بگەیەنینە دوورتر لە عیراق .

هاوڕێ صدام حسین

– لەناوبردنی نەخوێندەواری ئاواتێکە کە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بۆ جەماوەر وەدی دێنێ .

– هەرەوەزی نیشتیمانیی سەرتاپاگیر بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری هەنگاوێکی شۆڕشگێڕانەیە بۆ رزگارکردنی مرۆڤ .

– هەرەوەزی نیشتیمانیی سەرتاپاگیر بۆ لەناوبردنی نەخوێندەواری خۆکردنێکی شۆڕشگێڕانەیە بەناو بنکەکانی دواکەوتندا .

– ئەودایکەی خوێندەوارە دەستەبەری پێگەیاندنی نەوەی دوارۆژە .

خێزان

بنیامین یوخنا

«چۆن منال سزا ئەدرێ»

زۆر دایك و باوك لەو بڕوایەدان کە مەبەست لە (سزادان) ، سزادانی لەشی یە (العقاب البدنی) ، بەلام ئەوەی منال دوچاری هەلە ئەکا بەهوی ئەوەوەیە ، ڕاستەوخۆ پەنا دەبەنە بەر (لێدان)نیان ، ئەمەش هەلەیەکی گەورەیەو ئەبێتە هۆی ونکردنی نرخی پەروەردەو ئەنجامێکی سیلبی وەدەست دێنێ .

ئەی باشە ، چۆن و چ وەختێ پێویستە منال سزابدرێ ؟

زۆربەی پسپۆڕە پەروەردەناسان ئەڵێن ، پێویستە پاش ماوەیەکی زۆر کورت لە ڕودانی هەلەکە ، منال سزابدرێ .

هۆی ئەمەش ئەگەرێتەوە بۆ ئەوجیاوازیەی لە نێوان چمکی کات (مفهوم الوقت) لە لایەن ئێمەو چمکی کات لە لایەن منالەوە هەیە(١) .

دەربارەی رێگاکانی سزادانی منال ، باشترین و ڕاسترینیان ئەمانەن :-

یەکەم :

بێبەری کردنی منال لە خۆشی یەکی دیاری کراو .. دایکی زیرەك لێرەدا ئەودایکەیە لە توانایدا دەبێ چەشنە بێبەری یەك بدۆزێتەوە کە ئەوئەنجامەی دەمانەوێ وەدەست بێنێت .

بۆ نمونە :

کە منالێك لە کاتی نانخواردندا چەند جولانەوەیەکی ناشیرین دەکا ، سزاکەی بەوەدەبێ ، داوای لێبکرێ بەشداریان نەکات لە نانخواردنداو ، بەتەنیا نانی خۆی بخوات ، بەمە ، منالەکە ئەتوانێ بەئاسانی لە حەقیقەت بگات و رەش و سپی لەیەکتر جیابکاتەوە . واتە پێویستیشە پەیوەندیەك هەبێت لە نێوان جۆری سزایەکەو ئەو هەلەیەی کە منالەکە دەیکا(٢).

دووەم :

ئەومنالەی کە شتێك ون ئەکا ، هەست بە پەشیمانی یەك ئەکا ، واتە خۆی سزائەدا .

سزادانی دایك و باوك لێرەدا ، بە چەند چارەکردنی ئەم هەستە ئەبێ .

سێیەم :

دورخستنی منال لە هاوڕێ و هاوەلەکانی ، هەندێ جار ، وەك سزایەك بەکەلك دێ ، بەلام پێویستە ئەم سزایە کەم بەکاربهێنرێ ، چونکە ئەوکاتەی لەگەل هاوڕێ و هاولەکانی نەبێ ، هەولێکی بێشومار ئەدا ، بۆ ئەوەی زالبێ بەسەر کەم و کوڕیە کانیاو هاوڕێ و هاوەلەکانی ڕازی بکا(٣) .

پەراوێزەکان :-

١ – بڕوانە (متی تعاقبین طفلك؟) . نادیە رزق – گۆڤاری (الدوحە) ، ژمارەی مانگی یولیە ١٩٧٨ .

٢ – بڕوانە (العقاب) . وەرگێرانی (عزة حسین کبە) . گۆڤاری (المرأە) – ژمارە پێنج ١٩٧٨ .

٣ – بڕوانە (منال و یاری کردن) – لاپەڕە (١٢ – ١٤) .

بنیامین یوخنا – چاپی یەکەم . سالی ١٩٧٨ – چاپخانەی (الحوادث) .

لە چالاکیەکانی یەکێتی نووسەرانی کورد لقی سلیمانی

کۆڕێك بۆ د.عزالدین مصطفی رسول

لەمدوایەدا ، لیژنەی رۆشنبیری یەکێتی نووسەرانی کورد لقی سلیمانی کۆڕێکی رۆشنبیری بۆ دوکتور عزالدین مصطفی رسول سازکرد کە باسێکی بەناونیشانی «من و شیعر» پێشکەش کردو هەمان باس بوو کە لە کۆڕێکی بەغداشدا پێشکەشی کرد .

سەرەتا کاك محمد رشید فتاح کۆڕەکەی بەوە کردەوە کە باسی چالاکیەکانی وەرزی ئیستای یەکێتی نووسەرانی کرد ، دوایی لە لایەن کاك ساجد ئاوارەوە دوکتورعزالدین پێشکەش کرا .

دوکتور لە سەرەتادا وا دەستی پێکرد :

(رەنگە بە لاتانەوە سەیربێ کەسێك بە شاعیرتان نەناسیوە ئێستا باسی شیعری خۆیتان بۆ بکا ؟ بەلام ، سەرتان سوڕنەمێنێ چونکە زۆربەی خاوەنی بەرهەمە ئەدەبیەکان لە شیعرەوە دەستیان پێکردوە، جا لە لای هەندێکیان هەر نیشانەی دەستپێکردن و سەرەتای هەلسوکەوتی وشەکاری بووەو لای هەندێکی تر بناغەی تۆوی یەکەم رێبازگرتن و گەشەسەندن بوە) ئەمەو لە کۆتایی باسەکەدا دوکتور چەند نموونەیەکی شیعری خۆی خوێندەوەو ژمارەیەکی زۆر میوان و ئەدەب دۆست لەکۆڕەکەدا بەشدا بوون .

پ. هاوکاری لە سلیمانی

هەمەڕەنگ

● خواردنی بەر خەوتن ●

شارەزاکان دەلێن ئەوخواردەمەنیانەی ڤیتامینی (ب ٦)و کالسیوم و ڤیتامین (د) یان تیایە ، لەوخواردنانەن کە زۆرچاکە مروڤ بەرلەوەی بخەوی بیانخوات ، بەتایبەتی ئەوانەی توشی هیلاکی و کەمخەوی دەبن و دەلێن ئەمخواردنانە یارمەتی پشوی ماسولکەکان دەدەن .

لەوخواردنانەی ئەومادانەیان تیایە : گەنم ، دۆشاو ، شیر، پەنیر ، ماست و ماسی .

● دوو بیرورا دەربارەی ئافرەت و ئوتومبیل لێخورین●

دەستەیەك شارەزای رێکخستنی کاروباری هاتوچۆی رێگاو بان لایان وایە

بڕوانە : ل : ٧

لە چالاکیەکانی یەکێتی نووسەرانی کورد – مەلبەندی گشتی :

کۆڕێکی شیعر خوێندنەوە

یەکێتی نووسەران ئێوارەی سێ شەممە ٢٦–١٢–١٩٧٨ ، کۆڕێکی شیعر خوێندنەوە سازدەکات و ئەم شاعیرانە شیعری دەخوێننەوەو بانگ کردن بۆ هەموانەو کۆڕەکەش پاش نیوەرۆی ئەو رۆژە لە هولی کۆمەلەی رۆشنبیری کوردیدەبی : شاعیرەکان : جمال شاربازێری ، محمد بدری ، عبدالرزاق بیمار ، احمد تاقانە ، عبدالله عباس ،سکفان عبدالحکیم ، لطیف هەلمەت ، نوری حیران ، فیصل مصطفی،داری ساری حیدر .

کۆڕێك بۆ ئەدەبی منالان

دیسان لە رۆژی دووشەممەی داهاتودا ١–١–١٩٧٩ ، یەکێتی نووسەرانی کورد مەلبەندی گشتی کۆڕێکی فراوان بۆ ئەدەبی منالان ساز ئەکا بەبۆنەی دەستپێکردنی سالی جیهانی منالانەوە ، بەم بۆنەیەوە یەکێتی داوا لەو برارۆشنبیرو ئەدیبانە دەکا کە بۆ پێشکەش کردنی بەرهەم لەم کۆڕەدا راسپێردراون لەسەعات پێنجی ئێوارەی ئەورۆژەدا لە هولی کۆمەلەی رۆشنبیری کوردیدا ئامادەبین .

چاپکراوی نوێ

رەزو زریان و مۆمێکی تر

کۆمەلە شیعرێکی شاعیری لاو (جەوهەر کرمانج)ە لەم دواییەدا بلاوکراوەتەوەو بە یارمەتی ئەمانەتی گشتی رۆشنبیری و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە چاپدراوەو بریتییە لە هەفتاو سەرەتای هەفتاو تا ئیستای شاعیر لە ١١٠ لاپەڕەی قەوارە گەورەدایە .

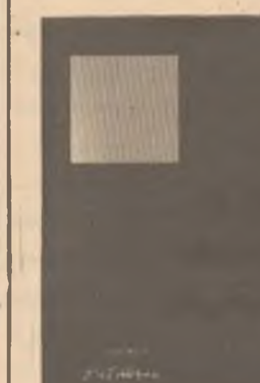

چەند شاعیرەك دەربیما بەهدینانەدا

بریتییە لە شیعرو لێکۆلینەوەی شیعری چەند شاعیرێکی کلاسیکی کورد کە بەزاراوەی کرمانجی ژوورو شیعریان نووسیوە وەك مەلای جزیری و شیخی صەنعانی و احمدی خانی و مەلای باتەیی و احمد موخلص ، کە دوکتور نافع ئاکرەیی ئامادەکردوەو لەسەریانی نووسیوەو ئەم چاپکراوە چاپکراوی سێیەمە لە بلاوکراوەکانی ئەمانەتی گشتی رۆشنبیری و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی .

ئەم کرێکارە هونەرمەندە و خواستی پاشەڕۆژ

تا ئێوارە لە دوکانەکەیدا ،بەکاری فیتەری ژیان ئەباتە سەرو لە پێناو پاشەرۆژدا ئارەق ئەرێژێ ، لەپاشان بەپەلە کەل و پەلەکانی خۆی ئەپێچێتەوەو رووئەکاتە – کۆمەلی هونەرووێژەی کوردی- بە نیازی بەشداربوون لە بەرهەمێکی تازەدا .. وەژیانی ئەم هونەرمەندە لاوە بەمشێوەیە کارو هونەرودەیەها خواستی پاشەڕۆژ .

– جەوهەر بابیر – بۆ یەکەم جار لە شانۆگەری – قەلورووتە – خۆی بە خەلك – ناساند لەوبڕوایەدایە کە هیچ شتێك هێندەی شانۆ فێری خۆشەویستی ژیانی ناکات و هیوای ئەوە ئەخوازێ لە پاشەرۆژدا بتوانێ بگاتە خۆزگەکانی . ئێمە لە کاتی ئیش کردندا هێنامانە قسەوتی :

– کە لە شانۆگەری –قەلو رووتە– هونەرمەند تەلعەت سامان هێنامیە سەر شانۆ ، هەستم بەوە کرد هەنگاو بەرەو ژیانێکی تر ئەنێم چونکە هەر لە سەرەتاوە ئارەزووی هونەر بەشێك بوە لە ژیانم و لە زۆربەی شانۆگەریە سادەکانی قوتابخانەدا بەشداری نواندنبووم و هەتا رادەیەك توانیم هێزێکی هونەری دروست بکەم لە پێناو خزمەتی شانۆی کوردیدا

+ چۆن بەراوردی کاری فیتەری و شانۆ ئەکەیت ؟

فیتەری و ژیانە سادەکەیمە پێناوی نانا . بەلام شانۆ مەسەلەی ژیانەو کە خۆم لەسەر شانۆ ئەبینم هەست ئەکەم زیاتر ئەتوانم خزمەتی کۆمەل بکەم .

سەبارەت بە بزووتنەوەی شانۆگەری کوردی وتی :

– شانۆی کوردی لەم سەردەمەدا رووبەڕووی هەنگاوێکی نوێتر بۆوە ئاشکراشە دروستبوونی ئەم هەنگاوە لەبەردەم شانۆی کوردیدا پەیوەندی هەیە بە هاتنە پێشەوەی کۆمەلێك هونەرمەندی خوێن گەرم .

+ ئەی خۆزگەی هونەریت چیە ؟!

–بەلای منەوە لەمسەردەمەدا کە شانۆی کوردی ئەیەوێ هەنگاوێك بەرەو پێشەوە بنێ، پێویستە خۆزگەی هەمو هونەرمەندێك بریتی بێ لە کارکردنی بەردەوام .

+ چی تر ..؟

– ئیستا ئەمەوێ لە کارێکی هونەری نوێدا خۆم پێشکەش بە جەماوەر بکەم کە شانۆگەری –پرسیار–و نیاز وایە بەم نزیکانە پێشکەش بکرێ

● شێرزاد ●

Institut Kurde de Paris